

หนังสือเรียน

สาระการพัฒนาสังคม

รายวิชา

การป้องกัน การทุจริต

รหัสรายวิชา **สก32036**

รายวิชาเลือก **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**

ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษานี้พื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 8/2562

หนังสือเรียน
สาระการพัฒนาลังคม
รายวิชา การป้องกันการทุจริต
รหัสรายวิชา สค32036

รายวิชาเลือก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

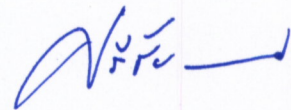
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายสำคัญ คือ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต อันมีกลยุทธ์ว่าด้วยเรื่องของการปรับฐานความคิดทุกช่วงวัย ตั้งแต่ระดับปฐมวัยให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมเพื่อต้านทุจริต ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเครื่องมือต้านทุจริตเสริมพลังการมีส่วนร่วมของประชาชน และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต ได้กำหนดกลยุทธ์ไว้ 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 ปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัยให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลาท่างสังคมเพื่อต้านทุจริต กลยุทธ์ที่ 3 ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต และกลยุทธ์ที่ 4 เสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยกลยุทธ์ที่ 1 กลยุทธ์ที่ 2 และกลยุทธ์ที่ 3 จะต้องมีการพัฒนานวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้สำหรับทุกช่วงวัย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงได้จัดทำหนังสือเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริต ตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริต เพื่อให้ครูและผู้เรียนการศึกษานอกระบบ นำไปปรับใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีเนื้อหาที่สำคัญตามโครงสร้างหลักสูตร 4 เรื่อง ประกอบด้วย การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG : จิตพอเพียงต้านการทุจริต และพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริต ตามหลักสูตรการป้องกันการทุจริตนี้ จะเป็นสื่อการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนตอบสนองนโยบายและกลยุทธ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศบรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ขอขอบคุณคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้องทุก ๆ ท่านไว้ ณ โอกาสนี้

(นายศรีชัย พรประชาธรรม)

เลขาธิการ กศน.

ตุลาคม 2562

สารบัญ

หน้า

คำนำ

คำแนะนำการใช้หนังสือเรียน

โครงสร้างรายวิชา

แบบทดสอบก่อนเรียน

บทที่ 1 การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม	1
เรื่องที่ 1 สาเหตุของการทุจริตและทิศทางการป้องกันและการทุจริตในประเทศไทย	2
เรื่องที่ 2 ทฤษฎี ความหมายและรูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม (โลก)	5
เรื่องที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม	14
เรื่องที่ 4 การคิดเป็น	28
เรื่องที่ 5 บทบาทของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปรามเกี่ยวกับการทุจริต	38
บทที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต	48
เรื่องที่ 1 การทุจริต	49
เรื่องที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต	63
บทที่ 3 STRONG : จิตพอเพียงต้านการทุจริต	77
เรื่องที่ 1 จิตพอเพียงต้านการทุจริต	78
เรื่องที่ 2 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) แบบอย่างในเรื่องความพอเพียง	84
เรื่องที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	90

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม	96
เรื่องที่ 1 ความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง	97
เรื่องที่ 2 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง	106
เรื่องที่ 3 องค์ประกอบของการศึกษาความเป็นพลเมือง	110
เรื่องที่ 4 แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี	113
เรื่องที่ 5 แนวทางการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมือง : กรณีศึกษาประเทศไทย	115
เรื่องที่ 6 การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในบริบทต่างประเทศ	121
เรื่องที่ 7 กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง	127
1. การเคารพสิทธิหน้าที่ตนเองและผู้อื่น	127
2. ระเบียบ กฎ กติกา กฎหมาย	128
3. ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น/สังคม/โลก	130
4. ความเป็นพลเมืองของประเทศ/โลก	131
5. แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี	133
6. พลโลกที่มีความรับผิดชอบต่อการป้องกันการทุจริต	134
7. การยกย่องเชิดชูกับคนที่ทำความดี	136
แบบทดสอบหลังเรียน	138
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	143
แนวคำตอบกิจกรรม	144
บรรณานุกรม	153
คำสั่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	156
การประชุมจัดทำหนังสือเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริต	164
คณะผู้จัดทำ	169

คำแนะนำการใช้หนังสือเรียน

รายวิชา การป้องกันการทุจริต

รายวิชาการป้องกันการทุจริต รหัสรายวิชา สค32036 รายวิชาเลือก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย โครงสร้างของรายวิชา โครงสร้างของบทเรียน เนื้อหา และกิจกรรมเรียงลำดับตามบทเรียน แบบทดสอบก่อนเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เฉลย/แนวคำตอบกิจกรรมเรียงลำดับตามบทเรียน

วิธีการใช้รายวิชา

ให้ผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดโครงสร้างรายวิชาโดยละเอียด เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าต้องเรียนรู้เนื้อหาในเรื่องใดบ้าง

2. วางแผนกำหนดระยะเวลาและจัดเวลาให้ผู้เรียนมีความพร้อมจะศึกษารายวิชา เพื่อให้สามารถศึกษารายละเอียดของเนื้อหาให้ครบทุกบทเรียน และทำกิจกรรมตามที่กำหนดให้ทันก่อนสอบปลายภาค

3. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนของรายวิชาตามที่กำหนด เพื่อทราบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน และตรวจสอบคำตอบจากแนวคำตอบ/เฉลยท้ายเล่ม

4. ศึกษาเนื้อหาของแต่ละบทเรียนอย่างละเอียดให้เข้าใจ ทั้งในหนังสือเรียนและสื่อประกอบ (ถ้ามี) และทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วน

5. ทำแต่ละกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนสามารถตรวจสอบคำตอบได้จากแนวคำตอบ/เฉลยท้ายเล่ม หากผู้เรียนยังทำกิจกรรมไม่ถูกต้องให้ผู้เรียนกลับไปทบทวนเนื้อหาในเรื่องนั้น ๆ ซ้ำจนกว่าจะเข้าใจ

6. หลังจากศึกษาเนื้อหาครบทุกบทเรียนแล้ว ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน และตรวจสอบแนวคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม ว่าผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบได้ถูกต้องทุกข้อหรือไม่ หากข้อใดยังไม่ถูกต้องให้ผู้เรียนกลับไปทบทวนเนื้อหาในเรื่องนั้นให้เข้าใจอีกครั้ง

ข้อแนะนำ ผู้เรียนควรทำแบบทดสอบหลังเรียน ให้ได้คะแนนมากกว่าแบบทดสอบก่อนเรียน และควรได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของแบบทดสอบทั้งหมด เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถสอบปลายภาคผ่าน

7. หากผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาและทำกิจกรรมแล้วยังไม่เข้าใจ ผู้เรียนสามารถสอบถามและขอคำแนะนำได้จากครูหรือคณาจารย์จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมได้

การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

ผู้เรียนอาจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่เผยแพร่ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และศึกษาจากผู้รู้

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การจัดให้มีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. ระหว่างภาค วัดผลจากการทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายระหว่างเรียน
2. ปลายภาค วัดผลจากการทำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาค

โครงสร้างรายวิชา

การป้องกันการทุจริต

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย กฎ ระเบียบของประเทศต่าง ๆ ในโลก
2. มีความรู้ ความเข้าใจหลักการพัฒนาชุมชน สังคม สามารถวิเคราะห์ข้อมูล และเป็นผู้นำผู้ตามในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ปัจจุบัน

ตัวชี้วัด

1. อธิบายสาเหตุของการทุจริตและทิศทางการป้องกันการทุจริตในประเทศไทย
2. อธิบายทฤษฎี ความหมายและรูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (โลก)
3. อธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
4. คิด วิเคราะห์กระบวนการ “คิดเป็น”
5. อธิบายบทบาทของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปรามเกี่ยวกับการทุจริต
6. สร้างผลกรณีตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง
7. สามารถคิด วิเคราะห์ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
8. อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดการทุจริตของประเทศไทย/โลกได้
9. อธิบายความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริตได้
10. สามารถคิด วิเคราะห์ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้อง
11. อธิบายเกี่ยวกับจิตพอเพียงต่อต้านการทุจริตและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
12. อธิบายแบบอย่างความพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9)
13. สามารถคิด วิเคราะห์ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้อง
14. อธิบายความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง
15. อธิบายความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง
16. อธิบายองค์ประกอบของการศึกษาความเป็นพลเมือง
17. บอกแนวทางการปฏิบัติตนของการเป็นพลเมืองดีได้
18. อธิบายแนวทางการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมือง : กรณีศึกษาประเทศไทย

19. บอกผลการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในบริบทต่างประเทศ
20. สามารถคิด วิเคราะห์ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

สาระสำคัญ

การป้องกันการทุจริต ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG : จิตพอเพียงต้านการทุจริต และพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนในเรื่องดังกล่าวข้างต้น เพื่อร่วมกันป้องกันหรือต่อต้านการทุจริต ไม่ให้มีการทุจริตเกิดขึ้นในสังคมไทย ร่วมกันสร้างสังคมไทยที่ไม่ทนต่อการทุจริตต่อไป

ขอบข่ายเนื้อหา

- บทที่ 1 การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
- บทที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
- บทที่ 3 STRONG : จิตพอเพียงต้านการทุจริต
- บทที่ 4 พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

สื่อประกอบการเรียนรู้

1. รายวิชาการป้องกันการทุจริต รหัสรายวิชา สค32036
2. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

จำนวนหน่วยกิต

จำนวน 3 หน่วยกิต

กิจกรรมเรียนรู้

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน และตรวจสอบแนวคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม
2. ศึกษาเนื้อหาในบทเรียนทุกบท
3. ทำกิจกรรมตามที่กำหนด และตรวจสอบแนวคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน และตรวจสอบแนวคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม

การประเมินผล

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน
2. ทำกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
3. เข้ารับการทดสอบปลายภาค

แบบทดสอบก่อนเรียน

- ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการทุจริต
 - กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนดมีช่องว่าง
 - เจ้าหน้าที่มีอำนาจสิทธิขาดในการใช้ดุลพินิจ
 - ไม่มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการควบคุม
 - การเปลี่ยนตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงาน
- ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับทิศทางการป้องกันและการทุจริตในประเทศไทย
 - แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)
 - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560
 - ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)
 - พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
- ข้อใดคือหลักสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
 - หลักธรรม
 - คติธรรม
 - จริยธรรม
 - มโนธรรม
- บริษัทให้ของขวัญเป็นทองคำแก่เจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ก็เร่งรัดคืนภาษีให้ก่อนโดยวิธีลัดคิวเพื่อต้องการ ได้ของขวัญอีกครั้ง เป็นการทุจริตในรูปแบบใด
 - การรู้ข้อมูลภายใน
 - การรับผลประโยชน์
 - คู่สัญญากับเอกชน
 - การสร้างถนนในชุมชน

5. ข้อใดสำคัญที่สุดในการจัดกระบวนการคิดเป็น
- ก. ผู้เรียน
 - ข. ผู้สอน
 - ค. กระบวนการ
 - ง. สภาพปัญหา
6. เมื่อนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติแล้วยังไม่พอใจ ควรทำอย่างไร
- ก. ทิ้งไว้ระยะหนึ่งเพื่อให้สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลง
 - ข. ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม แล้วกลับไปดำเนินการตามกระบวนการใหม่
 - ค. ยกเลิกผลการตัดสินใจนั้นเพราะเห็นว่าไม่ถูกต้อง
 - ง. ให้กลับไปทบทวนกระบวนการใหม่ เพื่อหาข้อบกพร่อง
7. กรณีใดเข้าข่ายการทุจริต
- ก. การลักทรัพย์
 - ข. การซื้อขายหวยใต้ดิน
 - ค. หัวหน้างานข่มขู่พนักงาน
 - ง. ลาป่วยโดยใช้ใบรับรองแพทย์ปลอม
8. สิ่งที่ทำให้เกิดการทุจริต
- ก. โอกาส ความกดดันจิตใจ ความเครียด
 - ข. แรงจูงใจ เหตุผล ความยากจน
 - ค. โอกาส แรงจูงใจ ความยากจน
 - ง. โอกาส แรงจูงใจ เหตุผล
9. ข้อใดตรงกับความหมายคำว่าทุจริต
- ก. ลูกขอเงินไปเที่ยว
 - ข. ผู้เรียน กศน. มาพบกลุ่ม
 - ค. พนักงานบริษัทให้เพื่อนลงชื่อทำงานแทน
 - ง. ผู้ปกครองซื้ออุปกรณ์การสอนให้โรงเรียน

10. การปฏิบัติตนในข้อใดแสดงถึงควมมีวินัยในตนเอง
 - ก. การเข้าคิวซื้ออาหาร
 - ข. การแบ่งขนมให้เพื่อน
 - ค. การทำความสะอาดบ้าน
 - ง. การมอบของขวัญให้ผู้ใหญ่

11. ถ้าท่านรู้ว่าสิ่งที่กระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้องตรงกับควมหมายข้อใด
 - ก. ความไม่ทน
 - ข. ความละเอียด
 - ค. ความไม่กลัว
 - ง. ความเกรงใจ

12. ความไม่ทนต่อการทุจริตตรงกับควมหมายข้อใด
 - ก. ให้เพื่อนลอกการบ้าน
 - ข. มีคนแข่งคิวก่อนหน้าจึงเข้าไปเตือน
 - ค. ใช้รถยนต์ของราชการไปเที่ยวในวันหยุด
 - ง. เห็นคนหยิบสินค้า แล้วไม่จ่ายเงินก็ทำเฉย ๆ

13. การทุจริตข้อใดก่อให้เกิดควมเสียหายต่อสังคม
 - ก. ค้ายาเสพติด
 - ข. ลูกพูดโกหกพ่อแม่
 - ค. เพื่อนขอลอกข้อสอบ
 - ง. จ้างเพื่อนทำชิ้นงานส่งครู

14. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการทุจริต
 - ก. โครงสร้างสังคมไทยระบบอุปถัมภ์
 - ข. กระบวนการยุติธรรมไม่เข้มแข็ง
 - ค. กระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม
 - ง. ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

15. การทุจริตในด้านศีลธรรม ตรงตามข้อใด
- ก. การลักทรัพย์
 - ข. การโกหก
 - ค. การเห็นแก่ตัว
 - ง. การหลงผิด
16. ข้อใดเป็นความหมายของคำว่า“พลเมือง”
- ก. ปฏิบัติตนตามหน้าที่เท่านั้น
 - ข. ยอมรับกฎหมาย นโยบาย กิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ
 - ค. บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกสังคมที่มีต่อรัฐ
 - ง. อำนาจอันชอบธรรมที่ต้องทำระหว่างบุคคล
17. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของ “พลเมืองศึกษา”
- ก. ให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองดี
 - ข. การจัดการศึกษาและประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เป็นพลเมืองดี
 - ค. ตนเองเป็นเพียงผู้น้อยต้องคอยรับการอุปถัมภ์จากผู้อื่น
 - ง. สนใจเรียนรู้เกี่ยวกับรัฐบาล กฎหมาย ระบบการเมืองการปกครอง
18. ความเป็นพลเมืองได้แก่ข้อใด
- ก. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
 - ข. เคารพหลักความเสมอภาค
 - ค. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม
 - ง. การรับรู้ เข้าใจกับการนับถือความรู้ ความสามารถ
19. ข้อใดเป็นลักษณะของการเป็นพลเมืองดี
- ก. รับฟังความคิดเห็นต่างได้เสมอ
 - ข. กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมแก้ปัญหา
 - ค. เคารพกฎ ระเบียบของชุมชน
 - ง. ถูกทุกข้อ

20. ข้อใดเป็นแนวทางในการสร้างสำนึกความเป็นพลเมือง

- ก. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ข. เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของชุมชน
- ค. เคารพกฎหมายของทุกประเทศ
- ง. ถูกทุกข้อ

บทที่ 1

การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

สาระสำคัญ

การที่เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องเป็นหลัก ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ซึ่งจะนำไปสู่การทุจริตต่อไป หากเจ้าหน้าที่ไม่มีการแยกแยะว่าอะไรคือผลประโยชน์ส่วนตน หรืออะไรเป็นผลประโยชน์ส่วนรวมแล้ว ย่อมจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับผลประโยชน์แน่นอน

ตัวชี้วัด

1. อธิบายสาเหตุของการทุจริตและทิศทางการป้องกันการทุจริตในประเทศไทย
2. อธิบายทฤษฎี ความหมายและรูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม (โลก)
3. อธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
4. คิด วิเคราะห์กระบวนการ “คิดเป็น”
5. อธิบายบทบาทของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามเกี่ยวกับการทุจริต
6. สรุปผลกรณีตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง
7. สามารถคิด วิเคราะห์ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 สาเหตุของการทุจริตและทิศทางการป้องกันและการทุจริตในประเทศไทย
- เรื่องที่ 2 ทฤษฎี ความหมายและรูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (โลก)
- เรื่องที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
- เรื่องที่ 4 การคิดเป็น
- เรื่องที่ 5 บทบาทของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามเกี่ยวกับการทุจริต

เรื่องที่ 1 สาเหตุของการทุจริตและทิศทางการป้องกันและการทุจริตในประเทศไทย

การทุจริตเป็นหนึ่งในปัญหาใหญ่ที่ทั่วโลกกังวลเป็นอย่างมาก เพราะเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนยากต่อการจัดการและเกี่ยวข้องกับคนทุกคน องค์กรทุกองค์กร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออย่างมากกับการพัฒนาประเทศ

1. สาเหตุของการทุจริต

สาเหตุของการทุจริต อาจเกิดขึ้นได้ในประเทศที่มีสถานการณ์ดังต่อไปนี้

1.1 มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางธุรกิจ หากมาตรการหรือข้อกำหนดดังกล่าวมีความซับซ้อน คลุมเครือ เลือกปฏิบัติเป็นความลับหรือไม่โปร่งใส จะส่งผลให้เป็นต้นเหตุของการทุจริตได้

1.2 มีสถานการณ์ โอกาส หรือมีกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่นำไปสู่การทุจริตได้

1.3 กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมไม่มีความเข้มแข็ง ตลอดจนการพัฒนาให้ทันสมัย

2. ทิศทางการป้องกันการทุจริตในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยมีหลายหน่วยงานเกิดการตื่นตัวพยายามเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยร่วมกันสร้างเครื่องมือ กลไก และกำหนดเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ในฐานะที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) เป็นองค์กรหลักด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้บูรณาการการทำงานด้านการต่อต้านการทุจริตเข้ากับทุกภาคส่วน ดังนี้

2.1 กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 4 หน้าที่ของประชาชนชาวไทยว่า “... บุคคลมีหน้าที่ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ” หมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐว่า “รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้านการทุจริต หรือชี้เบาะแสโดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

2.2 กำหนดให้มียุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา 3 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1) ยุทธศาสตร์การปลูกฝัง “คนไทยไม่โกง” เพื่อปฏิรูป “คน” ให้มีจิตสำนึกและสร้างพลังร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

2) ยุทธศาสตร์การป้องกันด้วยการเสริมสร้างสังคมธรรมาภิบาล เพื่อปฏิรูประบบและองค์กรเพื่อสร้างธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วน

3) ยุทธศาสตร์การปราบปราม เพื่อปฏิรูประบบและกระบวนการจัดการต่อกรณีการทุจริตคอร์รัปชันให้มีประสิทธิภาพ

2.3 กำหนดไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยมีวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

2.4 กำหนดให้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ว่าด้วยเรื่องสังคมไทยมีวินัย โปร่งใส ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ ยุติธรรม รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งเป็นภูมิคุ้มกัน ในสังคมไทย ครอบคลุมภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชน พร้อมทั้งสร้างพลังการขับเคลื่อนค่านิยมต่อต้านการทุจริตโดยปลูกฝังให้คนไทยไม่โกง

2.5 กำหนดให้มีโมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand 4.0) เป็นโมเดลที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิดหลักในการบริหารประเทศ ถอดรหัสออกมาเป็น 2 ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ

1) การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength From Within)

2) การเชื่อมโยงกับประชาคมโลกในยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งจากภายในThailand 4.0 เน้นการปรับเปลี่ยน 4 ทิศทางและเน้นการพัฒนาที่สมดุลใน 4 มิติ มิติที่หยิบยก คือ การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” ผ่านการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ เน้นการสร้างคุณค่าร่วม และค่านิยมที่ดี คือ สังคมที่มีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และสังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony)

2.6 กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” (Zero Tolerance & Clean Thailand) หมายความว่า ประเทศไทยในระยะ 5 ปีข้างหน้า จะมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีมาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรม เป็นสังคมมิติใหม่ที่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ โดยได้รับความร่วมมือจากฝ่ายการเมือง หน่วยงานของรัฐ ตลอดจนประชาชน ในการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของชาติ และประชาชน เพื่อให้ประเทศไทยมีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิในด้านความโปร่งใสทัดเทียมนานาอารยประเทศ

เรื่องที่ 2 ทฤษฎี ความหมายและรูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม (โลก)

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมนั้น มีลักษณะทำนองเดียวกันกับกฎศีลธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี หลักคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง ไม่ควรจะทำ ซึ่งบุคคลแต่ละคนแต่ละสังคม อาจเห็นว่าเรื่องใดเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมแตกต่างกันไป หรือเมื่อเห็นว่าเป็นการขัดกันแล้วยังอาจมีระดับความหนักเบาแตกต่างกัน อาจเห็นแตกต่างกันว่าเรื่องใดกระทำได้ กระทำไม่ได้แตกต่างกันออกไปอีก และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบางเรื่องบางคนอาจเห็นว่าไม่เป็นไร เป็นเรื่องเล็กน้อย หรืออาจเห็นว่าเป็นเรื่องใหญ่ต้องถูกประณาม ตำหนิ ตีฉนินทาว่ากล่าว ฯลฯ แตกต่างกันไป ตามสภาพของสังคม

1. ทฤษฎีของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (โลก)

1.1 ทฤษฎีอุปถัมภ์ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมจากโครงสร้างของสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์ในลักษณะการพึ่งพาอาศัยในความเท่าเทียมกัน โดยต่างฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ต่างตอบแทนความสัมพันธ์นั้น มีองค์ประกอบของความเป็นมิตรรวมอยู่ด้วย แต่เป็นมิตรภาพที่ขาดดุลยภาพ คือ อีกฝ่ายหนึ่งมีอำนาจ ทำให้เกิดพวกพ้องในองค์กรทำให้ง่ายต่อการเกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ และยากต่อการตรวจสอบ

1.2 ทฤษฎีการทุจริต

ทฤษฎีทุจริตเกิดขึ้นจากปัจจัย 3 ประการ คือ

1) ความซื่อสัตย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการ ความโลภ แม้ถูกบังคับด้วยจริยธรรม คุณธรรม และบทลงโทษทางกฎหมายก็ตาม ความจำเป็นทางเศรษฐกิจมีส่วนผลักดันให้บุคคลตัดสินใจกระทำความผิดเพื่อให้ตนเองอยู่รอด

2) โอกาส ผู้กระทำความผิด พยายามที่จะหาโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการทุจริต โอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการทุจริตย่อมกระตุ้นให้เกิดการทุจริตได้ง่ายขึ้นกว่าโอกาสที่ไม่เปิดช่อง

3) การจูงใจ เป็นมูลเหตุจูงใจให้บุคคลตัดสินใจกระทำการทุจริต และนำไปสู่การหามาตรการในการป้องกันการทุจริตด้วย การจูงใจในการกระทำการทุจริต เช่น ความทะเยอทะยานอย่างไม่มีที่สิ้นสุด บรรณาจะยกระดับให้ทัดเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม ปัญหาทางการเงิน การกระทำเพื่ออยากเด่น เป็นต้น

2. ความหมายของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (โลก)

การขัดกันของผลประโยชน์ คือ สถานการณ์ที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอย่างที่ไม่ไว้วางใจ (เช่น ทนายความ นักการเมือง ผู้บริหาร หรือผู้อำนวยการของบริษัทเอกชน หรือหน่วยงานอื่น ๆ) เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ทางวิชาชีพ อันส่งผลให้เกิดปัญหาที่เขาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลาง ไม่ลำเอียง ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นอาจส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจที่มีต่อบุคคลผู้นั้นว่าเขาจะสามารถปฏิบัติงานตามตำแหน่งให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมจริยธรรมได้มากน้อยเพียงใด ผลประโยชน์ทับซ้อนอาจเรียกชื่อแตกต่างกัน เช่น ความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือผลประโยชน์ขัดกัน

คำว่า **ผลประโยชน์ส่วนตน (Private Interests)** หมายถึง ผลประโยชน์ที่บุคคลได้รับโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของตนหาผลประโยชน์จากหน้าที่ของตนและหาผลประโยชน์จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผลประโยชน์ส่วนตนมีทั้งเกี่ยวกับเงิน ทอง และไม่ได้เกี่ยวกับเงินทอง เช่น ที่ดิน หุ่น ตำแหน่ง หน้าที่ สัมปทาน ส่วนลด ของขวัญ หรือสิ่งที่แสดงน้ำใจไมตรีอื่น ๆ การลำเอียง การเลือกปฏิบัติ เป็นต้น

คำว่า **ผลประโยชน์ส่วนรวม (Public Interests)** หมายถึง การที่บุคคลใดในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ) ได้กระทำการใด ๆ ตามหน้าที่หรือได้ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นการดำเนินการในอีกส่วนหนึ่งที่แยกออกมาจากการดำเนินการตามหน้าที่ในสถานะของเอกชน การกระทำการใด ๆ ตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีวัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือการรักษาประโยชน์ส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ของรัฐ การทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และจะมีรูปแบบของความสัมพันธ์หรือมีการกระทำในลักษณะต่าง ๆ กันที่เหมือนหรือคล้ายกับการกระทำของบุคคลในสถานะเอกชน เพียงแต่การกระทำในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกับการกระทำในสถานะเอกชน จะมีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือประโยชน์สุดท้ายที่แตกต่างกัน

3. รูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (โลก)

การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม มีได้หลายรูปแบบไม่จำกัดเฉพาะในรูปแบบของตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือทรัพย์สินด้วย ทั้งนี้ John Langford และ Kenneth Kernaghan ได้จำแนกรูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมออกเป็น 7 รูปแบบ คือ

3.1 การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ

การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting Benefits) ซึ่งผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินของขวัญ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันนี้ และผลจากการรับผลประโยชน์อื่น ๆ นั้น ได้ส่งผลให้การตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

ตัวอย่าง

- 1) นายสุจริต ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ได้เดินทางไปปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งในวันดังกล่าว นายรวย นายกอบต. แห่งหนึ่ง ได้มอบของขวัญจำนวนหนึ่งคู่ให้แก่ นายสุจริต เพื่อเป็นของที่ระลึก
- 2) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน เพื่อช่วยให้บริษัทเอกชนรายนั้นชนะการประมูลรับงานโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ
- 3) การที่บริษัทแห่งหนึ่งให้ของขวัญเป็นทองคำแก่เจ้าหน้าที่ในปีที่ผ่านมา และปีนี้เจ้าหน้าที่เร่งรัดคืนภาษีให้กับบริษัทนั้นเป็นกรณีพิเศษ โดยลัดคิวให้ก่อนบริษัทอื่น ๆ เพราะคาดว่าจะได้รับของขวัญอีก
- 4) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไปเป็นคณะกรรมการของบริษัทเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ และได้รับความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ จากบริษัทเหล่านั้น ซึ่งมีผลต่อการให้คำวินิจฉัยหรือข้อเสนอแนะที่เป็นธรรม หรือเป็นไปในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อบริษัทผู้ให้ นั้น ๆ
- 5) เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับชุดไม้กอล์ฟจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน เมื่อต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเอกชนแห่งนั้นก็ช่วยเหลือให้บริษัทนั้นได้รับสัมปทาน เนื่องจากรู้สึกว่าจะควรตอบแทนที่เคยได้รับของขวัญมา

3.2 การทำธุรกิจกับตนเองหรือเป็นคู่สัญญา

การทำธุรกิจกับตนเอง (Self - Dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด โดยอาจจะเป็นเจ้าของบริษัทที่ทำสัญญาเอง หรือเป็นของเครือญาติ สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้งหรือเรียกได้ว่าเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน

ตัวอย่าง

- 1) การที่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทำสัญญา ให้หน่วยงานต้นสังกัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์สำนักงานจากบริษัทของครอบครัวตนเอง หรือบริษัทที่ตนเองมีหุ้นส่วนอยู่
- 2) ผู้บริหารหน่วยงาน ทำสัญญาเช่ารถไปสัมมนาและดูงานกับบริษัท ซึ่งเป็นของเจ้าหน้าที่ หรือบริษัทที่ผู้บริหารมีหุ้นส่วนอยู่

3) ผู้บริหารของหน่วยงาน ทำสัญญาจ้างบริษัทที่ภรรยาของตนเองเป็นเจ้าของมาเป็น
ที่ปรึกษาของหน่วยงาน

4) ผู้บริหารของหน่วยงานทำสัญญาให้หน่วยงานจัดซื้อที่ดินของตนเองในการสร้าง
สำนักงานแห่งใหม่

3.3 การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ

การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post - employment) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐลาออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน หรือบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม โดยใช้สิทธิพลหรือความสัมพันธ์จากที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานเดิมนั้นหาผลประโยชน์จากหน่วยงานให้กับบริษัทและตนเอง

ตัวอย่าง

1) อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง เพิ่งเกษียณอายุราชการไปทำงานเป็นที่ปรึกษาในบริษัทผลิตหรือขายยา โดยใช้สิทธิพลจากที่เคยดำรงตำแหน่งในโรงพยาบาลดังกล่าว ให้โรงพยาบาลซื้อยาจากบริษัทที่ตนเองเป็นที่ปรึกษาอยู่ พฤติการณ์เช่นนี้ มีมูลความผิดทั้งทางวินัยและทางอาญาฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่าตนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 171

2) การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรด้านเวชภัณฑ์และสุขภาพ ออกจากราชการไปทำงานในบริษัทผลิตหรือขายยา โดยใช้ความสัมพันธ์จากที่เคยทำงานในองค์กร หาผลประโยชน์ให้บริษัทผลิตหรือขายยา

3) การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกษียณแล้ว ใช้สิทธิพลที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานรัฐ รับเป็นที่ปรึกษาให้บริษัทเอกชนที่ตนเคยติดต่อประสานงาน โดยอ้างว่าจะได้ติดต่อกับหน่วยงานรัฐได้อย่างราบรื่น

4) การว่าจ้างเจ้าหน้าที่ผู้เกษียณมาทำงานในตำแหน่งเดิมที่หน่วยงานเดิมโดยไม่คุ้มค่ากับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

3.4 การทำงานพิเศษ

การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) ในรูปแบบนี้มีได้หลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์การสาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างพิเศษเป็นที่ปรึกษาโครงการโดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างควมน่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ที่ปรึกษาสังกัดอยู่

ตัวอย่าง

1) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี 6 สำนักงานสรรพากรจังหวัดในส่วนภูมิภาค ได้จัดตั้งบริษัท รับจ้างทำบัญชีให้คำปรึกษาเกี่ยวกับภาษีและมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับบริษัท โดยรับจ้างทำบัญชี และยื่นแบบ แสดงรายการให้ผู้เสียภาษีในเขตจังหวัดที่รับราชการอยู่และจังหวัดใกล้เคียง มีพฤติกรรมช่วยเหลือผู้เสียภาษี ให้เสียภาษีน้อยกว่าความเป็นจริงและรับเงินค่าภาษีอากรจากผู้เสียภาษีบางราย รวมทั้งมีได้นำไปยื่นแบบ แสดงรายการชำระภาษีให้ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับกรมสรรพากร ว่าด้วยจรรยาข้าราชการกรมสรรพากร พ.ศ. 2559 ข้อ 9 (7) (8) และอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หาประโยชน์ให้แก่ตนเอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 83 (3) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 อีกทั้งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหาย แก่ทางราชการโดยร้ายแรง และปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต และยังกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติ ซื่ออย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 85 (1) และ (4) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ. 2551

2) ฝ่ายกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง สำนักงานสรรพากรจังหวัดในส่วนภูมิภาค หารายได้พิเศษโดยการเป็นตัวแทนขายประกันชีวิตของบริษัทเอกชน ได้อาศัยโอกาสที่ตนปฏิบัติหน้าที่เร่งรัด ภาษีอากรค้างผู้ประกอบการรายหนึ่งหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง ด้วยการขายประกันชีวิตให้แก่หุ้นส่วนผู้จัดการ ของผู้ประกอบการดังกล่าว รวมทั้งพนักงานของผู้ประกอบการนั้นอีกหลายคน ในขณะที่ตนกำลังดำเนินการเร่งรัด ภาษีอากรค้าง พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว เป็นการอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ ให้แก่ตนเอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 83 (3) ประกอบมาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

3) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ รับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ เพื่อให้บริษัทเอกชนที่ว่าจ้างนั้นมีความน่าเชื่อถือมากกว่าบริษัทคู่แข่ง

4) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานอย่างเต็มที่ แต่ใช้เวลา ไปรับงานพิเศษอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน

5) การที่ผู้ตรวจสอบบัญชีภาครัฐรับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษา หรือเป็นผู้ทำบัญชีให้กับบริษัท ที่ต้องถูกตรวจสอบ

3.5 การรู้ข้อมูลภายใน

การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) เป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ประโยชน์จาก การที่ตนเองรับรู้ข้อมูลภายในหน่วยงาน และนำข้อมูลนั้นไปหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง อาจจะไปหาผลประโยชน์โดยการขายข้อมูลหรือเข้าเอาผลประโยชน์เสียเอง

ตัวอย่าง

1) นายช่าง 5 แผนกขุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้นำข้อมูลเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ระบบ 470 MHZ และระบบปลดล็อคไปขายให้แก่ผู้อื่น จำนวน 40 หมายเลข เพื่อนำไปปรับจูนเข้ากับโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่นำไปใช้รับจ้างให้บริการโทรศัพท์แก่บุคคลทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 มาตรา 157 และมาตรา 164 และมีความผิดวินัย ข้อบังคับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยว่าด้วยการพนักงาน พ.ศ. 2536 ข้อ 44 และข้อ 46

2) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบข้อมูลโครงการตัดถนนเข้าหมู่บ้าน จึงบอกให้ญาติพี่น้องไปซื้อที่ดินบริเวณโครงการดังกล่าว เพื่อขายให้กับราชการในราคาที่สูงขึ้น

3) การที่เจ้าหน้าที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการขอยุทธศาสตร์โทรคมนาคมทราบมาตรฐาน (Spec) วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการวางโครงข่ายโทรคมนาคม แล้วแจ้งข้อมูลให้กับบริษัทเอกชนที่ตนรู้จัก เพื่อให้ได้เปรียบในการประมูล

4) เจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยงานเปิดเผยหรือขายข้อมูลที่สำคัญของฝ่ายที่มายื่นประมูลไว้ก่อนหน้าให้แก่ผู้ประมูลรายอื่นที่ให้ผลประโยชน์ ทำให้ฝ่ายที่มายื่นประมูลไว้ก่อนหน้าเสียเปรียบ

3.6 การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนำเอาทรัพย์สินของราชการ ซึ่งจะต้องใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง หรือการใช้ให้ผู้อื่นได้บังคับบัญชาไปทำงานส่วนตัว

ตัวอย่าง

1) คนบดีคณะแพทยศาสตร์ ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต ด้วยการสั่งให้เจ้าหน้าที่นำเก้าอี้พร้อมผ้าปกคลุมเก้าอี้ เครื่องถ่ายวิดีโอ เครื่องเล่นวิดีโอ กล้องถ่ายรูป และผ้าเต็นท์ นำไปใช้ในงานมงคลสมรสของบุตรสาว รวมทั้งรถยนต์ รถตู้ส่วนบุคคล เพื่อใช้รับส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมพิธี และขนย้ายอุปกรณ์ทั้งที่บ้านพักและงานฉลองมงคลสมรสที่โรงแรม ซึ่งล้วนเป็นทรัพย์สินของทางราชการ การกระทำของจำเลยนับเป็นการใช้อำนาจโดยทุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนตนอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดวินัยและอาญา ต่อมาเรื่องเข้าสู่กระบวนการในชั้นศาล ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์แล้วเห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ฐานเป็นเจ้าของพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐและเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ จึงพิพากษาให้จำคุก 5 ปี และปรับ 20,000 บาท ค่าให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกจำเลยไว้ 2 ปี 6 เดือน และปรับ 10,000 บาท

2) การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีหน้าที่ซ้บรถยนต์ของส่วนราชการนำน้ำมันในรถยนต์ไปขาย และนำเงินมาไว้ใช้จ่ายส่วนตัว ทำให้ส่วนราชการต้องเสียงบประมาณเพื่อซื้อน้ำมันมากกว่าความเป็นจริง พฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นการทุจริต เป็นการเบียดบังผลประโยชน์ของส่วนรวมเพื่อประโยชน์ของตนเองและมีความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา

3) การที่เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้มีอำนาจอนุมัติให้ใช้รถราชการ หรือการเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง นำรถยนต์ของส่วนราชการไปใช้ในกิจธุระส่วนตัว

4) การที่เจ้าหน้าที่รัฐนำวัสดุครุภัณฑ์ของหน่วยงานมาใช้ที่บ้าน หรือใช้โทรศัพท์ของหน่วยงาน ติดต่อธุระส่วนตัว หรือนำรถส่วนตัวมาล้างที่หน่วยงาน

3.7 การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง

การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork – Barreling) เป็นการที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้บริหารระดับสูงอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่ หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง

ตัวอย่าง

1) นายกองค้การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งร่วมกับพวกแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการปรับปรุงและซ่อมแซมถนนคนเดิน ในตำบลที่ตนมีฐานเสียงโดยไม่ผ่านความเห็นชอบจากสภาฯ และตรวจรับงานทั้งที่ไม่ถูกต้องตามแบบรายการที่กำหนด รวมทั้งเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จได้ติดป้ายชื่อของตน และพวก การกระทำดังกล่าวมีมูลเป็นการกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่มีมูลความผิดทั้งทางวินัย อย่างร้ายแรง และทางอาญา คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

2) การที่นักการเมืองในจังหวัด ขอเพิ่มงบประมาณเพื่อทำโครงการตัดถนนสร้างสะพาน ลงในจังหวัด โดยใช้ชื่อหรือนามสกุลของตนเองเป็นชื่อสะพาน

3) การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงในพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง

3.8 การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง

การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) หรือ อาจจะเรียกว่าระบบอุปถัมภ์พิเศษ เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานของตนเข้าทำสัญญากับบริษัทของพี่น้องของตน

ตัวอย่าง

พนักงานสอบสวนละเว้นไม่นำบันทึกการจับกุมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมทำขึ้น ในวันเกิดเหตุรวมเข้าสำนวน แต่กลับเปลี่ยนบันทึกและแก้ไขข้อหาในบันทึกการจับกุม เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหา ซึ่งเป็นญาติของตนให้รับโทษน้อยลง คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้ว มีมูลความผิดทางอาญาและทางวินัยอย่างร้ายแรง

3.9 การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น

การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น (influence) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ที่ข่มขู่ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้หยุดทำการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

ตัวอย่าง

1) เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร เข้าแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยระเบียบ และกฎหมาย หรือฝ่าฝืนจริยธรรม

2) นายเอเป็นหัวหน้าส่วนราชการแห่งหนึ่งในจังหวัด รู้จักสนิทสนมกับนายบี เป็นหัวหน้าส่วนราชการอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดเดียวกัน นายเอ จึงใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวฝากลูกชาย คือ นายซี เข้ารับราชการ ภายใต้สังกัดของนายบี

3.10 การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมประเภทอื่น ๆ

1) การเดินทางไปราชการต่างจังหวัดโดยไม่คำนึงถึงจำนวนคน จำนวนงาน และจำนวนวัน อย่างเหมาะสม อาทิ เดินทางไปราชการจำนวน 10 วัน แต่ใช้เวลาในการทำงานจริงเพียง 6 วัน โดยอีก 4 วัน เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ

2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่ใช้เวลาในราชการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ เพราะสามารถเบิกเงินงบประมาณค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการได้

จากรูปแบบดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมนั้น มีได้หลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่ในรูปตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่รูปตัวเงินหรือทรัพย์สินก็ได้ เช่น การที่ นาย ก. ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของรัฐมนตรี และมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎ ระเบียบสำหรับบริษัทเอกชน ซึ่งในขณะเดียวกัน นาย ก. มีธุรกิจส่วนตัวโดยเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทเอกชนที่จะได้รับผลกระทบจากกฎระเบียบนี้ด้วยเช่นกัน หรือกรณีที่ นาย ข. ซึ่งเป็นข้าราชการในหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งรับข้อเสนอว่าจะได้รับการว่าจ้างงาน หลังจาก ที่ นาย ข. ออกจากราชการแล้วจากบริษัทที่กำลังยื่นขอสัมปทานจากหน่วยงานที่ นาย ข. สังกัดอยู่ หรือกรณีที่ นาย ค. เป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่ต้องพิจารณาตัดสินใจเลือกเส้นทางที่จะตัดถนนเส้นทางใหม่ ซึ่งมีเส้นทางหนึ่งอาจจะส่งผลให้มูลค่าที่ดินในครอบครองของ นาย ค. สูงขึ้น เป็นต้น

กิจกรรม

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนคิดทบทวนว่าตนเองได้เคยปฏิบัติเกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้บ้างหรือไม่

1. ผลประโยชน์ส่วนตน

เรื่องที่เคยปฏิบัติ	แนวทางป้องกัน

2. ผลประโยชน์ส่วนรวม

เรื่องที่เคยปฏิบัติ	แนวทางป้องกัน

เรื่องที่ 3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไว้ใน มาตรา 50 (10) ให้บุคคลไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ ดังนั้น ในฐานะที่เราเป็นประชาชนชาวไทย จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ดังต่อไปนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 9 การขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 184 – 187) โดยบัญญัติข้อห้ามสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 184 – 185) ข้อห้ามสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี (มาตรา 186 – 187) มีรายละเอียด ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 9 การขัดกันแห่งผลประโยชน์

มาตรา 184 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

(1) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(2) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(3) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ

(4) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

มาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภารับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับกิจการของสภา หรือกรรมการตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

ให้นำ (2) และ (3) มาบังคับใช้แก่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย

มาตรา 185 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(2) กระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา

(3) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา 186 ให้นำความในมาตรา 184 มาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่กรณี ดังต่อไปนี้

(1) การดำรงตำแหน่งหรือการดำเนินการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่หรืออำนาจของรัฐมนตรี

(2) การกระทำตามหน้าที่และอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งกระทำการใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการก้าวกายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองโดยมิชอบตามที่กำหนดในมาตรฐานทางจริยธรรม

มาตรา 187 รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด

ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้

มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย

2. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พุทธศักราช 2561

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติข้อห้ามสำหรับกรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดไว้ในมาตรา 126 – 129 มีรายละเอียด ดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

หมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา 126 นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(1) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(2) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการป.ป.ช. กำหนด

(3) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการป.ป.ช. กำหนด

(4) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐ

ผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วย โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าพนักงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง

คู่สมรสตามวรรคสองให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เจ้าพนักงานของรัฐที่มีลักษณะตาม (2) หรือ (3) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าว ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

มาตรา 127 ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดำเนินการใดตามมาตรา 126 (4) ภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา 128 ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 129 การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามความหมายในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 เป็นไปตามนิยามในบทบัญญัติ มาตรา 4 ดังนี้

“เจ้าพนักงานของรัฐ หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช”

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วย

ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการอนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคล ซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2544

นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ได้วางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2544 มีรายละเอียด ดังนี้

โดยที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการให้ของขวัญและรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้หลายครั้ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างค่านิยมให้เกิดการประหยัดมิให้มีการเบียดเบียนข้าราชการโดยไม่จำเป็นและสร้างทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากมีการแข่งขันกันให้ของขวัญในราคาแพง ทั้งยังเป็นช่องทางให้เกิดการประพฤติมิชอบอื่น ๆ ในวงราชการอีกด้วย และในการกำหนดจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทต่าง ๆ ก็มีการกำหนดในเรื่องทำนองเดียวกันประกอบกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ฉะนั้น จึงสมควรรวบรวมมาตรการเหล่านั้นและกำหนดเป็นหลักเกณฑ์การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้ของขวัญและรับของขวัญไว้เป็นการถาวร มีมาตรฐานอย่างเดียวกัน และมีความชัดเจนเพื่อเสริมมาตรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้เป็นผลอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ได้กำหนดไว้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

"ของขวัญ" หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่กัน เพื่ออภัยยศยศไมตรี และให้หมายความรวมถึงเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้เป็นรางวัล ให้โดยเสน่หาหรือเพื่อการสงเคราะห์

หรือให้เป็นสินน้ำใจ การให้สิทธิพิเศษซึ่งมิใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สิน หรือการให้สิทธิพิเศษในการได้รับบริการหรือความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันและไม่ว่าจะเป็นบัตร ตัวหรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้าหรือการคืนเงินให้ในภายหลัง

"ปกติประเพณีนิยม" หมายความว่า เทศกาลหรือวันสำคัญ ซึ่งอาจมีการให้ของขวัญกันและให้หมายความรวมถึง โอกาสในการแสดงความยินดี การแสดง ความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ความช่วยเหลือตามมารยาท ที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย

"ผู้บังคับบัญชา" ให้ความหมายรวมถึง ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหน่วยงาน ที่แบ่งเป็นการภายในของหน่วยงานของรัฐและผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงกว่า และได้รับมอบหมายให้อำนาจบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลด้วย

"บุคคลในครอบครัว" หมายความว่า คู่สมรส บุตร บิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน

ข้อ 4 ระเบียบนี้ไม่ใช่บังคับกับกรณีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ 5 เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ของขวัญแก่ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชา นอกเหนือจากกรณีปกติประเพณีนิยมที่มีการให้ของขวัญแก่กันได้

การให้ของขวัญตามปกติประเพณีนิยมตามวรรคหนึ่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ของขวัญที่มีราคา หรือมูลค่าเกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้ สำหรับการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตมิได้

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำการเรียกรับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดหรือใช้เงินสวัสดิการใด ๆ เพื่อมอบให้ หรือจัดหาของขวัญให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชาไม่ว่ากรณีใด ๆ มิได้

ข้อ 6 ผู้บังคับบัญชาจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้อยู่ในบังคับบัญชามีได้ เว้นแต่เป็นการรับของขวัญตามข้อ 5

ข้อ 7 เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญ จากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ ถ้ามิใช่เป็นการรับของขวัญตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อ 8

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ผู้มาติดต่องาน หรือผู้ซึ่งได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในลักษณะดังต่อไปนี้

(1) ผู้ซึ่งมีคำขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น การขอใบรับรอง การขอให้ออกคำสั่งทางปกครอง หรือการร้องเรียน เป็นต้น

(2) ผู้ซึ่งประกอบธุรกิจหรือมีส่วนได้เสียในธุรกิจที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการได้รับสัมปทาน เป็นต้น

(3) ผู้ซึ่งกำลังดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ควบคุม หรือกำกับดูแล เช่น การประกอบกิจการโรงงานหรือธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นต้น

(4) ผู้ซึ่งอาจได้รับประโยชน์หรือผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อ 8 เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เฉพาะกรณี การรับของขวัญที่ให้ตามปกติ ประเพณีนิยม และของขวัญนั้นมีราคาหรือมูลค่าไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ 9 ในกรณีที่บุคคลในครอบครัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบในภายหลังว่าเป็นการรับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดไว้ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ 10 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ของขวัญหรือรับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการการเมือง ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นประพฤติปฏิบัติไม่เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรม และให้ดำเนินการตามระเบียบที่นายกรัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง

(2) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการประเภทอื่นนอกจาก (1) หรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานของรัฐวิสาหกิจให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดทางวินัย และให้ผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่ดำเนินการให้มีการลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ข้อ 11 ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่สอดส่องและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตามระเบียบนี้แก่หน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่มีผู้ร้องเรียนต่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปฏิบัติในการให้ของขวัญหรือรับของขวัญฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งไปยังผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ 12 เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติในการประหยัดแก่ประชาชนทั่วไป ในการแสดงความยินดี การแสดงความปรารถนาดี การแสดงการต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจในโอกาส

ต่าง ๆ ตามปกติประเพณีนิยมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพยายามใช้วิธีการแสดงออก โดยใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพรหรือใช้บัตรแสดงความเสียใจ แทนการให้ของขวัญ

ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างค่านิยมการแสดงความยินดี การแสดงความปรารถนาดี การต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง แนะนำหรือกำหนดมาตรการจูงใจที่จะพัฒนาทัศนคติ จิตสำนึกและพฤติกรรมของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปในแนวทางประหยัด

4. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมดาของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ. 2543

จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2544 ได้วางระเบียบไว้ในข้อ 8 ความว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เฉพาะกรณีรับของขวัญที่ให้ตามประเพณีนิยม และของขวัญนั้นมีราคาหรือมูลค่าไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมดาจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

ในขณะที่มาตรา 128 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 128 ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมดาจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมดาจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงได้ออกประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมดาจรรยาของเจ้าหน้าที่รัฐ พ.ศ. 2543 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อ 3 ในประกาศนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้อำนาจในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณีหรือวัฒนธรรม หรือให้อำนาจตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

“ญาติ” หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรม หรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ข้อ 4 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ 5 เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

- (1) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติ ซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานะ
- (2) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท
- (3) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ 6 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศซึ่งผู้ให้มิได้ระบุให้เป็นของส่วนตัวหรือมีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท ไม่ว่าจะระบุเป็นของส่วนตัวหรือไม่ แต่มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์ดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นยึดถือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวไว้เป็นประโยชน์ส่วนบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดทันที

ข้อ 7 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับมาแล้วโดยมีความจำเป็นอย่างยั้งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด โดยทันที

ที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามความในวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์เท่าที่นั้นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาท้องถิ่นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิกแล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ข้อ 8 หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประกาศฉบับนี้ ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

5. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“การเรียไ” หมายความว่า การเก็บเงินหรือทรัพย์สิน โดยขอร้องให้ช่วยออกเงินหรือทรัพย์สินตามใจสมัคร และให้หมายความรวมถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้หรือบริการซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยปริยายว่า มิใช่เป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้หรือบริการธรรมดา แต่เพื่อรวบรวมเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมด หรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นด้วย

“เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไ” หมายความว่า เข้าไปช่วยเหลือโดยมีส่วนร่วมในการจัดให้มีการเรียไในฐานะเป็นผู้ร่วมจัดให้มีการเรียไ หรือเป็นประธานกรรมการ อนุกรรมการ คณะทำงานที่ปรึกษา หรือในฐานะอื่นใดในการเรียไนั้น

ข้อ 6 หน่วยงานของรัฐจะจัดให้มีการเรียหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรไม่ได้ เว้นแต่เป็นการเรียไร ตามข้อ 19 หรือได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ (กคร.) หรือ กคร.จังหวัด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

หน่วยงานของรัฐซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตในการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไร นอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรแล้ว จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ด้วย ในกรณีนี้ กคร. อาจกำหนดแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานรัฐดังกล่าวให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรก็ได้

ข้อ 8 ให้มีคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ เรียกโดยย่อว่า “กคร.” ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสี่คนเป็นกรรมการ และผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ กคร. จะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

ข้อ 18 การเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรที่ กคร. หรือ กคร.จังหวัด แล้วแต่กรณี จะพิจารณานุมัติให้ตามข้อ 6 ได้นั้น จะต้องมิลักษณะและวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐนั่นเอง
- (2) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อประโยชน์แก่การป้องกันหรือพัฒนา

ประเทศ

- (3) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อสาธารณประโยชน์
- (4) เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับ

อนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรแล้ว

ข้อ 19 การเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรดังต่อไปนี้ให้ได้รับยกเว้น ไม่ต้องขออนุมัติจาก กคร. หรือ กคร.จังหวัดแล้วแต่กรณี

- (1) เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และมีมติคณะรัฐมนตรีให้เรียไรได้
- (2) เป็นการเรียไรที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากสาธารณภัยหรือเหตุการณ์ใดที่สำคัญ

- (3) เป็นการเรียไรเพื่อร่วมกันทำบุญเนื่องในโอกาสการทอดผ้าพระกฐินพระราชทาน

(4) เป็นการเรียไ้ตามข้อ 18 (1) หรือ (3) เพื่อให้ได้เงินหรือทรัพย์สินไม่เกินจำนวนเงินหรือมูลค่าตามที่ กคร. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(5) เป็นการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไ้ตามข้อ 18 (4) ซึ่ง กคร. ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ยกเว้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการได้โดยไม่ต้องขออนุมัติ

(6) เป็นการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐอื่นที่ได้รับอนุมัติ หรือได้รับยกเว้นในการขออนุมัติตามระเบียบนี้แล้ว

ข้อ 20 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้รับอนุมัติหรือได้รับยกเว้นตามข้อ 19 ให้จัดให้มีการเรียไ้หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไ้ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ให้กระทำการเรียไ้เป็นการทั่วไป โดยประกาศหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(2) กำหนดสถานที่หรือวิธีการที่จะรับเงินหรือทรัพย์สินจากการเรียไ้

(3) ออกใบเสร็จหรือหลักฐานการรับเงินหรือทรัพย์สินให้แก่ผู้บริจาคทุกครั้ง เว้นแต่โดยลักษณะแห่งการเรียไ้ไม่สามารถออกใบเสร็จหรือหลักฐานดังกล่าวได้ ก็ให้จัดทำเป็นบัญชีการรับเงินหรือทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

(4) จัดทำบัญชีการรับจ่ายหรือทรัพย์สินที่ได้จากการเรียไ้ตามระบบบัญชีของทางราชการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่สิ้นสุดการเรียไ้หรือทุกสามเดือน ในกรณีที่เป็นการเรียไ้ที่กระทำอย่างต่อเนื่องและปิดประกาศเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐที่ได้ทำการเรียไ้ ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบ และจัดให้มีเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการเรียไ้ดังกล่าวไว้ ณ สถานที่สำหรับประชาชนสามารถใช้ในการค้นหาและศึกษาข้อมูลข่าวสารของราชการด้วย

(5) รายงานการเงินของการเรียไ้พร้อมทั้งส่งบัญชีตาม (4) ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้จัดทำบัญชีตาม (4) แล้วเสร็จ หรือในกรณีที่เป็นการเรียไ้ที่ได้กระทำอย่างต่อเนื่องให้รายงานการเงิน พร้อมทั้งส่งบัญชีดังกล่าวทุกสามเดือน

ข้อ 21 ในการเรียไ้หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไ้ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) กำหนดประโยชน์ที่ผู้บริจาคหรือบุคคลอื่นจะได้รับ ซึ่งมีใช้ประโยชน์ที่หน่วยงานของรัฐได้ประกาศไว้

(2) กำหนดให้ผู้บริจาคต้องบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเป็นจำนวนหรือมูลค่าที่แน่นอน เว้นแต่โดยสภาพมีความจำเป็นต้องกำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน เช่น การจำหน่ายบัตรเข้าชมการแสดง หรือบัตรเข้าร่วมการแข่งขัน เป็นต้น

(3) กระทบการใด ๆ ที่เป็นการบังคับให้บุคคลใดทำการเรียหรือบริจาค หรือกระทบการในลักษณะที่ทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียหรือบริจาคไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(4) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐออกทำการเรียหรือใช้ สั่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นออกทำการเรีย

ข้อ 22 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียหรือของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียหรือตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียหรือ ซึ่งมีใช้หน่วยงานของรัฐจะต้องไม่กระทบการดังต่อไปนี้

(1) ใช้หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ให้ปรากฏในการดำเนินการเรียหรือไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์หรือสื่ออย่างอื่น หรือด้วยวิธีการอื่นใด

(2) ใช้ สั่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลใดช่วยทำการเรียหรือให้ หรือกระทำในลักษณะที่ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นนั้นต้องตกอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรียหรือให้ได้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

กิจกรรม

- คำชี้แจง
1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาตามบทเรียน
 2. ให้ผู้เรียนดูคลิปวิดีโอ ตอน สินบน ตาม QR Code

3. ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้
 - 3.1 ให้อธิบายความหมายของคำต่อไปนี้ พร้อมยกตัวอย่างการกระทำของบุคคลในคลิปวิดีโอที่มีการกระทำดังกล่าว
 - 3.1.1 สินบน
 - 3.1.2 ติดสินบน
 - 3.1.3 เรียกรับสินบน
 - 3.1.4 ส่วย
 - 3.1.5 กินตามน้ำ
 - 3.2 จากกรณีตัวอย่าง พฤติกรรมของนายกินมาก นายกินไม่หยุด นายรีดไถ และนางสาวกินเรียบ ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตข้อใด อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

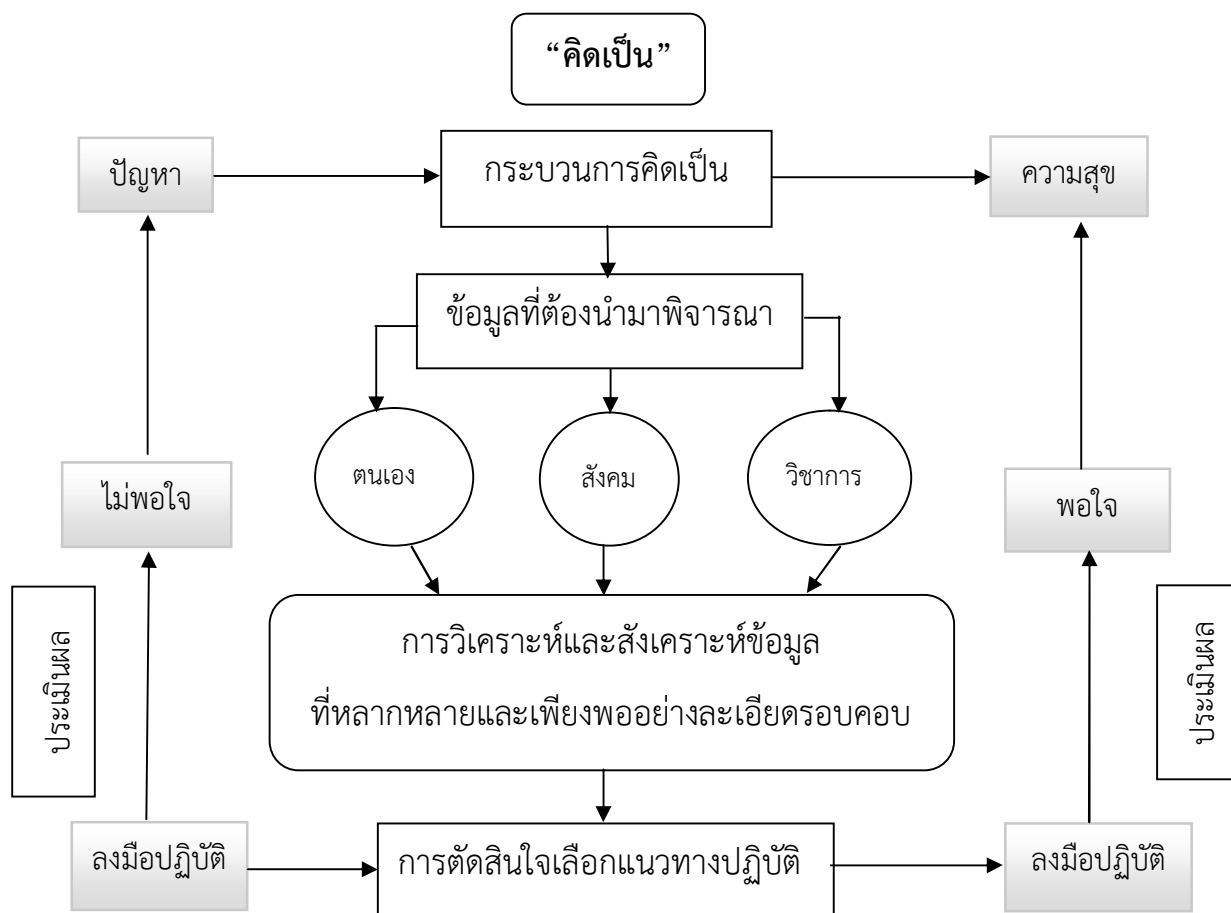
.....

เรื่องที่ 4 การคิดเป็น

ในชีวิตประจำวันทุกคนต้องเคยพบกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการเอาใจเปรียบ การงาน การเงิน หรือแม้แต่การเล่นกีฬาหรือปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาขัดแย้งของเด็ก หรือปัญหาการแต่งตัวไปงานต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อเกิดปัญหาก็เกิดทุกข์ แต่ทุกคนก็จะมีวิธีแก้ไขปัญหา หรือแก้ทุกข์ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไป ซึ่งแต่ละคน แต่ละวิธีการอาจเหมือนหรือต่างกัน และอาจให้ผลลัพธ์ที่เหมือนกันหรือต่างกันได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความเชื่อ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของบุคคลนั้น หรืออาจขึ้นอยู่กับทฤษฎีและหลักการของความเชื่อที่ต่างกัน เหล่านี้

1. ปรัชญา “คิดเป็น” อยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า ความต้องการของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน แต่ทุกคนมีจุดรวมของความต้องการที่เหมือนกัน คือ ความสุข คนเราจะมีความสุขเมื่อตนเองและสังคมสิ่งแวดล้อมประสมกลมกลืนกันได้ โดยการปรับตัวเราเองให้เข้ากับสังคมหรือสิ่งแวดล้อม หรือโดยการปรับสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับตัวเรา หรือปรับทั้งตัวเราและสิ่งแวดล้อมให้ประสมกลมกลืนกัน หรือเข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับตน คนที่สามารถทำได้เช่นนี้เพื่อให้ตนเองมีความสุขนั้น จำเป็นต้องเป็นผู้มีการคิด สามารถคิดแก้ปัญหา รู้จักตนเอง รู้จักสังคมและสิ่งแวดล้อม และมีองค์ความรู้ที่จะนำมาคิดแก้ปัญหาได้ จึงจะเรียกได้ว่าผู้นั้นเป็นคนคิดเป็น

“คิดเป็น” เป็นคำไทยสั้น ๆ ง่าย ๆ ที่ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ ใช้เพื่ออธิบายถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงและซับซ้อนได้อย่างปกติสุข “คิดเป็น” มาจากความเชื่อพื้นฐานเบื้องต้นที่ว่า คนมีความแตกต่างกันเป็นธรรมดาแต่ทุกคนมีความต้องการสูงสุดเหมือนกันคือความสุขในชีวิต อย่างไรก็ตามสังคม สิ่งแวดล้อมไม่ได้หยุดนิ่งแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงอยู่ตลอดเวลาก่อให้เกิดปัญหา เกิดความทุกข์ความไม่สบายกายไม่สบายใจขึ้นได้เสมอ กระบวนการปรับตนเองกับสังคมสิ่งแวดล้อมให้ผสมกลมกลืนจึงต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและทันการ คนที่จะทำได้เช่นนี้ต้องรู้จักคิด รู้จักใช้สติปัญญา รู้จักตัวเองและธรรมชาติ สังคมสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดีสามารถแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลายและพอเพียงอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลทางวิชาการข้อมูลทางสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง มาเป็นหลักในการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อเลือกแนวทางการตัดสินใจที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา หรือสภาพการณ์ที่เผชิญอยู่อย่างรอบคอบ จนมีความพอใจแล้วก็พร้อมจะรับผิดชอบ การตัดสินใจนั้นอย่างสมเหตุสมผล เกิดความพอดีความสมดุลในชีวิตอย่างสันติสุข เรียกได้ว่า “คนคิดเป็น” กระบวนการคิดเป็น อาจสรุปตามผังได้ดังนี้

จากแผนภูมิดังกล่าวนี้ จะเห็นว่า คิดเป็นหรือกระบวนการคิดเป็นนั้นจะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยความคิด การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลประเภทต่าง ๆ ไม่ใช่การเรียนรู้จากหนังสือหรือลอกเลียนจากตำรา หรือรับฟังการสอนการบอกเล่าของครูแต่เพียงอย่างเดียว
2. ข้อมูลที่นำมาประกอบการคิด การวิเคราะห์ต่าง ๆ ต้องหลากหลาย เพียงพอ ครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และข้อมูลเกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อม
3. ผู้เรียนเป็นคนสำคัญในการเรียนรู้ ครูเป็นผู้จัดโอกาสและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้
4. เรียนรู้จากวิถีชีวิตจากธรรมชาติและภูมิปัญญา จากประสบการณ์และการปฏิบัติจริงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. กระบวนการเรียนรู้เป็นระบบเปิดกว้าง รับฟังความคิดของผู้อื่นและยอมรับความเป็นมนุษย์ที่ศรัทธาในความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น เทคนิคกระบวนการที่นำมาใช้ในการเรียนรู้จึงมักจะเป็นวิธีการสานเสวนา การอภิปรายถกแถลง กลุ่มสัมพันธ์เพื่อกลุ่มสนทนา

6. กระบวนการคิดเป็นนั้น เมื่อมีการตัดสินใจลงมือปฏิบัติแล้วจะเกิดความพอใจ มีความสุข แต่ถ้าลงมือปฏิบัติแล้วยังไม่พอใจก็จะมีสติ ไม่ทุนทุราย แต่จะกลับย้อนไปหาสาเหตุแห่งความไม่สำเร็จ ไม่พึงพอใจกับการตัดสินใจดังกล่าว แล้วแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อหาทางเลือกในการแก้ปัญหา แล้วทบทวน การตัดสินใจใหม่จนกว่าจะพอใจกับการแก้ปัญหานั้น

“คิดเป็น” เป็นคำเฉพาะที่หมายรวมทุกอย่างไว้ในตัวแล้ว เป็นคำที่บูรณาการเอาการคิด การกระทำ การแก้ปัญหา ความเหมาะสม ความพอดี ความเชื่อวัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรม จริยธรรม มารวมไว้ในคำว่า “คิดเป็น” หมดแล้ว นั่นคือ ต้องคิดเป็น คิดชอบ ทำเป็น ทำชอบ แก้ปัญหาได้อย่างมีคุณธรรมและความรับผิดชอบ ไม่ใช่เพียงแค่คิดอย่างเดียว

กระบวนการเรียนรู้ตามทิศทางของ “คิดเป็น” นี้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้สอนเป็นผู้จัดโอกาส จัดกระบวนการ จัดระบบข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งการกระตุ้น ให้กระบวนการคิด การวิเคราะห์ได้ ใช้ข้อมูล อย่างหลากหลาย ลึกซึ้ง และพอเพียง นอกจากนั้น “คิดเป็น” ยังครอบคลุมไปถึงการเคารพคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของคนอย่างเท่าเทียมกัน การทำตัวเป็นสามัญ เรียบง่าย ไม่มีมุม ไม่มีเหลี่ยม ไม่มีอัตรา ให้เกียรติผู้อื่น ด้วยความจริงใจ มองในดี - มีเสีย ในเสีย - มีดี ในขาว - มีดำ ในดำ - มีขาว ไม่มีอะไรที่ขาวไปทั้งหมดและไม่มีอะไรที่ดำไปทั้งหมด มองในส่วนดีของผู้อื่นไว้เสมอ

2. กระบวนการและขั้นตอนการแก้ปัญหาของคนคิดเป็น

คนคิดเป็นเชื่อว่าทุกข์หรือปัญหาเป็นความจริงตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้ก็สามารถแก้ไขได้ ถ้ารู้จักแสวงหาข้อมูลที่หลากหลายและพอเพียงอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมทางสังคมในวิถีชีวิต วิถีวัฒนธรรมประเพณี วิถีคุณธรรมจริยธรรมและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ ซึ่งครอบคลุมถึงการพึ่งพาตนเองและความพอเพียง พอประมาณมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประกอบการคิดและการตัดสินใจแก้ปัญหา คนคิดเป็นจะเผชิญกับทุกข์หรือปัญหาอย่างรู้เท่าทัน มีสติไตร่ตรอง อย่างละเอียดรอบคอบในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาและตัดสินใจแก้ปัญหาตามวิธีการที่เลือกแล้วว่าดีที่สุดก็จะมี ความพอใจและเต็มใจรับผิดชอบกับผลการตัดสินใจเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม สังคมในยุคโลกาภิวัตน์เป็นสังคม แห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรง ปัญหาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทุกข์ก็เกิดขึ้น ดำรงอยู่และดับไป หรือเปลี่ยนโฉมหน้าไปตามกาลสมัย กระบวนทัศน์ในการดับทุกข์ก็ต้องพัฒนารูปแบบให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เหล่านั้นอยู่ตลอดเวลาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย กระบวนการดับทุกข์หรือแก้ปัญหาก็จะหมุนเวียนมาจนกว่าจะพอใจอีกเป็นเช่นนี้อยู่อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

กระบวนการแก้ปัญหาแบบคนคิดเป็น อาจแบ่งได้ดังนี้

2.1 ขั้นทำความเข้าใจกับทุกซ์และปัญหา คนคิดเป็นเชื่อว่าทุกซ์หรือปัญหาเป็นเรื่องธรรมชาติที่เกิดขึ้นก็แก้ไขได้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา

“ปัญหา” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ข้อสงสัย ความสงสัย สิ่งเข้าใจยาก สิ่งที่ไม่รู้หรือคำถาม อันได้แก่ โจทย์ในแบบฝึกหัด หรือข้อสอบเพื่อประเมินผล เป็นต้น ปัญหา จะหมายรวมถึง ปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว ปัญหาเพื่อนร่วมงาน ปัญหาจากผู้บังคับบัญชา ปัญหาจากสภาวะสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ

ปัญหาเกิดขึ้นได้ 2 ทาง คือ

1) ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น เมื่อเศรษฐกิจทรุดตัวหรือชบเซา ทำให้รายได้ของเราลดน้อยลงคนในสังคมมีการดิ้นรนแก่งแย่งกัน เอาตัวรอด การลักขโมย จี้ปล้น ฆาตกรรม ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาหลายเรื่องสืบเนื่องมาจากสุขภาพอนามัยภัยจากสิ่งเสพติดหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ เป็นต้น

2) ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายใน คือปัญหาที่เกิดจากกิเลสในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งมี 3 เรื่องสำคัญ คือ โภคะ ได้แก่ ความอยากได้ อยากมี อยากเป็นมากขึ้นกว่าเดิม มีการดิ้นรน แสวงหาต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีความพอเพียง เมื่อแสวงหาด้วยวิธีสุจริตไม่ได้ก็ใช้วิธีการทุจริต ทำให้เกิดความไม่สงบ ไม่สบายกาย ไม่สบายใจ โทสะ ได้แก่ ความโกรธ ความอาฆาตพยาบาทคนอื่น ความคิดประทุษร้ายคนอื่น โมหะ ได้แก่ ความไม่รู้ หรือรู้ไม่จริง หลงเชื่อคำโกหก หลอกลวง ชักชวนให้หลงกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ทำเรื่องเสียหาย หลงผิดเป็นชอบ เห็นกงจักรเป็นดอกบัว เป็นต้น

2.2 ขั้นหาสาเหตุของปัญหา ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการแก้ปัญหาเป็นขั้นตอนที่จะวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่อาจเป็นสาเหตุของปัญหา เป็นตัวต้นตอของปัญหาทั้งที่เป็นต้นเหตุโดยตรง และที่เป็นสาเหตุทางอ้อม ทั้งนี้ ต้องวิเคราะห์จากสาเหตุที่หลากหลายและมีความเป็นไปได้หลาย ๆ ทาง การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาอาจทำได้ง่าย ๆ ใน 2 วิธี คือ

1) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำเอาข้อมูลที่หลากหลายด้านต่าง ๆ มาแยกแยะ และจัดกลุ่มของข้อมูลสำคัญ ๆ เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สภาวะแวดล้อม วิทยาการใหม่ ๆ นโยบายและทิศทางในการบริหารจัดการ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีฯลฯ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์นี้เมื่อจำแนกแล้ว สาเหตุของปัญหาอาจมาจากข้อมูลอย่างน้อย 3 ประการ คือ

(1) สาเหตุสำคัญมาจากตนเอง จากพื้นฐานของชีวิตตนเองและครอบครัว ความไม่สมดุลของการทำงานอาชีพที่พึงปรารถนา ปัญหาด้านเศรษฐกิจในครอบครัว ความโลภ โกรธ หลงในใจของตนเอง ความคับข้องใจในการรักษาคุณธรรม จริยธรรมของตนเอง ฯลฯ

(2) สาเหตุสำคัญมาจากสังคม ชุมชนและสภาวะแวดล้อม ความไม่พึงพอใจต่อพฤติกรรม ไม่พึงปรารถนาของเพื่อนร่วมงาน การขาดแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ ชุมชนมีการทะเลาะเบาะแว้ง ขาดความสามัคคี ฯลฯ

(3) สาเหตุสำคัญมาจากการขาดแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้ความเคลื่อนไหวที่เป็นปัจจุบัน ของวิชาการและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องขาดภูมิปัญญาที่จะช่วยเติมข้อมูลทางปัญญาในการบริหารจัดการ ฯลฯ

2) การวิเคราะห์สถานการณ์โดยการนำเอาสภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ มาพัฒนาหาคำตอบ โดยพยายามหาคำตอบในลักษณะต่อไปนี้ให้มากที่สุด คืออะไร ที่ไหน เมื่อไรเพียงใด เช่น วิธีการอะไร ที่ก่อให้เกิดสภาพเหตุการณ์เช่นนี้ สิ่งแวดล้อมอะไรที่ก่อให้เกิดสภาพเหตุการณ์เช่นนี้ บุคคลใดที่ก่อให้เกิด สภาพเหตุการณ์เช่นนี้ ผลเสียหายเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ทำไมจึงมีสาเหตุเช่นนี้เกิดขึ้น ฯลฯ

จากนั้นจึงกระทำการจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุต่าง ๆ คือ หาพลังของสาเหตุที่ก่อให้เกิด ปัญหาทั้งนี้เนื่องจาก

(1) ปัญหาแต่ละปัญหาอาจเป็นผลเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ

(2) ทุกสาเหตุย่อมมีอันดับความสำคัญหรือพลังของสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในอันดับ แตกต่างกัน

(3) ทรัพยากรมีจำกัด ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร เงิน เวลา วัสดุ ดังนั้นจึงต้องพิจารณาจัดสรร การใช้ทรัพยากรให้ตรงกับพลังที่ก่อปัญหาสูงสุด

2.3 ขั้นตอนวิเคราะห์เสนอทางเลือกของปัญหา เป็นขั้นตอนที่ต้องศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง อย่างหลากหลายและทั่วถึง เพียงพอทั้งข้อมูลด้านบวกและด้านลบ อย่างน้อย 3 กลุ่มข้อมูล คือ ข้อมูล ทางวิชาการ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสังคมสิ่งแวดล้อม แล้วสังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้น ขึ้นมาเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาหลาย ๆ ทางที่มีความเป็นไปได้

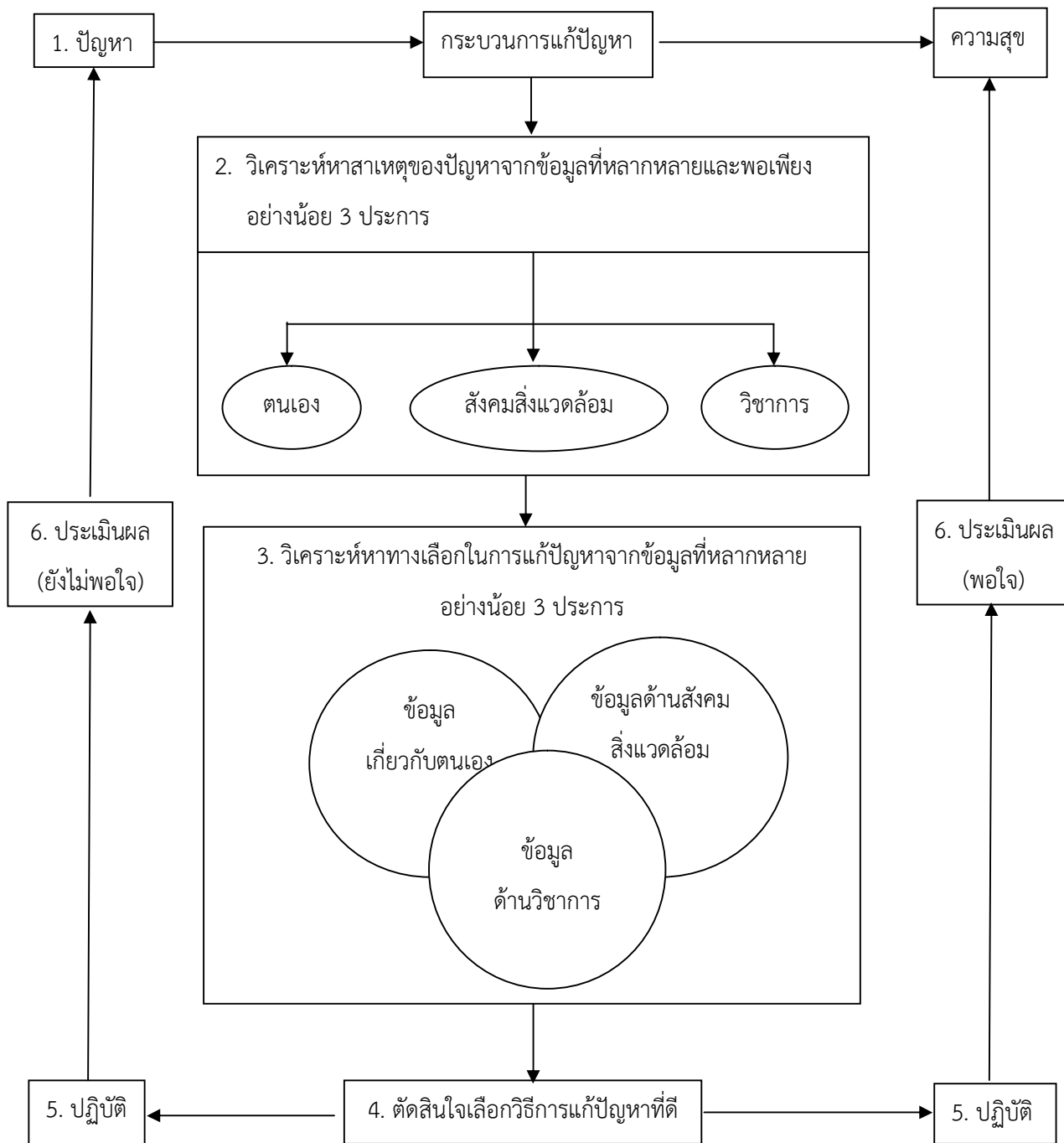
2.4 ขั้นการตัดสินใจ เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดจากทางเลือกทั้งหมดที่มีอยู่เป็นทางเลือก ที่ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลทั้ง 3 ด้านดังกล่าวแล้วอย่างพร้อมสมบูรณ์ บางครั้งทางเลือกที่ดีที่สุด อาจเป็นทางเลือกที่ได้จากการพิจารณาองค์ประกอบที่ดีที่สุดของแต่ละทางเลือก นำมาผสมผสานกันก็ได้

2.5 ขั้นนำผลการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ เมื่อได้ตัดสินใจด้วยเหตุผลและไตร่ตรองข้อมูลอย่าง รอบคอบพอเพียงและครบถ้วนทั้ง 3 ประการแล้ว นับว่าทางเลือกที่ตัดสินใจนั้นเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดแล้ว

2.6 ขั้นติดตามประเมินผล เมื่อตัดสินใจดำเนินการตามทางเลือกที่ดีที่สุดแล้ว พบว่ามีความพอใจ ก็จะมีความสุข แต่ถ้านำไปปฏิบัติแล้วยังไม่พอใจ ไม่สบายใจ ยังขัดข้องเป็นทุกข้ออยู่ก็ต้องกลับไปศึกษาค้นคว้า หาข้อมูลเพิ่มเติมด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้ง 3 ด้านที่ยังขาดตกบกพร่องอยู่จนกว่าจะมีข้อมูลที่เพียงพอทำให้ การตัดสินใจครั้งนั้น เกิดความพอใจ และมีความสุขกับการแก้ปัญหานั้น

อย่างไรก็ตาม สังคมในยุคโลกาภิวัตน์เป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรง ปัญหาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทุกข์ก็เกิดขึ้น ดำรงอยู่ และดับไป หรือเปลี่ยนโฉมหน้าไปตามกาลสมัย กระบวนทัศน์ในการดับทุกข์ก็ต้องพัฒนารูปแบบให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลา ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยกระบวนการดับทุกข์หรือแก้ปัญหา ก็จะหมุนเวียนมาจนกว่าจะพอใจอีก เป็นเช่นนี้อยู่อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

กระบวนการและขั้นตอนการแก้ปัญหาของคนคิดเป็น

กิจกรรม

กรณีศึกษา “ เงินทองวัด หิริโอดตบปะที่หล่นหาย ”

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนอ่านบทความและตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

-- สำนักข่าวสยามรัฐ --

ภาพแห่งความล้มเหลวในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งมีการปล่อยปลະละเลยมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะข่าวการทุจริตของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ(พศ.) ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ระดับสูงสุดและข้าราชการในสังกัดทุจริตงบประมาณแผ่นดิน ใช้เล่ห์เหลี่ยมเพทุบายหักเปอร์เซ็นต์จากการอนุมัติงบประมาณให้กับวัดวาอารามต่าง ๆ เข้าพกเข้าห่อตัวเองและพรรคพวกชนิดแย่งฟ้าทำดินไม่ยำเกรงต่อบาปบุญคุณโทษ จนเป็นที่มาของ"เงินทองวัด"

"เงินทองวัด" จริง ๆ แล้ว ไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ เพราะหากเป็นคนในแวดวงจะรู้กันดีว่า การที่วัดใดวัดหนึ่งจะของบสนับสนุนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) ต้องมีเงิน"ปากถุง"ติดปลายนมให้กับเจ้าหน้าที่ พศ. ถ้าพระสงฆ์องค์เจ้าไม่เดินตามเกมตามน้ำก็อย่าหวังว่าจะได้งบประมาณไปทำกิจการสงฆ์หรือทำนุบำรุงสร้างศาสนสถานให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชน หมากเกมอัปรียนี้ส่งผลให้ "พระสงฆ์" บางรูปตกเป็น "จำเลย" หรือกำลังจะกลายเป็น "ผู้ต้องหา" อย่างน้อยประมาณ 4 รูปด้วยกัน

หากมองเจาะลึกลงไปจะพบว่า พระสงฆ์ คือ ฝ่ายที่ถูกมัดมือชกไม่มีสิทธิออกเสียงออกข่าว เป็นอย่างนี้มาช้านานแล้ว คนไทยซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธจะมีใครรู้สึกถึงปมประเด็นนี้หรือไม่ ในขณะที่ฝ่ายปกครองสงฆ์สูงสุด คือ มหาเถรสมาคม (มส.) ที่มีผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นเลขาธิการโดยตำแหน่ง การเป็นประหนึ่งแค่สถาบัน "ตรายาง" อ่อนแอในเชิงโครงสร้างอย่างเห็นได้ชัดเจน ถึงเวลาที่จะต้องปฏิรูปมหาเถรสมาคม เพื่อให้เป็นที่พึ่งที่หวังของคณะสงฆ์ได้อย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นโครงสร้างที่มีผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นเลขาธิการ เช่นทุกวันนี้

การปรับโครงสร้างมหาเถรสมาคมจะเป็นหนทางที่ทำให้การทุจริตฉ้อโกงจากฝ่ายข้าราชการประจำกระทำได้อย่างขึ้น จำเป็นต้องสร้างกลไก "ถ่วงดุลอำนาจ" โดยตั้งคณะทำงานหรือคณะอนุกรรมการ ซึ่งสามารถสรรหาได้จากพระภิกษุที่มีความรู้ความสามารถการบริหารจัดการ ด้านการเงินการคลัง มาตรวจสอบพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับวัดต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเท่าเทียม ตามความจำเป็นเร่งด่วน

นี่คือการปฏิรูปคณะสงฆ์ และเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน การไล่เช็คกิลพระที่ร่วมกระทำหรือเจ้าหน้าที่โกงกินเงินทองวัด คือ การแก้ปัญหาปลายน้ำ ถึงเวลาที่รัฐบาลจะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างทั้งหมดโดยเฉพาะผู้บริหาร พศ. จำเป็นต้องได้รับการกลั่นกรองเป็นพิเศษ มีความรู้ความเข้าใจ

ในพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์อย่างแท้จริง ไม่ใช่ "เด็กเสี้ยน-เด็กฝาก" ฝ่ายการเมืองซึ่งสุดท้ายก็เข้ามา กอบโกยแสวงหาประโยชน์ไว้ซึ่งยางอาย ไม่มี "หิริโอตตปปะ" ไม่เกรงกลัวต่อบาป

"คดีเงินทอนวัด เป็นประเด็นที่นายสุวัจน์ ตันยวรรธนะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในฐานะ ประธานศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ให้ความสำคัญ และติดตามความคืบหน้าในการ ตรวจสอบมาโดยตลอด ที่ผ่านมาได้กำชับให้หน่วยงานตรวจสอบทุกหน่วยปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด เนื่องจากคดีนี้เป็นคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ และยังเป็นคดีที่กระทบต่อความรู้สึกของประชาชนจำนวนมาก ด้วยยืนยันว่าการตรวจสอบของ ศอตช. จะเน้นดำเนินการกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกรทุจริต ในส่วนของพระสงฆ์หลักฐานยังไม่ปรากฏชัดถึงเจตนาในการกระทำความผิด เบื้องต้นข้อมูลบ่งชี้ไปในแนวทางว่า พระสงฆ์ถูกเจ้าหน้าที่หลอกให้เปิดบัญชีเพื่อรับโอนเงินงบประมาณแล้วโอนเงินส่วนใหญ่คืนกลับเข้าบัญชี ส่วนตัวของเจ้าหน้าที่"

"ปัญหาในคดีเงินทอนวัดสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการทุจริตในวงราชการ ซึ่งในอดีตถูกปล่อยปละ ละเลยไม่มีการตรวจสอบและป้องปรามอย่างจริงจังจากรัฐบาลชุดต่าง ๆ จนกระทั่งการทุจริตในวงราชการ ลุกกลามเข้าไปในวัด ดึงวัดเข้ามาเกี่ยวข้องกับกรเบิกจ่ายเงินงบประมาณ โดยวัดได้รับเงินเพียงแค่ 5 – 7 ของวงเงิน งบประมาณ ส่วนที่เหลือซึ่งเป็นเงินก้อนใหญ่ถูกโอนกลับคืนเข้าบัญชีของเจ้าหน้าที่รัฐ" เลขาธิการคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กล่าว

ทั้งนี้ ในเชิงลึกพบว่า จากการตรวจสอบคดีเงินทอนวัดซึ่งพบมูลความผิดฐานทุจริตจำนวน 173 คดี บางเรื่องเกิดซ้ำขึ้นในวัดแห่งเดียว เนื่องจากการตั้งโครงการเพื่อขอรับงบประมาณหลายครั้ง ในส่วนของพระสงฆ์นั้น หากพิจารณาในแง่กฎหมายถือว่าเข้าองค์ประกอบความผิดทางอาญฐานร่วมกันทุจริต เพราะได้เซ็นชื่อเปิด บัญชีเพื่อรับเงินงบประมาณ รับโอนเงินงบประมาณเข้าบัญชีส่วนตัวหรือบัญชีของวัดแล้วเบิกถอนเงินก่อนจะนำ ฝากเพื่อโอนเข้าบัญชีของเจ้าหน้าที่รัฐ และพบว่าพระสงฆ์บางรูปเปิดบัญชีร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ในชั้นกร ดำเนินคดีอาญายังต้องพิสูจน์เจตนาในการรับและโอนเงินด้วยว่ากระทำลงไปเพราะถูกเจ้าหน้าที่รัฐหลอกให้ หลงเชื่อ หรือกระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าเป็นการทุจริตงบประมาณของรัฐ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ดำรวจได้มีการนำกำลังเข้าตรวจค้นบ้านบุคคลต้องสงสัยที่เกี่ยวข้องกับการ ทุจริตเงินทอนวัด ซึ่งมีทั้งพระสงฆ์และข้าราชการ

ประเด็น ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการคิดเป็น จากกรณีศึกษาที่ว่า

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีวิธีการดูแลอย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดกรณีเงินทอนวัดได้อีก
2. จากกรณีศึกษามีผลกระทบต่อสังคมหรือไม่ อย่างไร

แนวทางการทำกิจกรรม

1. ครูแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 2 – 3 กลุ่มย่อย ให้ผู้เรียนเลือกประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม เพื่อเป็นผู้นำและผู้จัดบันทึกผลการอภิปรายของกลุ่มตามลำดับ และนำผลการอภิปรายที่บันทึกไว้ไปเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ จากนั้น ให้ผู้เรียนทุกกลุ่มอภิปรายถกแถลงเพื่อหาคำตอบตามประเด็นที่กำหนดให้ครูติดตามสังเกตการใช้เหตุผลของแต่ละกลุ่ม หากข้อมูลยังไม่เพียงพอ ครูอาจชี้แนะให้อภิปรายเพิ่มเติมได้

2. เลขานุการกลุ่มบันทึกผลการพิจารณาหาคำตอบตามประเด็นที่กำหนดตามกระบวนการคิดดังตัวอย่าง และนำคำตอบนั้นไปรายงานในที่ประชุมกลุ่มใหญ่ (หากมีผู้เรียนไม่มาก ครูอาจให้มีการสนทนาหรืออภิปรายถกแถลงกันในกลุ่มใหญ่เลย โดยไม่ต้องแบ่งกลุ่มย่อยก็ได้)

เรื่องที่ 5 บทบาทของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามเกี่ยวกับ

การทุจริต

1. บทบาทของรัฐ

หลักการแยกประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมอย่างเด็ดขาดดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อ 5 ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

1.1 ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะ เป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัวมาประกอบการใช้ดุลยพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง

1.2 ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

1.3 ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติภารกิจในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อนแล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

1.4 ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการหรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดบทบาทหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับการทุจริตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

บทบาทของรัฐ	ภารกิจที่รับผิดชอบ
<p>1. ด้านการให้ความรู้ การสร้างความเข้าใจ การรณรงค์และส่งเสริมการมีส่วนร่วม</p>	<p>1.1 ต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชน ถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไก ที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการ ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครอง จากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>1.2 รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงพอที่จำเป็นและยกเลิก หรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้อง กับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือ การประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระ แก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบท กฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมาย ได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง</p> <p>ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้ง เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อ ประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรา กฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วรัฐพึง จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบ ระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป</p> <p>รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการใน กฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นพึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการ</p>

บทบาทของรัฐ	ภารกิจที่รับผิดชอบ
	<p>ตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง</p> <p>1.3 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน</p> <p>1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>1.5 ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด</p> <p>(2) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีอุดมการณ์</p>

บทบาทของรัฐ	ภารกิจที่รับผิดชอบ
	<p>ทางการเมืองร่วมกันมีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริตและมีคุณธรรมจริยธรรมเข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม</p> <p>(3) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมือง ในการประกาศนโยบายที่มีได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่าและความเสี่ยงอย่างรอบด้าน</p>
<p>2. ด้านการสื่อสารข้อมูลหรือข่าวสาร ต่อสาธารณะ</p>	<p>2.1 รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นและงานของรัฐ อย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำ บริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพ สูงสุดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนา เจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติ เป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็วไม่ เลือกปฏิบัติและปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>2.2 รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นและยกเลิก หรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับ สภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือ การประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้า เพื่อไม่ให้เป็นการกีดกัน ประชาชนและดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมาย ต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่าย เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง</p> <p>2.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแล และจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะ</p>

บทบาทของรัฐ	ภารกิจที่รับผิดชอบ
	<p>เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติการจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบหรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสี่และกฎหมายดังกล่าว อย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ได้</p> <p>รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเอง โดยจัดระบบภาษีหรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้อย่างเพียงพอในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการได้ให้รัฐจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อน</p>

บทบาทของรัฐ	ภารกิจที่รับผิดชอบ
	<p>กฎหมายตามวรรคหนึ่งและกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาการเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริตและการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์และการป้องกันการก้าวร้าวการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย</p>
<p>3. ด้านการจัดทำแผน มาตรการ คู่มือหลักสูตร พัฒนาระบบงาน สมรรถนะบุคลากรและองค์ความรู้</p>	<p>3.1 ต้องส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วม ในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้านหรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>3.2 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว</p> <p>3.3 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง (1) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ</p>

บทบาทของรัฐ	ภารกิจที่รับผิดชอบ
	<p>หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น</p> <p>(2) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวกายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม</p> <p>(3) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ</p> <p>(4) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ</p> <p>3.4 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวกาย หรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเองของผู้อื่นหรือของพรรคการเมืองไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้</p> <p>(1) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่หรือราชการส่วนท้องถิ่น</p>

บทบาทของรัฐ	ภารกิจที่รับผิดชอบ
	<p>(2) กระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบ ในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา</p> <p>(3) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่งเลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่หรือราชการส่วนท้องถิ่น 3.5 รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด</p>

2. หน้าที่ของรัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับการทุจริต ต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

2.1 รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ หรือเป็นความลับของทางราชการที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

2.2 รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

3. แนวนโยบายแห่งรัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับการทุจริต ไว้ดังนี้

3.1 รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต

3.2 รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักกาหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

4. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับการทุจริต

เจ้าหน้าที่ของรัฐ นับว่าเป็นผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับการทุจริต โดยสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อ 5 ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

4.1 ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลยพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง

4.2 ไม่ใช่เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไป เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

4.3 ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่

บทที่ 2

ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต

สาระสำคัญ

การทุจริตในทุกระดับก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม ประเทศชาติ จำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหาด้วยการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลางานทางสังคมทุกช่วงวัย ปฏิบัติตนตามกฎ กติกาของสังคมในเรื่องต่าง ๆ เช่น การทำงานที่ได้รับมอบหมาย การสอบ การเลือกตั้ง การรวมกลุ่ม เพื่อสร้างสรรค์ป้องกันการทุจริตได้อย่างถูกต้อง

ตัวชี้วัด

1. อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดการทุจริตของประเทศไทย/โลกได้
2. อธิบายความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริตได้
3. สามารถคิด วิเคราะห์ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้อง

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 การทุจริต

เรื่องที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต

เรื่องที่ 1 การทุจริต

1. ความหมายของการทุจริต

การทุจริต (Corruption) หมายถึง ประพฤติชั่ว คดโกง ไม่ซื่อตรง การใช้อำนาจที่ได้รับมา หรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือประโยชน์อื่นใดอันมิควรได้ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่น

การทุจริตต่อหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติกรรมที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิได้ทำหน้าที่ที่ตนมิได้มีตำแหน่งหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนมี เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น

2. รูปแบบการทุจริต

การทุจริตที่เกิดขึ้นในวงราชการและแวดวงการเมือง เป็นพฤติกรรมที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัว สามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ แบ่งตามผู้ที่เกี่ยวข้อง แบ่งตามกระบวนการที่ใช้ และแบ่งตามลักษณะรูปธรรม ดังนี้

2.1 แบ่งตามผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นรูปแบบการทุจริตในเรื่องของอำนาจและความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างผู้ที่ให้การอุปถัมภ์ (ผู้ให้การช่วยเหลือ) กับผู้ถูกอุปถัมภ์ (ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ) โดยในกระบวนการการทุจริตจะมี 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 การทุจริตโดยข้าราชการ (Corrupt officials) หมายถึง การกระทำที่มีการใช้หน่วยงานราชการเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้น ๆ มากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของสังคมหรือประเทศ โดยลักษณะของการทุจริตโดยข้าราชการสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย ดังนี้

1. การคอร์รัปชันตามน้ำ (corruption without theft) จะปรากฏขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องการสินบน โดยให้มีการจ่ายตามช่องทางปกติของทางราชการ แต่ให้เพิ่มสินบนรวมเข้าไว้กับการจ่ายค่าบริการของหน่วยงานนั้น ๆ โดยที่เงินค่าบริการปกติที่หน่วยงานนั้นจะต้องได้รับก็ยังคงได้รับต่อไป เช่น การจ่ายเงินพิเศษให้แก่เจ้าหน้าที่ในการออกเอกสารต่าง ๆ นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมปกติที่ต้องจ่ายอยู่แล้ว เป็นต้น

2. การคอร์รัปชันทวนน้ำ (corruption with theft) เป็นการคอร์รัปชันในลักษณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเรียกร้องเงินจากผู้ขอรับบริการโดยตรง โดยที่หน่วยงานนั้นไม่ได้มีการเรียกเก็บเงินค่าบริการแต่อย่างใด เช่น ในการออกเอกสารของหน่วยงานราชการไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ แต่กรณีนี้มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ที่มาใช้บริการของหน่วยงานของรัฐ

ประเภทที่ 2 การทุจริตโดยนักการเมือง (political corruption) เป็นการใช้นโยบายของทางราชการโดยบรรดานักการเมืองเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ในทางการเงินมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของสังคมหรือประเทศเช่นเดียวกัน โดยรูปแบบหรือวิธีการทั่วไปจะมีลักษณะเช่นเดียวกับการทุจริตโดยข้าราชการ แต่จะเป็นในระดับที่สูงกว่า เช่น การทุจริตในการประมูลโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ และมีการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ต่าง ๆ จากภาคเอกชน เป็นต้น

2.2 แบ่งตามกระบวนการที่ใช้มี 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เกิดจากการใช้อำนาจในการกำหนด กฎ กติกาพื้นฐาน เช่น การออกกฎหมาย และกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อกลุ่มธุรกิจของตนหรือพวกพ้อง

ประเภทที่ 2 เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากกฎ และระเบียบที่ดำรงอยู่ ซึ่งมักเกิดจากความไม่ชัดเจนของกฎและระเบียบเหล่านั้นที่ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ความคิดเห็นของตนได้ และการใช้ความคิดเห็นนั้นอาจไม่ถูกต้องหากมีการใช้ไปในทางที่ผิดหรือไม่ยุติธรรมได้

2.3 แบ่งตามลักษณะรูปธรรม มีทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 คอร์รัปชันจากการจัดซื้อจัดหา (Procurement Corruption) เช่น การจัดซื้อสิ่งของในหน่วยงาน โดยมีการคิดราคาเพิ่มหรือลดคุณสมบัติแต่กำหนดราคาซื้อไว้เท่าเดิม

รูปแบบที่ 2 คอร์รัปชันจากการให้สัมปทานและสิทธิพิเศษ (Concessionaire Corruption) เช่น การให้เอกชนรายใดรายหนึ่งเข้ามามีสิทธิในการจัดทำสัมปทานเป็นกรณีพิเศษต่างกับเอกชนรายอื่น

รูปแบบที่ 3 คอร์รัปชันจากการขายสาธารณสมบัติ (Privatization Corruption) เช่น การขายกิจการของรัฐวิสาหกิจ หรือการยกเอาที่ดิน ทรัพย์สินไปเป็นสิทธิการครอบครองของต่างชาติ เป็นต้น

รูปแบบที่ 4 คอร์รัปชันจากการกำกับดูแล (Regulatory Corruption) เช่น การกำกับดูแลในหน่วยงานแล้วทำการทุจริตต่าง ๆ เป็นต้น

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริต

3.1 การขาดคุณธรรม ผู้ที่ทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงกล่าวได้ว่าเป็นผู้ขาดคุณธรรม คุณธรรมที่ขาดได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความละเอียดรอบคอบ ความกตัญญูกตเวที ในสมัยก่อนความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ได้รับการเน้นเป็นพิเศษ ถือว่าเป็นเครื่องวัดความดีของคน คนที่ขาดความซื่อสัตย์สุจริตถือว่าเป็นคนไม่ดี เป็นคนที่ไม่ควรคบ เป็นคนที่ไม่ควรเอาเข้ามาทำงาน ในพระพุทธศาสนาความซื่อสัตย์สุจริต หรือสังขจะถือเป็นหลักธรรมที่สำคัญ เป็นหลักธรรมที่สอดแทรกอยู่ในข้อแรกของขรรยาวาสธรรม 4 ในข้อ 2 ของอริยฐานธรรม 4 ในข้อ 4 ของเบญจธรรม 5 ในข้อ 7 ของบารมี 10 สังขจะ หมายถึง ความจริง ความซื่อตรงความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ผู้มีสังขจะจะต้องมีความจริงต่อคำพูด การกระทำ หน้าที่ และบุคคลคือจะต้องพูดจริง ทำจริง ซื่อตรงต่อหน้าที่ มีความจริงใจต่อผู้อื่น ผู้มีสังขจะจะไม่เป็นผู้ทุจริตไม่ว่ากรณีใด ๆ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า

เจ้าอยู่หัว พระมหาธีรราชเจ้า ผู้ทรงก่อตั้งกองเสือป่าและกองลูกเสือ ได้ทรงอบรมสั่งสอนให้เสือป่าและลูกเสือ ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ได้พระราชทานคำขวัญแก่เสือป่าและลูกเสือว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์” หิริ หรือความละอายบาป และโอตตปปะ ความเกรงกลัวบาป ถือเป็นธรรมคัมภีร์ของโลก (โลกบาล) ทำให้โลก มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่เดือดร้อนและสับสนวุ่นวาย ก่อนนี้คนไทยส่วนใหญ่เชื่อในเรื่องบุญบาป เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เชื่อในเรื่องสังสารวัฏ - การเวียนว่ายตายเกิด จึงเป็นผู้มีหิริโอตตปปะ ไม่นับราชนิรภัยบังหลวง แต่ในปัจจุบันคนจำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาจบจากต่างประเทศมักจะไม่นับเรื่องบุญและบาป ไม่เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม จึงขาดหิริโอตตปปะ ทำการทุจริต ทำความชั่วกันมากขึ้นและถือว่าการทุจริต เป็นวิถีชีวิต เมื่อสังคมและโลกขาดหิริโอตตปปะเป็นธรรมเครื่องค้ำครอง สังคม และโลก จึงขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความเดือดร้อนสับสนวุ่นวายยิ่งขึ้น

3.2 การขาดอุดมการณ์และอุดมคติ คำว่า อุดมการณ์ หมายถึง อุดมคติอันสูงส่งที่มุ่งใจมนุษย์ให้ พยายามบรรลุถึง และ อุดมคติ หมายถึง จินตนาการที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงาม และความจริงใจ ทางใดทางหนึ่งที่มนุษย์ถือว่าเป็นเป้าหมายแห่งชีวิตของตน คนที่มีอุดมการณ์หรืออุดมคติคือคนที่มีคุณธรรม ความดี ผิดกับผู้ที่ไม่มีอุดมการณ์หรืออุดมคติที่จะทำทุกอย่างเพื่อให้ตนได้รับประโยชน์ถึงแม้ว่าการกระทำนั้น จะผิดและไม่ถูกต้องตามศีลธรรม ผู้ที่จะทำงานให้ได้ผลและประสบความสำเร็จจึงต้องมีคุณธรรมที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความกระตือรือร้น ความบริสุทธิ์ใจ และความมีอุดมคติ อุดมการณ์หรืออุดมคติจึงมีความสำคัญ ดังนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นเป้าหมายของชีวิต
- 2) เป็นพลังผลักดันให้พยายามทำงานจนได้รับความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย
- 3) ทำให้จิตใจมั่นคงอยู่ในคุณธรรมความดีในการทำงานเพื่อสังคมและประโยชน์ส่วนรวม

ผู้ที่มีอุดมคติจึงได้เปรียบกว่าผู้ที่ไม่มีความดี เพราะการมีอุดมคติซึ่งเปรียบเสมือนแสงสว่าง ที่นำทางให้ไปสู่จุดหมายปลายทางได้ ส่วนผู้ที่ไม่มีความดีเหมือนคนที่ขาดแสงสว่างเป็นผู้ที่ตกอยู่ในความมืด คือ มีใจที่มืดบอด เขาอาจจะมีเงิน มีตำแหน่งที่สูง มีอำนาจวาสนา แต่เขาอาจจะไม่มีความสุข ความดีและความซื่อสัตย์ที่เขาทำอาจจะเป็นไฟที่เผาผลาญจิตใจของเขาให้ร้อนเหมือนนรกที่อยู่ใใจ และเมื่อกรรมชั่วให้ผล เขาจะได้รับผลกระทบตามกรรมที่เขาได้ทำไว้อย่างแน่นอน เหมือนคนกินขนมหวานที่เจือด้วยยาพิษ ทรายใดที่ ยาพิษยังไม่ให้ผล เขาก็จะได้รับความหวานจากขนม

3.3 มีค่านิยมที่ผิด ในปัจจุบันค่านิยมของสังคมได้เปลี่ยนไปจากเดิม ก่อนนี้เราเคยยกย่องคนดี คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต แต่ในปัจจุบันเรากลับยกย่องคนที่มีเงิน คนที่เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี คนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ได้พระราชทานพระบรมราโชวาท

เกี่ยวกับความคิดจิตใจของคนที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมมีข้อความ ดังนี้ “ในบ้านเมืองเราทุกวันนี้มีเสียงกล่าวกันว่า ความคิดจิตใจของคนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อม ความประพฤติที่เป็นความทุจริตหลายอย่างมีทำที่จะกลายเป็นสิ่งที่คนทั่วไปพากันยอมรับและสมยอมให้กระทำกันได้เป็นธรรมดา สภาพการณ์เช่นนี้ย่อมทำให้วิถีชีวิตของแต่ละคนมีดมัวลงไป เป็นปัญหาใหญ่ที่เหมือนกระแสวิกขุ่นอันไหลเข้ามาท่วมทั่วไปหมด จำเป็นต้องแก้ไขด้วยการช่วยกันฝืนคลื่นที่กล่าวนั้นในการดำเนินชีวิตของเรา เราต้องขมใจไม่กระทำการสิ่งใด ๆ ที่เรารู้ผิดด้วยใจจริงว่าชั่ว ว่าเสื่อม เราต้องฝืนต้องห้ามความคิดและความประพฤติทุกอย่างที่รู้สึกว่าจะขัดกับธรรมะ เราต้องกล้าและบากบั่นที่จะกระทำการที่เราทราบว่าเป็นความดี เป็นความถูกต้องและเป็นธรรม ถ้าเราช่วยกันทำเช่นนี้ได้จริง ๆ ให้ผลของความดีบังเกิดให้มากขึ้น ๆ ก็จะช่วยค้ำจุนส่วนรวมไว้มิให้เสื่อมลงไป และจะช่วยให้ฟื้นคืนดีขึ้นเป็นลำดับ” ผู้ที่มีค่านิยมที่ผิดเห็นว่าการทุจริตเป็นวิถีชีวิตเป็นเรื่องปกติธรรมดา เห็นคนชื้อเป็นคนชื้อ เห็นคนโกงเป็นคนฉลาด ย่อมจะทำการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงโดยไม่มีความละอายต่อบุญและบาป และไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายของบ้านเมือง

3.4 ใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรม บุคคลใดที่มีอำนาจและมีความโลภเห็นแก่เงินก็ย่อมจะคอร์รัปชัน การมีอำนาจอย่างเดียวจึงไม่ทำให้คนทุจริต แต่การมีอำนาจโดยมีความโลภเห็นแก่เงินจึงทำให้คนทุจริต ฉ้อราษฎร์บังหลวงได้ กรณีตัวอย่างข้าราชการที่มีอำนาจเป็นจำนวนมากที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการรับใช้แผ่นดินด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีประวัติต่างปร้อยในเรื่องการทุจริต อาทิ จอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) เป็นผู้บัญชาการทหารบกคนแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับการยกย่องว่าเป็นทหารเสือหนักแน่นมั่นคง ถือความซื่อสัตย์ ความกตัญญูและความจงรักภักดีที่ซื่อตรงต่อหน้าที่โดยไม่มีประวัติต่างปร้อยในเรื่องใดทั้งสิ้น ท่านได้ปฏิบัติตามคำสอนของบิดาท่าน คือ พระยาสุรศักดิ์มนตรี (แสง ชูโต) อย่างเคร่งครัด คำสอนของบิดาท่านมี 3 ข้อ ดังนี้

- 1) ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักคุณบิดามารดา และญาติพี่น้อง ทั้งผู้มีคุณที่ได้อุปการะมาแล้ว
- 2) เมื่อได้ทำความผิดสิ่งใดไม่ให้พูดปดหรือแก้ตัวด้วยความเท็จ
- 3) ไม่ให้ประพฤติตนด้วยการข่มเหงและเบียดเบียนผู้ใดเป็นอันขาด

จอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรีได้ทำงานให้ราชการอย่างเอาจริงเอาจังโดยเสียสละทั้งชีวิตและเงินทอง เงินที่เบิกจากหลวงไม่ได้ท่านก็ออกเงินสัดใช้เอง เช่น ท่านได้สั่งซื้อเครื่องขังตวงวัดมาใช้ในราชการแต่เบิกเงินไม่ได้ ท่านก็ต้องใช้เงินส่วนตัว เมื่อคราวไปหลวงพระบางเจ้านายลาวยืมเงินจากท่านไปปลูกบ้านที่ถูกจีนฮ่อเผา เป็นเงิน 45,000 บาท ได้เจรจาขอเงินคืนก็ไม่ได้ผล นอกจากนี้ยังต้องจ่ายเงินซึ่งเป็นหนี้หน่วยกองต่าง ๆ ที่หยิบยืมคราวไปปราบฮ่อเป็นเงิน 120,000 บาท ท่านต้องใช้นี้เองทั้งสิ้น ท่านไม่ได้คิดกอบโกยเงินทองของทางราชการแต่อย่างใด ท่านได้เขียนบันทึกในสมุดพกส่วนตัวของท่านไว้ ดังนี้ “เราได้ทำราชการทุกสิ่ง มิได้ละทิ้งให้ราชการท่านเสียความสุขในตัวเรานั้นหาไม่ได้เลย วันหนึ่ง 24 ชั่วโมง เราก็กทำตลอด

เว้นไว้แต่นอนหลับไปเท่านั้น ความจนก็เบียดเบียนเราเข้ามาทุกวัน เวลา อาหารจะเลี้ยงพี่น้องก็ไม่ค่อยจะพอ รับประทาน บ้านก็ไม่พอกันอยู่ ถึงตัวเราจะได้รับความลำบากถึงเพียงนี้ เราก้ยังมีสันดานอันซื่อตรงอยู่เสมอ ที่เราทนได้ก็เพราะเรามีความกตัญญูต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและบิดามารดาของเราซึ่งเป็นผู้มีพระเดชพระคุณอันยิ่งใหญ่”

3.5 มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย สาเหตุอีกประการของการทุจริต คือ การมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ทำให้ต้องเป็นหนี้สิน เมื่อไม่สามารถหาเงินได้โดยทางสุจริตก็ใช้วิธีทุจริต กรณีตัวอย่างสำหรับข้าราชการที่มีเงินเดือนและรายได้ไม่พอกับรายจ่ายของตนเองและครอบครัว จึงต้องฉ้อราษฎร์บังหลวง การฉ้อราษฎร์บังหลวง ก็โดยการเรียกร้องผลตอบแทนจากผู้รับบริการหรือการรับสินบนเป็นการโกงเงินประชาชน ส่วนการบังหลวง คือ การทุจริตเงินหลวง เช่น ยักยอกเงินที่จะต้องส่งให้หลวงหรือเบิกเงินเกินกว่าที่มีสิทธิจะเบิกได้เป็นการโกงเงินแผ่นดิน หรือแม้แต่ผู้ทำงานเอกชน ติดการพนัน หรือมีการใช้จ่ายเงินเกินฐานะ และยิ่งสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของบัตรเครดิตทำให้ขาดสติ ยับยั้งชั่งใจ ใช้จ่ายเงินเกินตัว ทำให้มีหนี้สินที่ไม่สามารถนำมาคืนหรือผ่อนส่งได้ จึงเกิดความคิดชั่ววูบหรือความตั้งใจในการก่อคดีต่าง ๆ เช่น การปล้นร้านทอง หรือบางรายไม่มีทางออกในการแก้ไขปัญหาใช้วิธีการดับชีวิตตนเองเป็นการแก้ไขปัญหา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นจากความอยากได้อะไรอยากมีอยากเป็นทั้งสิ้น ฉะนั้น การประพฤติปฏิบัติตนโดยการเดินตามรอยพระยุคลบาท และนำคุณธรรม 4 ประการตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ตรงกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เรื่อง ฆราวาสธรรม เป็นหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ มี 4 ประการ คือ

- 1) สัจจะ ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ความจริง คือ จริงใจ พูดจริง ทำจริง
- 2) ทมะ การข่มใจ รู้จักควบคุมจิตใจของตนเอง ปรับปรุงตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา
- 3) ขันติ ความอดทน อดกลั้น ทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ไม่หวั่นไหวไม่ท้อถอย
- 4) จาคะ ความเสียสละ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สละความสุขสบาย

ของตนในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น ไม่เห็นแก่ตัว พร้อมทั้งจะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัว

ดังนั้น ความซื่อสัตย์สุจริตของทุกคนในชาติจำเป็นจะต้องให้ความร่วมมือและให้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในสังคม ทั้งนี้ สามารถแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) ภาครัฐ ต้องบริหารทรัพยากรสังคมที่โปร่งใส ซื่อตรง เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสมรรถนะสูงในการนำบริการของรัฐที่มีคุณภาพไปสู่ประชาชน โดยเน้นการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และวิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ถือเอาประโยชน์ของประชาชนเป็นจุดหมายในการทำงาน และสามารถร่วมทำงานกับประชาชน และภาคเอกชนได้อย่างราบรื่น

2) ภาคธุรกิจเอกชน ต้องสนับสนุนให้หน่วยงานของเอกชน และองค์กรเอกชนต่าง ๆ มีกติกาการทำงานที่โปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ชี้อตรงเป็นธรรมต่อลูกค้า มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีระบบตรวจสอบที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานการให้บริการร่วมทำงานกับภาครัฐและประชาชนอย่างราบรื่น และไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3) ภาคประชาชน ต้องสร้างความตระหนักตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลถึงระดับกลุ่มประชาสังคม ในเรื่องสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อเป็นพลังของประเทศที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการของการสร้างกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

การทุจริตคอร์รัปชันอาจมาจากสาเหตุภายในหรือสาเหตุภายนอก โดยที่ผู้ทุจริตส่วนใหญ่ จะขาดคุณธรรม อันได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความละเอียดและความเกรงกลัวต่อบาป ความกตัญญูต่เวที เป็นต้น และอาจจะมีปัจจัยอื่นที่ก่อให้เกิดการทุจริตได้ เช่น

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ พฤติกรรมส่วนตัวของข้าราชการบางคนที่เป็นคนโลภมาก เห็นแก่ได้ ไม่รู้จักพอ ความเคยชินของข้าราชการที่คุ้นเคยกับการที่จะได้ “ค่าน้ำร้อนน้ำชา” หรือ “เงินใต้โต๊ะ” จากผู้มาติดต่อราชการขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

2. ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

2.1 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของข้าราชการน้อยหรือต่ำมากไม่ได้สัดส่วนกับการครองชีพที่สูงขึ้น การเติบโตของระบบทุนนิยมที่เน้นการบริโภค สร้างนิสัยการอยากได้ อยากมีเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ ก็ต้องหาทางใช้อำนาจไปในทางทุจริต

2.2 ด้านสังคม เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน ค่านิยมของสังคมที่ยกย่องคนมีเงิน คนร่ำรวย และไม่สนใจว่าเงินนั้นได้มาอย่างไรเกิดลัทธิเอาอย่าง อยากได้สิ่งที่คุณรวยมี เมื่อเงินเดือนของตนไม่เพียงพอก็หาโดยวิธีมิชอบ

2.3 ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การนิยมจ่ายเงินของนักธุรกิจให้กับข้าราชการที่ต้องการความสะดวก รวดเร็ว หรือการบริการที่ดีกว่าด้วยการลดต้นทุนที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ

2.4 ด้านการเมือง ได้แก่ การทุจริตของข้าราชการแยกไม่ออกจากนักการเมืองการร่วมมือของคนสองกลุ่มนี้เกิดขึ้นได้ในประเด็นการใช้จ่ายเงิน การหารายได้ และการตัดสินใจพิจารณาโครงการของรัฐ

2.5 ด้านระบบราชการ ได้แก่

2.5.1 ความบกพร่องในการบริหารงานเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริต

2.5.2 การใช้ดุลพินิจมากและการผูกขาดอำนาจจะทำให้อัตราการทุจริตในหน่วยงานสูง การใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมและมีความโลภเห็นแก่เงิน

2.5.3 เนื่องจากขั้นตอนของระเบียบราชการมีมากเกินไป ทำให้ผู้ที่ไปติดต่อราชการจะต้องเสียเวลามากจึงเกิดการสมยอมกันระหว่างผู้ให้กับผู้รับ

2.5.4 การตกอยู่ในได้สภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตมีทางเป็นไปได้ที่ผู้นั้นจะทำการทุจริตด้วย

2.5.5 การรวมอำนาจ ระบบราชการมีลักษณะที่รวมศูนย์ ทำให้ไม่มีระบบตรวจสอบที่เป็นจริงและมีประสิทธิภาพ

2.5.6 ตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะอำนาจต่อการกระทำผิด เช่น อำนาจในการอนุญาต การอนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ประกอบการเอกชนมักจะยอมเสียเงินติดสินบนเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว

2.5.7 การที่ข้าราชการผู้ใหญ่ทุจริตให้เห็นเป็นตัวอย่างแล้วไม่ถูกลงโทษข้าราชการชั้นผู้น้อยจึงเลียนแบบกลายเป็นความเคยชิน และมองไม่เห็นว่าการกระทำเหล่านั้นจะเป็นการคอร์รัปชัน หรือมีความสับสนระหว่างสินน้ำใจกับคอร์รัปชันแยกออกจากกัน

2.6 กฎหมายและระเบียบ ได้แก่

2.6.1 กฎหมายหลายฉบับที่ใช้แล้วยังมี “ช่องโหว่” ที่ทำให้เกิดการทุจริตที่ดำรงอยู่ได้

2.6.2 การทุจริตไม่ได้เป็นอาชญากรรมให้คู่กรณีทั้งสองฝ่าย หาพยานหลักฐานได้ยาก ยิ่งกว่านั้น คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมักไม่ค่อยมีฝ่ายใดยอมเปิดเผยออกมา และถ้าหากมีฝ่ายใดต้องการที่จะเปิดเผยความจริงในเรื่องนี้ กฎหมายหมิ่นประมาทก็ยับยั้งเอาไว้ อีกทั้งกฎหมายของประเทศเอาผิดกับบุคคลผู้ให้สินบนเท่า ๆ กับผู้รับสินบน จึงไม่ค่อยมีผู้ให้สินบนรายใดกล้าดำเนินคดีกับผู้รับสินบน

2.6.3 ราษฎรที่รู้เห็นการทุจริตก็เป็นโจทก์ฟ้องร้องมิได้ เนื่องจากไม่ใช่ผู้เสียหาย ยิ่งกว่านั้นกระบวนการพิจารณาพิพากษายังยุ่งยากซับซ้อนจนกลายเป็นผลดีแก่ผู้ทุจริต

2.6.4 ขั้นตอนทางกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติยุ่งยาก ซับซ้อน มีขั้นตอนมาก ทำให้เกิดช่องทางให้ข้าราชการหาประโยชน์ได้

2.7 การตรวจสอบ ได้แก่

2.7.1 ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็ง ทำให้กระบวนการต่อต้านการทุจริตจากฝ่ายประชาชนไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

2.7.2 การขาดการควบคุมตรวจสอบ ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือกำกับดูแลอย่างจริงจัง

2.8 สาเหตุอื่น ๆ

2.8.1 อิทธิพลของผู้ใกล้ชิด เนื่องจากผู้ใกล้ชิดเป็นตัวละครสำคัญที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้มีอิทธิพลทำการทุจริตเพื่อความเป็นอยู่ของครอบครัว

2.8.2 การพนันทำให้ข้าราชการที่เสียพนันมีแนวโน้มจะทุจริตมากขึ้น

4. ระดับการทุจริตในประเทศไทย

ผลสำรวจเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านปัญหาคอร์รัปชันประจำปี 2560 ซึ่งจัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใส Transparency International ที่ตั้งอยู่ในเยอรมนี ชี้ว่า ประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศยังคงประสบปัญหาในการปราบปรามคอร์รัปชัน รวมทั้ง ออสเตรเลีย และ สหรัฐฯ ซึ่งอยู่ที่อันดับ 13 และ 16 ตามลำดับ สำหรับประเทศไทยจัดให้อยู่ที่อันดับ 96 ของโลกส่วนระดับการทุจริตในประเทศไทยแบ่งออกเป็น

4.1 การทุจริตระดับชาติ เป็นรูปแบบการทุจริตของนักการเมืองที่ใช้อำนาจในการบริหารราชการ รวมถึงอำนาจนิติบัญญัติ เป็นเครื่องมือในการออกกฎหมาย แก้ไขกฎหมาย การออกนโยบายต่าง ๆ โดยการอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย

4.2 การทุจริตในระดับท้องถิ่น การบริหารราชการในรูปแบบท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจเพื่อให้บริการต่าง ๆ ของรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากขึ้น แต่การดำเนินการในรูปแบบของท้องถิ่นก็ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตเป็นจำนวนมาก ผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นนักการเมืองที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น หรือนักธุรกิจที่ปรับบทบาทตนเองมาเป็นนักการเมือง และเมื่อเป็นนักการเมืองเป็นผู้บริหารท้องถิ่นแล้วก็ เป็นโอกาสในการแสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองและพวกพ้องได้

การทุจริตระดับชาติและระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่มักจะมีรูปแบบการทุจริตที่คล้ายกัน เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การประมูล การซื้อขายตำแหน่ง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นที่มีข่าวจำนวนมากเกี่ยวกับผู้บริหารท้องถิ่นเรียกรับผลประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนตำแหน่ง หรือเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น โดยการทุจริตที่เกิดขึ้น อาจจะไม่ใช่การทุจริตที่เป็นตัวเงินให้เห็นได้ชัดเจนเท่าใด แต่จะแฝงตัวอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ หากไม่พิจารณาให้ดีแล้ว อาจมองได้ว่าการกระทำดังกล่าวไม่ใช่การทุจริต แต่แท้จริงแล้วการกระทำนั้นเป็นการทุจริตอย่างหนึ่ง และร้ายแรงมากพอที่จะส่งผลกระทบต่อสังคม ประเทศชาติได้เช่นกัน การประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บังคับบัญชาให้คะแนนประเมินพิเศษแก่ลูกน้องที่ตนเองชอบ ทำให้ได้รับเงินเดือนในอัตราที่สูงกว่าความเป็นจริงที่บุคคลนั้นควรจะได้รับ เป็นต้น การกระทำดังกล่าวถือเป็นความผิดทางวินัย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนให้ยึดถือปฏิบัติอยู่แล้ว ซึ่งหากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นเท่ากับว่าเป็นการกระทำที่ทุจริตและประพฤติผิดประมวลจริยธรรมอีกด้วย

5. สถานการณ์การทุจริตของโลก

องค์กรความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ได้เผยแพร่รายงานผลการจัดอันดับความโปร่งใส สถานการณ์คอร์รัปชันจากทั่วโลกในปี 2018 ที่ ผ่านมา พร้อมค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index) ผลการจัดอันดับความโปร่งใสสถานการณ์คอร์รัปชันสะท้อนให้เห็นว่าความพยายามการต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศส่วนใหญ่ล้มเหลวจึงส่งผลต่อวิกฤติประชาธิปไตยทั่วโลก การจัดอันดับความโปร่งใสสถานการณ์คอร์รัปชันในปี 2561 ได้จากการสำรวจถึง

13 ครั้ง และสอบถามผู้เชี่ยวชาญในการประเมินการคอร์รัปชันในภาครัฐใน 180 ประเทศและเขตการปกครองทั่วโลก โดยให้คะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 100 คะแนน โดยผลการจัดอันดับความโปร่งใสสถานการณ์คอร์รัปชันพบว่า 2 ใน 3 ของประเทศทั้งหมดมีคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 43 คะแนนเท่านั้นและยังคงมี 7 ประเทศที่มีคะแนนสูงสุดอันดับแรกเป็นเวลา 3 ปีติดต่อกัน ประกอบด้วย ประเทศจากกลุ่มนอร์ดิกอีก 4 ประเทศ คือเดนมาร์ก ฟินแลนด์ สวีเดน และนอร์เวย์ ที่เหลือคือ นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ และสวิตเซอร์แลนด์ มีคะแนนระหว่าง 84 - 88 คะแนน แม้ไม่มีประเทศไหนที่ได้คะแนนเต็ม แต่ก็มีตัวชี้วัดความเป็นประชาธิปไตยหลายตัวที่มีผลต่อคะแนน เช่น มีสถาบันที่เข้มแข็ง ยึดหลักนิติธรรม และมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดี

การวิเคราะห์การจัดอันดับความโปร่งใสพบว่าคอร์รัปชันมีผลต่อวิกฤติประชาธิปไตยประเทศที่มีประชาธิปไตยเต็มใบ มีคะแนนเฉลี่ย 75 คะแนน ประเทศที่ประชาธิปไตยครึ่งใบ มีคะแนนเฉลี่ย 49 คะแนน ส่วนประเทศที่มีการปกครองระบบบอบบสมพसान มีคะแนนเฉลี่ย 35 คะแนน ส่วนประเทศเผด็จการมีคะแนนเฉลี่ย 30 คะแนน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดว่าคอร์รัปชันมีผลต่อวิกฤติประชาธิปไตย คือ ประเทศฮังการีและตุรกีที่คะแนนลดลง 8 และ 9 คะแนนตามลำดับในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ขณะเดียวกัน ตุรกีถูกลดชั้นการจัดอันดับจากมีอิสระส่วนหนึ่ง (partly free) เป็นไม่มีอิสระ (no free) ส่วนฮังการีนับเป็นการได้คะแนนต่ำสุดนับตั้งแต่การล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ สหรัฐฯ มีคะแนน 71 คะแนน ลดลง 4 คะแนน นับตั้งแต่ปีก่อนและหลุดออกจาก 20 ประเทศที่มีคะแนนสูงสุดเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นผลจากระบบการตรวจสอบกำลังสั่นคลอนรวมทั้งมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้มีอำนาจสูงสุดตกต่ำบราซิลมีคะแนน 35 ซึ่งลดลงตั้งแต่ปีก่อน และเป็นระดับต่ำสุดในรอบ 7 ปี ซึ่งการจัดอันดับที่ลดลง แสดงให้เห็นว่าหลักนิติธรรมและสถาบันประชาธิปไตยอ่อนแอลงรวมทั้งพื้นที่ของภาคประชาสังคมและของสื่ออิสระก็ลดลงอย่างรวดเร็วในประเทศเหล่านี้ โดยทั่วไปประเทศที่มีคอร์รัปชันสูงเป็นสถานที่ที่อันตรายต่อฝ่ายการเมืองที่อยู่ตรงข้าม และมักมีการสั่งเก็บทางการเมืองจากรัฐบาลโดยตรง

แพททริเซีย โมเรรา กรรมการผู้จัดการองค์การความโปร่งใสสากล ให้ความเห็นว่า สถาบันประชาธิปไตยทั่วโลกถูกคุกคาม ซึ่งมักมาจากผู้นำที่มีอำนาจหรือได้รับความนิยม เราจึงต้องเพิ่มความพยายามให้มากขึ้นในการสร้างความเข้มแข็งของระบบคานอำนาจและตรวจสอบ รวมทั้งคุ้มครองสิทธิของประชาชน

นอกจากนี้ คอร์รัปชันทำให้ประชาธิปไตยอ่อนแอลงและสร้างวงจรอุบาทว์ซึ่งคอร์รัปชันจะทำลายสถาบันประชาธิปไตย ทำให้สถาบันที่อ่อนแอไม่สามารถควบคุมการคอร์รัปชันได้

สำหรับประเทศไทยได้ 36 คะแนน ติดอันดับ 99 จากปีก่อนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก นิวซีแลนด์มีคะแนนสูงสุดที่ 87 คะแนน เป็นประเทศอันดับหนึ่งของภูมิภาคและอันดับสองของโลกที่เดินหน้าแก้ไขคอร์รัปชัน รองลงมาคือ สิงคโปร์ ที่มีคะแนน 85 คะแนน และออสเตรเลียที่มีคะแนน 77 คะแนนประเทศที่มีคะแนนต่ำ คือ เกาหลีเหนือ 14 คะแนน เพราะมีการคอร์รัปชันกันทั่วประเทศ ตามมาด้วยอัฟกานิสถาน

16 คะแนน และกัมพูชา 20 คะแนน กลายเป็นประเทศที่มีการแก้ไขคอร์รัปชันน้อยที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีคะแนนเฉลี่ย 44 ติดต่อกันเป็นเวลา 3 ปี เพราะมีความคืบหน้าน้อยในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน และเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่นแล้วเอเชียแปซิฟิกอยู่ในระดับเดียวกับกลุ่มอเมริกาที่มีคะแนนเฉลี่ย 44 คะแนนเท่ากัน ที่ไม่มีความคืบหน้า และตามหลังยุโรปตะวันตกกับสหภาพยุโรปที่มีคะแนนเฉลี่ย 66 คะแนน สาเหตุที่เอเชียแปซิฟิกมีความคืบหน้าน้อยในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน คือ สถาบันประชาธิปไตยและการคุ้มครองทางการเมืองโดยรวมอ่อนแอ เมื่อดูนิวซีแลนด์และออสเตรเลียที่มีคะแนนนำพบว่ามีระบบการเมืองที่ทำงานอย่างเข้มแข็ง ช่วยให้มีคะแนนสูง อย่างไรก็ตาม มีบางประเทศในภูมิภาค เช่น สิงคโปร์ ฮ่องกง ที่มีการควบคุมการคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ แม้โดยรวมแล้วไม่เป็นประชาธิปไตย

สำหรับประเทศที่ต้องจับตา เพราะมีการพัฒนาทางการเมืองที่ดีขึ้น ได้แก่ มาเลเซียที่ได้คะแนน 47 คะแนน มัลดีฟส์ 31 คะแนน ปากีสถาน 33 คะแนน และอินเดีย 41 คะแนน เป็นผลจากการรวมพลังของประชาชนในการต่อต้านคอร์รัปชันและการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการลงคะแนนให้กับรัฐบาลใหม่ ซึ่งจะมีผลให้มีการปฏิรูปการแก้ไขคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังไม่เห็นผลที่ชัดเจน

องค์กรความโปร่งใสสากลเสนอแนะว่า เพื่อให้มีความคืบหน้าในการแก้ไขคอร์รัปชันและเสริมสร้างประชาธิปไตยให้เข้มแข็งทั่วโลก รัฐบาลควรดำเนินการต่อไปนี้ คือ

5.1 เสริมความเข้มแข็งของสถาบันในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง และปฏิบัติงานอย่างไม่มีข้อจำกัด

5.2 ปิดช่องว่างระหว่างกฎหมายการต่อต้านคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานและการบังคับใช้

5.3 สนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคม ด้วยการย้ายความสัมพันธ์ทางการเมืองและสาธารณะในการตรวจสอบการใช้จ่ายของรัฐ โดยเฉพาะระดับท้องถิ่น

5.4 สนับสนุนอิสรภาพของสื่อ และดูแลความปลอดภัยของสื่อ โดยไม่มีการข่มขู่คุกคาม

6. ผลกระทบของการทุจริตต่อการพัฒนาประเทศ

การทุจริตมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งของคนในชาติ จากการเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของประเทศ ประชาชนได้รับบริการสาธารณะหรือสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เต็มที่อย่างที่ควรจะเป็น เงินภาษีของประชาชนตกไปอยู่ในกระเป๋าของผู้ทุจริตและผลกระทบอื่น ๆ อีกมากมาย นอกจากนี้แล้ว หากพิจารณาในแง่การลงทุนจากต่างประเทศเพื่อประกอบกิจการต่าง ๆ ภายในประเทศ พบว่า นักลงทุนต่างประเทศจะมองว่าการทุจริตถือว่าเป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งนักลงทุนจากต่างประเทศจะใช้เป็นการพิจารณาการลงทุนประกอบกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ หากต้นทุนที่ต้องเสียจากการทุจริตมีต้นทุนที่สูง นักลงทุนจากต่างประเทศอาจพิจารณาตัดสินใจการลงทุนไปยังประเทศอื่น

ส่งผลให้การจ้างงานการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนลดลง เมื่อประชาชนมีรายได้ลดลงก็จะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นรายได้ของรัฐลดลง จึงส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาประเทศ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้สำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทยจากกลุ่มตัวอย่าง 2,400 ตัวอย่าง จากประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการภาคเอกชน และข้าราชการ/ภาครัฐ เมื่อเดือนมิถุนายน 2559 พบว่า หากเปรียบเทียบความรุนแรงของปัญหาการทุจริตในปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา พบว่า ผู้ที่ตอบว่ารุนแรงเพิ่มขึ้นมี 38% รุนแรงเท่าเดิม 30% ส่วนสาเหตุการทุจริตอันดับหนึ่ง คือ กฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจที่เอื้อต่อการทุจริต อันดับสอง ความไม่เข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมาย อันดับสาม กระบวนการทางการเมืองขาดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ยาก ส่วนรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด อันดับหนึ่ง คือ การให้สินบน ของกำนัล หรือรางวัล อันดับสอง คือ การใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว และอันดับสาม คือ การใช้ตำแหน่งทางการเมืองเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พรรคพวก

สำหรับความเสียหายจากการทุจริตโดยการประเมินจากงบประมาณรายจ่ายปี 2559 ที่ 2.72 ล้านล้านบาทว่า แม้จะมีการจ่ายเงินได้ไ้แต่ แต่อัตราการจ่ายอยู่ที่เฉลี่ย 1 - 15% โดยหากจ่ายที่ 5% ความเสียหายจะอยู่ที่ 59,610 ล้านบาท หรือ 2.19% ของงบประมาณ และมีผลทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง 0.42% แต่หากจ่ายที่ 15% คิดเป็นความเสียหาย 178,830 ล้านบาท หรือ 6.57% ของเงินงบประมาณ และมีผลทำให้เศรษฐกิจลดลง 1.27% โดยการลดการเรียกเงินสินบนลงทุก ๆ 1% จะทำให้มูลค่าความเสียหายจากการทุจริตลดลง 10,000 ล้านบาท

ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยจะมีหน่วยงานหลักที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจในลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกับสำนักงาน ป.ป.ช. เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกหลายหน่วยงาน และสำหรับหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 - 2564) เพื่อเป็นมาตรการแนวทางการดำเนินงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน

7. ทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ประเทศไทยได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน และภาคประชาชนในการร่วมมือป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมถึงได้มีการออกกฎหมายลงโทษผู้ที่กระทำความผิด มีการจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินคดีกับบุคคลที่ทำการทุจริต นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งฉบับปัจจุบันเป็นฉบับที่ 3 มีกำหนดใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 – 2564 โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต (Zero Tolerance & Clean Thailand) และมีพันธกิจ คือ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วน แบบบูรณาการ และปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีมาตรฐานสากล โดยมีรายละเอียดยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3(พ.ศ. 2560 – 2564) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ 3 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ เป็นการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบ ตั้งแต่การป้องกันการทุจริตโดยใช้กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ผ่านกิจกรรมและการเรียนการสอน รวมถึงการป้องกันการทุจริตเชิงระบบ นอกจากนี้ รวมไปถึงการดำเนินการในส่วนการตรวจสอบทรัพย์สินที่เป็นการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะมีแนวทางในการดำเนินงานอย่างไร และด้านการปราบปรามการทุจริต เพื่อให้การดำเนินการด้านปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยกระดับค่า CPI ให้ได้คะแนน 50 คะแนน ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยมีรายละเอียดแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต มีวัตถุประสงค์ในการปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยให้มีค่านิยมร่วมต้านทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะและสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และสร้างกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบ รวมถึงการบูรณาการและเสริมพลังการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการผลักดันให้เกิดสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ยกกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของประชาชนได้รับการปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อรักษาเจตจำนงทางการเมืองในการแก้ไขปัญหาการทุจริตให้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐบาลในแต่ละช่วง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการ นโยบาย เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สามารถกระจายผลประโยชน์สู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม และไม่มีลักษณะของการขัดกันแห่งผลประโยชน์และเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกการป้องกันการทุจริตให้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต พัฒนาระบบการทำงานด้านการป้องกันการทุจริตให้สามารถป้องกันการทุจริตให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริต และเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตเกิดขึ้นในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 5: ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต มีวัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็วมีประสิทธิภาพ และเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริตการตรากฎหมาย และปรับปรุงกฎหมายให้กระบวนการปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพบูรณาการกระบวนการปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ และเพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีและลงโทษอย่างเป็นรูปธรรมและเท่าทันต่อสถานการณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยให้มีระดับร้อยละ 50 ขึ้นไป เป็นเป้าหมายที่ต้องการยกระดับคะแนนให้มีความสูงขึ้น หากได้รับคะแนนมากจะหมายถึงการที่ประเทศนั้นมีการทุจริตน้อย ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่ 6 นี้ จึงถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการที่จะต้องมุ่งมั่นในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

8. กรณีตัวอย่างผลที่เกิดจากการทุจริต

องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ได้จ้างเหมาให้สร้างระบบประปาหมู่บ้าน ในราคา 400,000 บาท โดยมีบริษัทแห่งหนึ่งเสนอราคาต่ำสุดเป็นผู้ได้รับเลือกให้ก่อสร้างดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้าง มีนาย ก. ประธานคณะกรรมการ นาย ข. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นกรรมการ และมีผู้แทนประชาคมหมู่บ้านอีก 2 คน เป็นกรรมการร่วม โดยมี นาย ค. หัวหน้าส่วนโยธา เป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้าง ซึ่ง นาย ก. นาย ข. และ นาย ค. ได้ร่วมกันเรียกรับเงินจากบริษัทดังกล่าว จำนวน 10 เปอร์เซ็นต์ ของวงเงินค่าจ้างก่อสร้าง ประมาณ 40,000 บาท บริษัทได้ขอต่อรองเหลือ 20,000 บาท และได้แจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้วางแผนจับกุม นาย ก. พร้อมคณะ ได้พร้อมของกลาง เป็นเงินสด 20,000 บาท การเรียกรับเงินเปอร์เซ็นต์จากค่าจ้าง เป็นการคอร์รัปชันอย่างหนึ่งในวงการราชการ

เรื่องที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต

การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต เป็นการปรับเปลี่ยนสภาพสังคมให้เกิดภาวะ “ที่ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมในทุกช่วงวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตและปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นพลเมืองดี มีจิตสาธารณะ ผ่านทางสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลาท่างสังคม เพื่อให้เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่เกิดพฤติกรรมที่ละเอียดต่อการกระทำผิด การไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

1. ความหมายของความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต (Anti - Corruption)

คำว่า **ละเอียด** หมายถึง การรู้สึกอายนที่จะทำในสิ่งที่ไม่ถูก ไม่ควร

ความละเอียด เป็นความรู้สึกอายนที่จะทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และเกรงกลัวต่อสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เพราะเห็นถึงโทษหรือผลกระทบที่จะได้รับการกระทำนั้น จึงไม่กล้าที่จะกระทำ ทำให้ตนเองไม่หลงทำในสิ่งที่ผิด นั่นคือ มีความละเอียดใจ ละเอียดต่อการกระทำผิด

คำว่า **ทน** หมายถึง การอดกลั้นได้ ทนอยู่ได้ เช่น ทนด่า ทนทุกข์ ทนหนาว ไม่แตกหัก หรือ บอบสลายง่าย

ความอดทน หมายถึง การรู้จักรอคอยและคาดหวัง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความมั่นคง แน่วแน่ ต่อสิ่งที่รอคอย หรือสิ่งที่จูงใจให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี

ไม่ทน หมายถึง ไม่อดกลั้น ไม่อดทน ไม่ยอม ดังนั้น ความไม่ทน หมายถึง การแสดงออกต่อการกระทำที่เกิดขึ้นกับตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือสังคม ในลักษณะที่ไม่ยินยอม ไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ความไม่ทนสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะทั้งในรูปแบบของกริยา ท่าทาง หรือคำพูด

ความไม่ทนต่อการทุจริตหรือการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ต้องมีการแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น เช่น การแข็งทิวเพื่อซื้อของ การแข็งทิวเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ผู้ถูกแข็งทิวจึงต้องแสดงออกให้ผู้ที่แข็งทิวรู้ว่าตนเองไม่พอใจ โดยแสดงกริยาหรือบอกกล่าวให้ทราบ เพื่อให้ผู้ที่แข็งทิวยอมที่จะต่อท้ายแถว กรณีนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ถูกแข็งทิว ไม่ทนต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และหากผู้ที่แข็งทิวไปต่อแถวก็จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีความละเอียดต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เป็นต้น

ความไม่ทนต่อการทุจริต บุคคลจะมีความไม่ทนต่อการทุจริตมาก - น้อย เพียงใด ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละบุคคลและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ แล้วมีพฤติกรรมที่แสดงออกมา ซึ่งการแสดงกริยาหรือการกระทำจะมีหลายระดับ เช่น การว่ากล่าวตักเตือน การประกาศให้สาธารณชนรับรู้ การแจ้ง

เบาะแส การร้องทุกข์กล่าวโทษ การชุมนุมประท้วง ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่รุนแรงที่สุด เนื่องจากมีการรวมตัวของคนจำนวนมาก และสร้างความเสียหายอย่างมากเช่นกัน

ความไม่ทนของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่ส่งผลในทางไม่ดีต่อตนเองโดยตรง สามารถพบเห็นได้ง่าย ซึ่งปกติแล้วทุกคนมักจะไม่นทนต่อสภาวะ สภาพแวดล้อมที่ไม่ดีและส่งผลกระทบต่อตนเองแล้ว มักจะแสดงปฏิกิริยาออกมา แต่การที่บุคคลจะไม่ทนต่อการทุจริตและแสดงปฏิกิริยาออกมานั้นอาจเป็นเรื่องยาก เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยมีแนวโน้มยอมรับการทุจริต เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์หรือให้งานสามารถดำเนินต่อไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งการยอมรับการทุจริตในสังคมไม่ว่าตั้งแต่เด็กและเยาวชน และมองว่าการทุจริตเป็นเรื่องไกลตัวและไม่มีผลกระทบกับตนเองโดยตรง

2. ลักษณะของความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต (Anti - Corruption)

ลักษณะของความละอายสามารถแบ่งได้ 2 ระดับ คือ **ความละอายระดับต้น** หมายถึง ความละอายไม่กล้าที่จะทำในสิ่งที่ผิด เนื่องจากกลัวว่าเมื่อตนเองได้ทำลงไปแล้วจะมีคนรับรู้ หากถูกจับได้จะได้รับการลงโทษหรือได้รับความเดือดร้อนจากสิ่งที่ตนเองได้ทำลงไป จึงไม่กล้าที่จะกระทำผิด และ**ในระดับที่สอง**เป็นระดับที่สูงคือ แม้ว่าจะไม่มีใครรับรู้หรือเห็นในสิ่งที่ตนเองได้ทำลงไป ก็ไม่กล้าที่จะทำผิด เพราะนอกจากตนเองจะได้รับผลกระทบแล้ว ครอบครัว สังคมก็จะได้รับผลกระทบตามไปด้วย ทั้งชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวก็จะเสื่อมเสีย บางครั้งการทุจริตบางเรื่องเป็นสิ่งที่เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การลอกข้อสอบ อาจจะไม่มีการใส่ใจหรือสังเกตเห็น แต่หากเป็นความละอายขั้นสูงแล้ว บุคคลนั้นก็จะไม่กล้าทำ

สำหรับความไม่ทนต่อการทุจริต จากความหมายที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ เป็นการแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น เพื่อให้รับรู้ว่าจะไม่ทนต่อบุคคลหรือการกระทำใด ๆ ที่ทำให้เกิดการทุจริต ความไม่ทนต่อการทุจริตสามารถแบ่งระดับต่าง ๆ ได้มากกว่าความละอาย ใช้เกณฑ์ความรุนแรงในการแบ่งแยก เช่น หากเพื่อนลอกข้อสอบเรา และเราเห็นซึ่งเราจะไม่ยินยอมให้เพื่อนทุจริตในการลอกข้อสอบ เราก็ใช้มือหรือกระดาษมาบังส่วนที่เป็นคำตอบไว้ เช่นนี้ก็เป็นการแสดงออกถึงการไม่ทนต่อการทุจริต นอกจากการแสดงออกด้วยวิธีดังกล่าวที่ถือเป็นการแสดงออกทางกายแล้ว การว่ากล่าวตักเตือนต่อบุคคลที่ทุจริตการประณาม การประจาน การชุมนุมประท้วง ถือว่าเป็นการแสดงออกซึ่งการไม่ทนต่อการทุจริตทั้งสิ้นแต่จะแตกต่างกันไปตามระดับของการทุจริต ความตื่นตัวของประชาชน และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริต โดยท้ายเรื่องนี้ได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่มีสาเหตุมาจากการทุจริต ทำให้ประชาชนไม่พอใจและรวมตัวต่อต้าน

ความจำเป็นของการที่ไม่ทนต่อการทุจริตถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการทุจริตไม่ว่าระดับเล็กหรือใหญ่ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม ประเทศชาติ ดังเช่นตัวอย่าง คดีรถและเรือดับเพลิงของกรุงเทพมหานคร ผลของการทุจริตสร้างความเสียหายไว้อย่างมาก รถและเรือดับเพลิงก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้ รัฐต้องสูญเสียงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์ และประชาชนเองก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์ด้วยเช่นกัน หากเกิดเพลิงไหม้พร้อมกัน

หลายแห่ง รถ เรือและอุปกรณ์ดับเพลิงจะมีไม่เพียงพอที่จะดับไฟได้ทันเวลา เพียงแค่คิดจากมูลค่าความเสียหายที่รัฐสูญเสียงบประมาณไป ยังไม่ได้คิดถึงความเสียหายที่เกิดจากความเดือดร้อนหากเกิดเพลิงไหม้แล้ว ถือเป็นความเสียหายที่สูงมาก ดังนั้น หากยังมีการปล่อยให้มีการทุจริต ยินยอมให้มีการทุจริตโดยเห็นว่าเป็นเรื่องของคนอื่น เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่รัฐไม่เกี่ยวข้องกับตนเองแล้ว สุดท้ายความสูญเสียที่จะได้รับตนเองก็ยังคงที่จะได้รับผลนั้นอยู่แม้ไม่ใช่ทางตรงก็ทางอ้อม

ดังนั้น การที่บุคคลจะเกิดความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริตได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดความตระหนัก และรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริตในทุกรูปแบบ ทุกระดับ ซึ่งหากสังคมเป็นสังคมที่มีความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริตแล้ว จะทำให้เกิดสังคมที่น่าอยู่ และมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

3. การลงโทษทางสังคม (Social Sanction) หมายถึง ปฏิบัติทางสังคม เป็นมาตรการควบคุมทางสังคมที่ต้องการให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐาน หรือกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด โดยมีทั้งด้านลบและด้านบวก การลงโทษโดยสังคมเชิงลบ (Negative Social Sanction) เป็นการลงโทษโดยการกีดกันและแสดงปฏิกริยาต่อต้านพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ทำให้บุคคลนั้นเกิดความอับอายขายหน้า สำหรับการลงโทษโดยสังคมเชิงบวกหรือการกระตุ้นสังคมเชิงบวก (Positive Social Sanction) เป็นการแสดงออกในเชิงสนับสนุนหรือให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ เพื่อให้บุคคลในสังคมประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม

การลงโทษทางสังคม เป็นการลงโทษกับบุคคลที่ปฏิบัติตนฝ่าฝืนกับธรรมเนียม ประเพณี หรือแบบแผนที่ปฏิบัติต่อ ๆ กันมาในชุมชน มักใช้ในลักษณะการลงโทษทางสังคมเชิงลบมากกว่าเชิงบวก การฝ่าฝืนดังกล่าวอาจจะไม่ผิดกฎหมาย แต่ด้วยธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมานั้นถูกละเมิด ถูกฝ่าฝืน หรือถูกดูหมิ่นเกี่ยวกับความเชื่อของชุมชน ก็จะนำไปสู่การต่อต้านจากคนในชุมชน แม้ว่าการฝ่าฝืนดังกล่าวจะไม่ผิดกฎหมายก็ตาม และที่สำคัญไปกว่านั้น หากการกระทำดังกล่าวผิดกฎหมายด้วยแล้วอาจสร้างให้เกิดความไม่พอใจขึ้นได้ไม่เพียงแต่ในชุมชนนั้น แต่อาจเกี่ยวเนื่องไปกับชุมชนอื่นรอบข้าง หรือเป็นชุมชนที่ใหญ่ที่สุด นั่นคือ ประชาชนทั้งประเทศซึ่งการลงโทษทางสังคมมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนี้

การลงโทษโดยสังคมเชิงบวก (Positive Social Sanctions) จะอยู่ในรูปของการให้การสนับสนุนหรือการสร้างแรงจูงใจ หรือการให้รางวัล ฯลฯ แก่บุคคลและสังคม เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติสอดคล้องกับบรรทัดฐาน (Norm) ของสังคมในระดับชุมชนหรือในระดับสังคม

การลงโทษโดยสังคมเชิงลบ (Negative Social Sanctions) จะอยู่ในรูปแบบของการใช้มาตรการต่าง ๆ ในการจัดระเบียบสังคม เช่น การว่ากล่าวตักเตือน ซึ่งเป็นมาตรการขั้นต่ำสุดเรื่อยไปจนถึงการ

กดดันและบีบบังคับทางจิตใจ (Moral Coercion) การต่อต้าน (Resistance) และการประท้วง (Protest) ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะโดยปัจเจกบุคคลหรือการชุมนุมของมวลชน

การลงโทษโดยสังคมเชิงลบ จะสร้างให้เกิดการลงโทษต่อบุคคลที่ถูกกระทำ การลงโทษประเภทนี้เป็นการลงโทษเพื่อให้หยุดกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลที่ถูกลงโทษจะเกิดการเข็ดหลาบ ไม่กล้าที่จะทำในสิ่งนั้นอีก การลงโทษประเภทนี้มีความรุนแรงแตกต่างกัน ตั้งแต่การว่ากล่าวตักเตือน การนิทาการประจาน การชุมนุมขับไล่ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการไม่ทน ไม่ยอมรับต่อสิ่งที่บุคคลอื่นได้กระทำไป ดังนั้น เมื่อมีใครที่ทำความผิดกรรมเหล่านั้นขึ้น จึงเป็นการสร้างให้เกิดความไม่พอใจแก่บุคคลรอบข้าง หรือสังคม จนนำไปสู่การต่อต้านดังกล่าว

การลงโทษโดยสังคมจะมีความรุนแรงมากหรือน้อย ก็ขึ้นอยู่กับการกระทำของบุคคลนั้นว่าร้ายแรงขนาดไหน หากเป็นเรื่องเล็กน้อยจะถูกต่อต้านน้อย แต่หากเรื่องนั้นเป็นเรื่องร้ายแรง เรื่องที่เกิดขึ้นประจำหรือมีผลกระทบต่อสังคม การลงโทษก็จะมีมีความรุนแรงมากขึ้นด้วย เช่น หากมีการทุจริตเกิดขึ้นก็อาจนำไปเป็นประเด็นทางสังคมจนนำไปสู่การต่อต้านจากสังคมได้ เพราะการทุจริตถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ผิดกฎหมาย และผิดต่อศีลธรรม บ่อยครั้งที่มีการทุจริตเกิดขึ้นจนเป็นสาเหตุของการชุมนุมประท้วง เพื่อกดดันขับไล่ให้บุคคลนั้นหยุดการกระทำดังกล่าว หรือการออกจากตำแหน่งนั้น ๆ หรือการนำไปสู่การตรวจสอบและลงโทษโดยกฎหมาย โดยในหัวข้อสุดท้ายของเนื้อหาวิชานี้ ได้นำเสนอตัวอย่างที่ได้แสดงออกถึงความไม่ทนต่อการทุจริตที่มีการชุมนุมประท้วงบางเหตุการณ์ที่ถูกกล่าวหาได้ลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งการลาออกจากตำแหน่งนั้นถือเป็นความรับผิดชอบอย่างหนึ่งและเป็นการแสดงออกถึงความละอายในสิ่งที่ตนเองได้กระทำ

4. ตัวอย่างความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต

การทุจริตมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมากในด้านต่าง ๆ หากนำเอาเงินที่ทุจริตไปมาพัฒนาในส่วนอื่น ความเจริญหรือการได้รับโอกาสของผู้ที่ด้อยโอกาสก็จะมีมากขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางด้านโอกาส ทางด้านสังคม ทางด้านการศึกษา ฯลฯ ของประชาชนในประเทศก็จะลดน้อยลง ดังที่เห็นในปัจจุบันว่าความเจริญต่าง ๆ มักอยู่กับคนในเมืองมากกว่าชนบท ทั้ง ๆ ที่คนชนบทก็คือ ประชาชนส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เพราะอะไรทำไมประชาชนเหล่านั้นถึงไม่ได้รับโอกาสให้ทัดเทียมหรือใกล้เคียงกับคนในเมือง ปัจจัยหนึ่งคือ การทุจริต สาเหตุการเกิดทุจริตมีหลายประการตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ทำอย่างไรถึงทำให้มีการทุจริตได้มาก อย่างหนึ่งคือการลงทุนเมื่อมีการลงทุนก็ย่อมมีงบประมาณ เมื่อมีงบประมาณก็เป็นสาเหตุให้บุคคลที่คิดจะทุจริตสามารถหาช่องทางดังกล่าวในทางทุจริตได้ แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายหลายฉบับเพื่อป้องกันการทุจริตปราบปรามการทุจริต แต่นั่นก็คือ ตัวหนังสือที่ได้เขียนเอาไว้ แต่การบังคับใช้ยังไม่จริงจังเท่าที่ควร และยิ่งไปกว่านั้นหากประชาชนเห็นว่าเรื่องดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง

ก็มักจะไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องเนื่องจากตนเองก็ไม่ได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้น แต่การคิดดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผิด เนื่องจากว่าอาจจะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงต่อการที่มีคนทุจริตแต่โดยอ้อมแล้วถือว่าใช่ เช่น เมื่อมีการทุจริตมากงบประมาณของประเทศที่จะใช้พัฒนาหรือลงทุนก็น้อย อาจส่งผลให้ประเทศไม่สามารถจ้างแรงงานหรือลงทุนได้

ความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต หากเป็นการทุจริตในโครงการใหญ่ ๆ แล้ว ปริมาณเงินที่ทุจริตย่อมมีมากความเสียหายก็ย่อมมีมากตามไปด้วย โดยในหัวข้อนี้ได้ยกกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจากการทุจริตไว้ในท้ายบท ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีมูลค่ามากมาย และนี่เป็นเพียงโครงการเดียวเท่านั้น หากรวมเอาการทุจริตหลาย ๆ โครงการ หลาย ๆ กรณีเข้าด้วยกัน จะพบว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นมานั้นมากมายมหาศาล ดังนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ประชาชนจะต้องมีความตื่นตัวในการที่จะร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การร่วมมือกันในการเฝ้าระวังเหตุการณ์ สถานการณ์ที่อาจเกิดการทุจริตได้ เมื่อประชาชนรวมถึงภาคเอกชน ภาคธุรกิจ มีความตื่นตัวที่จะร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ปัญหาการทุจริตจะถือเป็นปัญหาเพียงเล็กน้อยของประเทศไทย เพราะไม่ว่าจะอย่างไรก็จะมีการสอดส่อง ติดตาม เฝ้าระวังเรื่องการทุจริตอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นแล้วสิ่งสำคัญสิ่งแรกที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้น คือ ความตระหนักรู้ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากการทุจริต สร้างให้เกิดความตื่นตัวต่อการปราบปรามการทุจริต การไม่ทนต่อการทุจริตให้เกิดขึ้นในสังคมไทยเมื่อประชาชนในประเทศมีความตื่นตัวที่ว่า “ไม่ทนต่อการทุจริต” แล้ว จะทำให้เกิดกระแสการต่อต้านต่อการกระทำทุจริต และคนที่ทำทุจริตก็จะเกิดความละอายไม่กล้าที่จะทำทุจริตต่อไป เช่น หากพบเห็นว่าการทุจริตเกิดขึ้นอาจมีการบันทึกเหตุการณ์หรือลักษณะการกระทำ แล้วแจ้งข้อมูลเหล่านั้นไปยังหน่วยงานหรือสื่อมวลชนเพื่อร่วมกันตรวจสอบการกระทำที่เกิดขึ้น และยิ่งในปัจจุบันเป็นสังคมสมัยใหม่และกำลังเดินหน้าประเทศไทยก้าวสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 แต่การจะเป็น 4.0 ให้สมบูรณ์แบบได้นั้น ปัญหาการทุจริตจะต้องลดน้อยลงไปด้วย เมื่อประชาชนมีความตื่นตัวต่อการที่ไม่ทนต่อการทุจริตแล้วผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร ตัวอย่างที่จะนำมากล่าวถึงต่อไปนี้เป็นกรณีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงความไม่ทนต่อการทุจริตที่ประชาชนได้ลุกขึ้นมาต่อสู้ ต่อต้านต่อการเมืองที่ทุจริต จนในที่สุดนักการเมืองเหล่านั้นหมดอำนาจทางการเมืองและได้รับบทลงโทษทั้งทางสังคมและทางกฎหมาย ดังนี้

1. ประเทศเกาหลีใต้ถือเป็นประเทศหนึ่ง ที่ประสบความสำเร็จในด้านของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ก็ยังคงมีปัญหาการทุจริตเกิดขึ้นอยู่บ้าง เช่นเมื่อปี พ.ศ. 2559 มีข่าวกรณีของประธานาธิบดีถูกปลดออกจากตำแหน่ง เพราะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง โดยการถูกกล่าวหาว่าให้เพื่อนสนิทของครอบครัว

ที่มา : <http://www.bbc.com/thai/international๓๙๒๒๗๔๔๑>

เข้ามาแทรกแซงการบริหารประเทศรวมถึงใช้ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประธานาธิบดีแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ผลที่เกิดขึ้นคือ ถูกดำเนินคดีและตั้งข้อหาว่าพัวพันการทุจริตและใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ เพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง กรณีที่เกิดขึ้นนี้ประชาชนเกาหลีใต้ได้มีการรวมตัวกันประท้วงกว่าพันคน เรียกร้องให้ประธานาธิบดีคนดังกล่าวลาออกจากตำแหน่งหลังมีเหตุอื้อฉาวทางการเมือง

ที่มา : <http://teen.mthai.com/education>

อีกกรณีที่จะกล่าวถึงเพื่อเป็นตัวอย่างการต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง คือ การที่ผู้เรียนคนหนึ่งได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยทั้งที่ผลคะแนนที่เรียนมานั้นไม่ได้สูง และการที่คุณสมบัติของผู้เรียนดังกล่าวมีคุณสมบัติไม่ตรงกับการคัดเลือกโควตานักกีฬาที่กำหนดไว้ว่าจะต้องผ่านการแข่งขันประเภทเดียวแต่ผู้เรียนคนดังกล่าวผ่านการแข่งขันประเภททีมเท่ากับว่าคุณสมบัติไม่ถูกต้องแต่ได้รับเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยดังกล่าว การกระทำเช่นนี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการนำไปสู่การประท้วง ต่อต้านจากผู้เรียนและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยดังกล่าว ซึ่งทางมหาวิทยาลัยก็ไม่สามารถให้คำตอบที่ชัดเจนแก่กลุ่มผู้ประท้วงได้ จนในที่สุดประธานของมหาวิทยาลัยดังกล่าวจึงลาออกจากตำแหน่ง

ที่มา : <http://www.dailynews.co.th/foreign>

ได้มีการทุจริตเกิดขึ้น และมีการประท้วงจนในที่สุดประธานาธิบดีได้ถูกปลดจากตำแหน่งเนื่องจากการกระทำที่ละเมิดต่อกฎระเบียบเรื่องงบประมาณ

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวของประชาชนที่ออกมาต่อต้านต่อการทุจริต ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตในระดับหน่วยเล็ก ๆ หรือระดับประเทศ เป็นการแสดงออกซึ่งการไม่ทนต่อการทุจริต การไม่ทนต่อการทุจริต สามารถแสดงออกมาได้หลายระดับตั้งแต่การเห็นคนที่ทำทุจริตแล้วตนเองรู้สึกไม่พอใจ มีการส่งเรื่องตรวจสอบ ร้องเรียน และในที่สุดคือการชุมนุม ประท้วง ตามตัวอย่างที่ได้นำมาแสดงให้เห็นข้างต้น トラบใดที่สามารถสร้างให้สังคมไม่ทนต่อการทุจริตได้ เมื่อนั้นปัญหาการทุจริตก็จะลดน้อยลง แต่หากจะให้เกิด

อีกกรณีที่จะกล่าวถึงเพื่อเป็นตัวอย่างการต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง คือ การที่ผู้เรียนคนหนึ่งได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยทั้งที่ผลคะแนนที่เรียนมานั้นไม่ได้สูง และการที่คุณสมบัติของผู้เรียนดังกล่าวมีคุณสมบัติไม่ตรงกับการคัดเลือกโควตานักกีฬาที่กำหนดไว้ว่าจะต้องผ่านการแข่งขันประเภทเดียวแต่ผู้เรียนคนดังกล่าวผ่านการแข่งขันประเภททีมเท่ากับว่าคุณสมบัติไม่ถูกต้องแต่ได้รับเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยดังกล่าว การกระทำเช่นนี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่ง

2. ประเทศบราซิล ประชาชนได้มีการชุมนุมประท้วงการทุจริตที่เกิดขึ้นเป็นการแสดงออกถึงความไม่พอใจต่อวัฒนธรรม การโกงของระบบราชการของประเทศโดยมีประชาชนจำนวนมากหลายหมื่นคนเข้าร่วมการชุมนุมในครั้งนี้ มีการแสดงภาพหนูเพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการประณามต่อนักการเมืองที่ทุจริต การประท้วงดังกล่าวยังถือว่ามีขนาดเล็กกว่าครั้งก่อน เพราะที่ผ่านมา

ผลดียิ่งขึ้น จะต้องสร้างให้เกิดความละเอียดต่อการทุจริต ไม่กล้าที่จะทำทุจริต โดยนำเอาหลักธรรมทางศาสนา มาเป็นเครื่องมือในการสั่งสอน อบรม ในขณะที่เดียวกันหากมีการทุจริตเกิดขึ้นกระบวนการในการแสดงออก ต่อการไม่ทนต่อการทุจริตจะต้องเกิดขึ้น และมีการเปิดเผยชื่อบุคคลที่ทุจริตให้กับสาธารณะชนได้รับทราบ อย่างทั่วถึง เมื่อสังคมมีทั้งกระบวนการในการป้องกันการทุจริต การปราบปรามการทุจริตที่ตีรวมถึงการสร้าง ให้สังคมเป็นสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต มีความละเอียดต่อการทำทุจริตแล้ว ปัญหาการทุจริตจะลดน้อยลง ประเทศชาติจะสามารถพัฒนาได้มากขึ้น

สำหรับระดับการทุจริตที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นในระดับใดแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อสังคมและ ประเทศชาติทั้งสิ้น บางครั้งการทุจริตเพียงนิดเดียวอาจนำไปสู่การทุจริตอย่างอื่นที่มากกว่าเดิมได้ การมี วัฒนธรรม ค่านิยม หรือความเชื่อที่ไม่ถูกต้องก็ส่งผลให้เกิดการทุจริตได้เช่นกัน เช่น การมอบเงินอุดหนุนแก่ สถานศึกษาเพื่อให้บุตรของตนได้เข้าศึกษาในสถานที่แห่งนั้น หากพิจารณาแล้วอาจพบว่าเป็นการช่วยเหลือ สถานศึกษาเพื่อที่สถานศึกษาแห่งนั้นจะได้นำเงินที่ได้ไปพัฒนาสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนของทาง สถานศึกษาต่อไป แต่การกระทำดังกล่าวนี้ไม่ถูกต้องเป็นการปลูกฝังสิ่งที่ไม่ดีให้เกิดขึ้นในสังคม และต่อไป หากกระทำเช่นนี้เรื่อย ๆ จะมองว่าเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนทำกันไม่มีความผิดแต่อย่างใด จนทำให้แบบแผน หรือพฤติกรรมทางสังคมที่ดีถูกกลืนหายไปกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้ ตัวอย่างการมอบเงินอุดหนุน แก่สถานศึกษายังคงเกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงซึ่งหลายคนอยาก ให้บุตรของตนเข้าศึกษาในสถานที่แห่งนั้น แต่ด้วยข้อจำกัดที่ไม่สามารถรับนักเรียนผู้เรียนได้ทั้งหมด จึงทำให้ ผู้ปกครองบางคนต้องให้เงินกับสถานศึกษา เพื่อให้บุตรของตนเองได้เข้าเรียน

กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความละอายใจ แล้วช่วยกันวิเคราะห์ถึงผลเสีย ผลกระทบที่ได้รับและแนวทางแก้ไข

เหตุการณ์/สถานการณ์	ผลเสีย/ผลกระทบที่ได้รับ	แนวทางแก้ไข
1. สมชายลอกการบ้านเพื่อน		
2. นิตยาขอร้องให้สมจิตร ทำการบ้านให้		
3. พ่อแม่ช่วยกันทำชิ้นงานที่ครู มอบหมายให้ผู้เรียนทำ		
4. ครูสั่งให้สมชายตองกิ่ง มะม่วงแล้วนำไปส่งครู แต่สมชายกลับไปซื้อกิ่ง มะม่วงที่พ่อค้าทำไว้ขาย ไปส่งครู		

กิจกรรมที่ 3

- คำชี้แจง**
1. ครู กศน. ซักถามผู้เรียนว่าสถานศึกษามีกิจกรรมอะไรบ้าง ที่ผู้เรียนต้องทำ เช่น กิจกรรมเข้าค่าย กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมจิตอาสา ฯลฯ
 2. ครู กศน. อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผู้เรียนตอบจากข้อ 1 ว่าแต่ละกิจกรรมล้วนมีความสำคัญ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ ดังนั้น ผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง
 3. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ กรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ผู้เรียนจะได้รับผลกระทบ หรือผลเสียอย่างไรบ้าง และผู้เรียนมีวิธีการแก้ไขปัญหาการไม่ทำกิจกรรมอย่างไร

ผลกระทบหรือผลเสียที่เกิดขึ้น	แนวทางการแก้ไข

4. ครู กศน. สุ่มผู้เรียนออกมา 3 – 4 คน เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ และครู กศน. สรุปร่วมเพิ่มเติม

กิจกรรมที่ 4

- คำชี้แจง
1. ครู แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็น 2 กลุ่ม
 - กลุ่มที่ 1 ให้ผู้เรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง การแต่งกาย
 - กลุ่มที่ 2 ให้ผู้เรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง การเข้าคิว
 2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า
 3. ครู กศน. ชวนคิดชวนคุยถึงหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 การแต่งกาย หมายถึงอะไร
 - 3.2 การแต่งกายมีความสำคัญอย่างไร
 - 3.3 ผู้เรียนคิดว่าการแต่งกายที่ถูกต้อง และเหมาะสมมีผลดีต่อตัวผู้เรียนอย่างไรบ้าง
 - 3.4 ถ้าผู้เรียนพบเห็นบุคคลที่แต่งกายไม่เหมาะสมกับสถานที่ ผู้เรียนจะมีวิธีการแนะนำผู้เรียนนั้นอย่างไร
 4. ครู กศน. ชวนคิด ชวนคุยถึงหัวข้อต่อไปนี้
 - 4.1 การเข้าคิว คืออะไร
 - 4.2 การเข้าคิวได้อย่างไร
 5. ให้ผู้เรียนชมคลิปวิดีโอ “การไม่เข้าแถวซื้ออาหาร โดยการแซงคนอื่น ถือเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องและคนอื่น ๆ ได้แสดงอาการไม่พอใจต่อการกระทำนั้น”

แหล่งสื่อ https://www.youtube.com/watch?v=AyoRPq4t_IM โตะไปไม่โกง ตอน โดนัท

6. ถ้าผู้เรียนพบบุคคลที่ไม่เข้าคิว หรือแซงคิว ผู้เรียนจะมีวิธีการบอกกล่าวบุคคลนั้นอย่างไร และหากบุคคลนั้นปฏิเสธ ผู้เรียนจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร เพื่อให้คนที่แซงคิวเกิดความละอาย

กิจกรรมที่ 5

- คำชี้แจง
1. ครู กศน. และผู้เรียน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าเราควรจะต้องยึดกฎ ระเบียบของการเลือกตั้งให้ถูกต้อง ไม่สร้างความเดือดร้อนกับสังคม และประเทศชาติเพราะเหตุใด
 2. ครู กศน. แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 – 5 คน ไปศึกษา ค้นคว้าหัวข้อการเลือกตั้งกับการทุจริต จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ฯลฯ
 3. แต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวางในกระดาษ Flip Chart พร้อมนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่
 4. ครู กศน. และผู้เรียน ร่วมกันสรุปข้อดีของการไม่รับสินบนจากการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

กิจกรรมที่ 6

คำชี้แจง 1. แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติ

เกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริตในเรื่อง

กลุ่มที่ 1 ความซื่อสัตย์

กลุ่มที่ 2 ความมีวินัย

กลุ่มที่ 3 การตรงต่อเวลา

กลุ่มที่ 4 ความรับผิดชอบในการทำงาน

2. ผู้เรียนทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็นดังต่อไปนี้

ก. ความซื่อสัตย์

ข้อดีของความซื่อสัตย์	ผลกระทบของความไม่ซื่อสัตย์

ข. ความมีวินัย

ข้อดีของการมีวินัย	ผลกระทบของความไม่มีวินัย

ค. การตรงต่อเวลา

ข้อดีของการตรงต่อเวลา	ผลกระทบของการไม่ตรงต่อเวลา

ง. ความรับผิดชอบในการทำงาน

ข้อดีของความรับผิดชอบในการทำงาน	ผลกระทบของความไม่รับผิดชอบในการทำงาน

3. ผู้เรียนแต่ละคนสะท้อนความคิด โดยการเขียนลงสมุดจดงานเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

เรื่อง	วิธีการสร้างความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
ความซื่อสัตย์	
ความมีวินัย	
การตรงต่อเวลา	
ความรับผิดชอบ ในการทำงาน	

- ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอผลสะท้อนความคิดทั้ง 4 เรื่อง ให้กลุ่มใหญ่ฟัง โดยครู กศน. สรุปประเด็นแต่ละเรื่องของผู้เรียนที่ไม่ซ้ำกับในกระดาษ Flip Chart
- ผู้เรียนคัดลอกเนื้อหาจากข้อ 4 ลงในสมุดจดงาน เพื่อเก็บไว้ทบทวน

บทที่ 3

STRONG : จิตพอเพียงด้านการทุจริต

สาระสำคัญ

การสร้างประชาชนให้มีความตื่นตัวต่อการทุจริต มีการให้ความสนใจต่อข่าวสาร และตระหนักถึงผลกระทบของการทุจริตที่มีต่อประเทศ มีการแสดงออกถึงการต่อต้านการทุจริตทั้งในชีวิตประจำวันและการแสดงออกผ่านสื่อสาธารณะและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ดังนั้น ประชาชนในแต่ละช่วงวัยจะต้องได้รับการกล่อมเกลาทางสังคมว่าด้วยการทุจริต ดังนั้น หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญอย่างแท้จริงกับการปรับประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประกอบหลักการต่อต้านการทุจริต

ตัวชี้วัด

1. อธิบายเกี่ยวกับจิตพอเพียงด้านการทุจริตและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. อธิบายแบบอย่างความพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9)
3. สามารถคิด วิเคราะห์ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้ถูกต้อง

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 จิตพอเพียงด้านการทุจริต

เรื่องที่ 2 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

(พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9)

ทรงเป็นแบบอย่างในเรื่องความพอเพียง

เรื่องที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

เรื่องที่ 1 จิตพอเพียงด้านการทุจริต

1. ความหมายของ STRONG : จิตพอเพียงด้านการทุจริต

จิต หมายถึง ใจ สิ่งที่ทำหน้าที่ นึก รับความรู้สึก

พอเพียง หมายถึง พอดีกับความต้องการ เต็มเท่าที่จำเป็น ความพอประมาณ มีเหตุมีผล

การเดินทางสายกลาง

พอเพียง หมายถึง ได้เท่าที่กะไว้ เช่น ได้เท่านี้ก็พอเพียงแล้ว

ต้าน หมายถึง ทนไว้ ยับไว้ รับไว้ ปะทะไว้ กันไว้ คัดค้าน ทัดทานต่อผู้

ต้าน หมายถึง ต่อต้าน โต้ ขัดขวา

ต้าน หมายถึง ยับ หรือรับไว้เพื่อไม่ให้ลำแนวเข้ามา เช่น ต้านข้าศึก รับแรงปะทะ (เรือต้านลม)

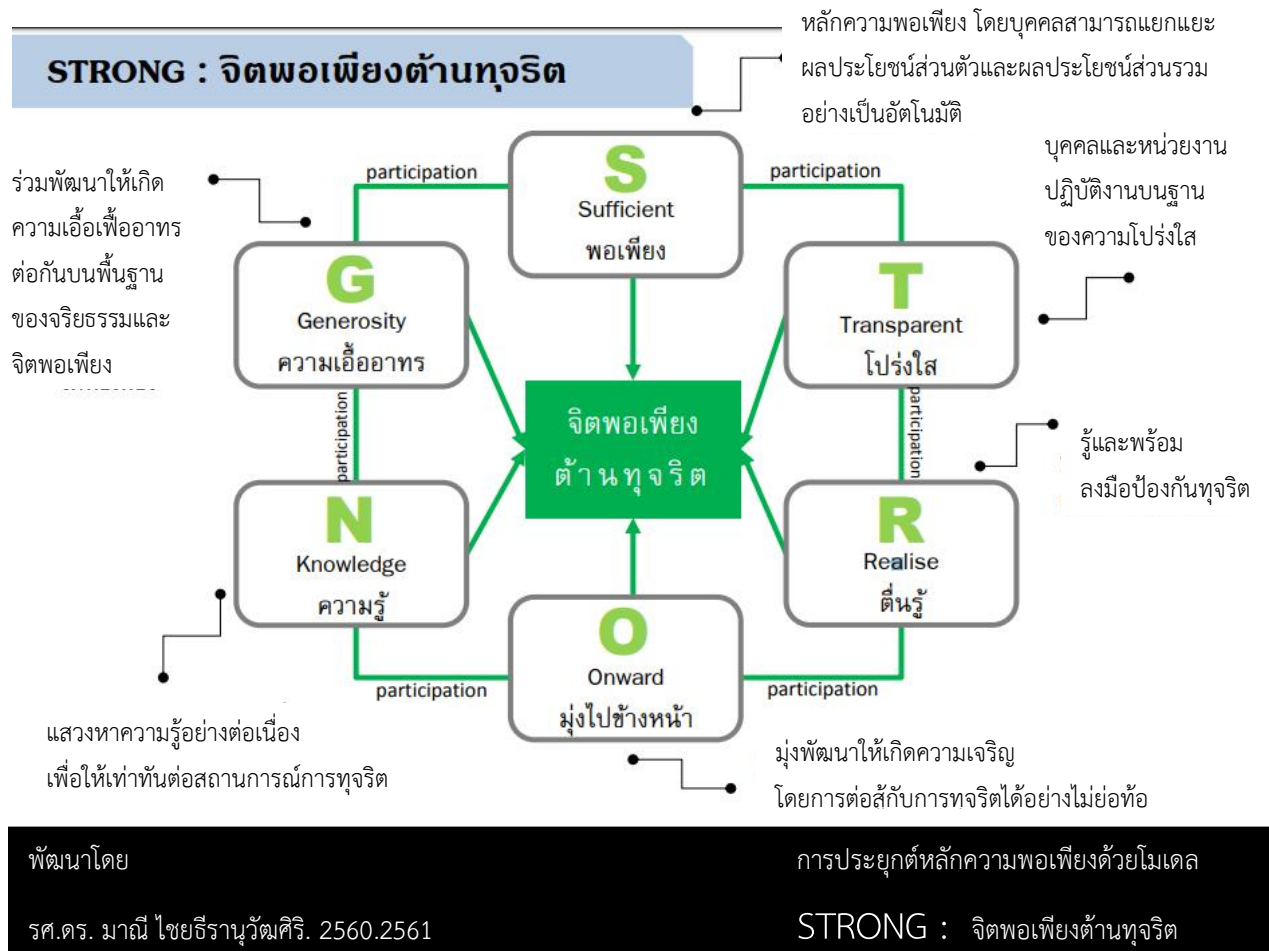
ต้านทาน (นาย ก. ขัดขวาง ยับยั้งต่อผู้ย่นไว้) เป็นต้น

ทุจริต หมายถึง ประพฤติชั่ว โกง ไม่ซื่อตรง

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า จิตพอเพียงด้านการทุจริต คือ การมีจิตสำนึกในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงที่จะไม่กระทำการทุจริต

องค์ประกอบ

รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ ได้จัดทำโมเดลองค์ประกอบของSTRONG : จิตพอเพียงด้านการทุจริต ตามแผนภาพต่อไปนี้

ที่มา : <http://www.stopcorruption.moph.go.th>=สะกดจิตเข้าสู่วังค์

จากแผนภาพโมเดล องค์ประกอบของ STRONG : จิตพอเพียงด้านการทุจริต

รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ ได้กำหนดองค์ประกอบแต่ละเรื่องไว้ ดังนี้

1. S (Sufficient) : ความพอเพียง หมายถึง ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชน น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์เป็นหลักความพอเพียงในการทำงานการดำรงชีวิต การพัฒนาตนเองและส่วนรวม รวมถึงการป้องกันการทุจริตอย่างยั่งยืน ซึ่งความพอเพียงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของมนุษย์แม้ว่าจะแตกต่างกันตามพื้นฐาน แต่การตัดสินใจว่าความพอเพียงของตนเองต้องตั้งอยู่บนความมีเหตุ มีผลรวมทั้งต้องไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และส่วนรวมความพอเพียงดังกล่าวจึงเป็นภูมิคุ้มกันให้บุคคลนั้น ไม่กระทำการทุจริต ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) และปลุกให้ตื่นรู้ (Realize)

2. T (Transparent) : **ความโปร่งใส** หมายถึง ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชน ต้องปฏิบัติงานบนฐานของความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ดังนั้น จึงต้องมีและปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ กฎหมาย ด้านความโปร่งใส ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) และปลุกให้ตื่นรู้ (Realize)

3. R (Realize) : **ความตื่นรู้** หมายถึง ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักรู้ถึงรากเหง้าของปัญหาและภัยร้ายแรงของการทุจริตประพฤติมิชอบภายใน ชุมชนและประเทศ ความตื่นรู้จะบังเกิดเมื่อได้พบเห็นสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการทุจริตย่อมจะมีปฏิกิริยาเฝ้าระวังและไม่ยินยอมต่อการทุจริตในที่สุดซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) เกี่ยวกับสถานการณ์ การทุจริตที่เกิดขึ้น ความร้ายแรงและผลกระทบต่อระดับบุคคลและส่วนรวม

4. O (Onward) : **มุ่งไปข้างหน้า** หมายถึง ผู้นำผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชน มุ่งพัฒนาปรับเปลี่ยนตนเองและส่วนรวมให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน บนฐานความโปร่งใส ความพอเพียงและร่วมสร้างวัฒนธรรมสุจริตให้เกิดขึ้นอย่างไม่ย่อท้อ ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) ในประเด็นดังกล่าว

5. N (Knowledge) : **ความรู้** หมายถึง ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจสามารถนำความรู้ไปใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินได้อย่างถ่องแท้ในเรื่อง สถานการณ์การทุจริต ผลกระทบที่มีต่อตนเองและส่วนรวม ความพอเพียงด้านการทุจริตการแยกแยะ ผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการลดการทุจริตในระยะยาว รวมทั้ง ความละอายไม่กล้ากระทำการทุจริตและเกิดความไม่ทนเมื่อพบเห็นว่ามีทุจริตเกิดขึ้นเพื่อสร้างสังคม ไม่ทนต่อการทุจริต

6. G (Generosity) : **ความเอื้ออาทร** หมายถึง คนไทยมีความเอื้ออาทร มีเมตตา มีน้ำใจต่อกัน บนฐานของจิตพอเพียงด้านการทุจริต ไม่เอื้อต่อการรับหรือการให้ผลประโยชน์ต่อพวกพ้อง

2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประมวลและกลั่นกรองจาก พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และขอพระราชทาน พระบรมราชานุญาตนำไปเผยแพร่ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ทรงพระกรุณาปรับปรุง แก้ไขและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาตตามที่ขอพระมหากษัตริย์ โดยมีความว่า

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

คุณลักษณะที่สำคัญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

แนวทางการดำเนินชีวิตให้อยู่บนทางสายกลางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพ้นจากภัยและวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างมั่นคงและยั่งยืนประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังแผนภาพต่อไปนี้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : <https://sites.google.com/site/prachyasersthkicphxpheiing12/-site-prachyasersthkicphxpheiing12>

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วน โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

เงื่อนไขในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตแนวทางสายกลาง การพึ่งตนเองรู้จัก ประมาณตนอย่างมีเหตุผล อยู่บนพื้นฐานความรู้และคุณธรรมในการพิจารณา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการไม่ได้เฉพาะเจาะจงในเรื่องของเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียวแต่ยังครอบคลุมไปถึงการดำเนินชีวิต ด้านอื่น ๆ ของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข เช่น หากเรามีความพอเพียง เราจะไม่ทุจริต คดโกง ไม่ลักขโมยของไม่เบียดเบียนผู้อื่น ก็จะส่งผลให้ผู้อื่นไม่เดือดร้อน สังคมก็อยู่ได้อย่างปกติสุข เป็นต้น

เรื่องที่ 2 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ทรงเป็นแบบอย่างในเรื่องความพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) เป็นแบบอย่างในเรื่องของความพอเพียงเรื่อง ฉลองพระองค์บนความ “พอเพียง” : หนังสือพิมพ์คมชัดลึก 24 ตุลาคม 2559

นายสุนทร ชนะศรีโยธิน เจ้าของร้านสุท “วินสัน เทเลอร์” ได้บอกเล่าพระราชจริยวัตรในด้าน “ความพอเพียง” ที่พระองค์ท่านทรงปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องว่า “นายตำรวจนำมาให้ผมซ่อมเป็นผ้ารัดอก สำหรับเล่นเรือใบสภาพเก่ามากแล้ว นายตำรวจท่านนั้นบอกว่าไม่มีร้านไหนยอมซ่อมให้เลย ผมเห็นว่ายังแก้ไขได้ก็รับมาซ่อมแซมให้โดยไม่คิดเงิน เพราะนี่ก็เพียงแค่อายบริการแก้ไขให้ดีกว่าลูกค้าประทับใจ แต่ไม่รู้มาก่อนว่าเขาเป็นเจ้าหน้าที่ในพระราชสำนัก ตอนนั้นผมบอกว่าจะไม่คิดค่าตัดบอกเขาว่าไม่รับเงิน แก้ไขแค่นี้ผมมีน้ำใจ ผมเปิดร้านเสื้อเพราะต้องการให้มีชื่อเสียงด้านคุณภาพและบริการลูกค้ามากกว่า แก้ไขนิดเดียวก็อยากทำให้เขาดี ๆ ไม่ต้องเสียเงิน ตอนนั้นเขาถามผมอีกว่าแล้วจะเอามาให้ทำอีกได้ไหม เราก็บอกได้เลย ผมบริการให้ จากนั้นเราก็รับแก้ไขชุดให้นายตำรวจท่านนี้เรื่อย ๆ เขาขอให้คิดเงินก็ไม่คิดให้ พอครั้งที่ 5 นี้สิ ท่านเอาผ้ามา 4 - 5 ผืน จะให้ตัดถามผมว่าเท่าไร ๆ แล้วก็รีบควักนามบัตรมาให้ผม ท่านชื่อ พล.ต.ต.จรัส สุดเสถียร ตำแหน่งเขียนว่า เป็นนายตำรวจประจำราชสำนัก ท่านบอกว่า “สิ่งที่เก่าแก่ทำให้เป็นของพระเจ้าอยู่หัวนะ” ผมอึ้งมากรีบยกมือทว่มหวัหิตใจที่ได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาทแล้ว นายสุนทรเล่าด้วยน้ำเสียงตื่นตื่นใจ แต่ฉลองพระองค์ที่ได้รับมาให้ซ่อมแซมถ้าเป็นคนอื่นผ้าเก่าขนาดนั้นเขาไม่ซ่อมกันแล้ว เอาไปทิ้งหรือให้คนอื่น ๆ ได้แล้ว แต่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ทรงมีความมัยยัสต์ ฉลองพระองค์แต่ละองค์ที่เอามาเก่ามาก เช่น เสื้อสูทสีฟ้าชัยพัฒนา ผ้าเก่า สีซีดมากแล้ว ตรงตราชัยพัฒนามัวหมอง ตรงด้นทองก็หลุดเกือบหมด ผมเอามาแกะหมดเลยให้โรงงานปักใหม่ให้เหมือนแบบเดิม เพราะเข้าใจว่าท่านอยากได้ฉลองพระองค์เดิมแต่เปลี่ยนตราให้ดูใหม่ ถ้าสมมุติวันนี้มีเจ้าหน้าที่มาส่งซ่อม พรุ้งนี้เย็น ๆ ผมก็ทำเสร็จส่งคืนเขาไป เจ้าหน้าที่ที่มารับฉลองพระองค์สอบถามว่า ทำไมทำไว ผมตอบเลยว่า เพราะตั้งใจถวายงานครับ ผมอยู่ผืนแผ่นดินไทยได้ร่มพระบารมีของพระองค์ ผมก็อยากได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาทสักเรื่องผมเป็นแค่ช่างตัดเสื้อได้รับใช้ขนาดนี้ผมก็ปลื้มปิติที่สุดแล้ว “ผมถือโอกาสนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่านมาใช้ตลอด เสื้อผ้าเก่า ๆ ที่ได้รับมาวันแรกทำให้รู้ว่าพระองค์ทรงอยู่อย่างประหยัด มัยยัสต์ ทรงเป็นแบบอย่างความพอเพียงให้แก่ประชาชน และเมื่อได้ถวายงานบ่อยครั้งทำให้ผมตระหนักว่าคนเราวันหนึ่งต้องคิดพิจารณาตัวเองว่าสิ่งไหนบกพร่องก็ต้องแก้ไขสิ่งนั้น ทุกคนต้องแก้ไขสิ่งที่บกพร่องก่อนงานถึงจะบรรลุเป้าหมาย และเมื่อประสบความสำเร็จแล้วอย่าลืมตั้งใจทำสิ่งดี ๆ ให้ประเทศชาติตลอดไป” ข้อคิดและข้อปฏิบัติดี ๆ ที่ได้จากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร(พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ของช่างสุนทร

1. นาฬิกาบนข้อมือพระกร

วันงานเปิดตัวรายการทีวี “ธรรมดีที่พ่อทำ” และงานสัมมนา “ถอดรหัส” ธรรมดีที่พ่อทำพอเริ่มบรรยาย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุลถามผู้ฟังว่า พวกเรามีเสื้อผ้าคนละกี่ชุดใส่ในนาฬิกาเรือนละเท่าไร หลายคนแย้งกันตอบและพากันอึ้ง เมื่อ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุลเล่าว่า “ครั้งหนึ่ง ผมพยายามจะแอบดูว่าพระองค์ท่านใส่นาฬิกาี่ห้ออะไร

ที่มา : <https://www.winnews.tv/news/9200> = นาฬิกาบนข้อมือพระกร

จนพระองค์ท่านรู้สึกได้ว่าผมพยายามอยากจะได้ดูก็แอบดู ท่านจึงยื่นข้อมือให้ดูตรงหน้าจึงทราบว่าเป็นนาฬิกาเรือนละ 750 บาทเท่านั้น ซึ่งก็เดินตรงเหมือนกันกับนาฬิกาเรือนแพง แม้กระทั่งฉลองพระองค์ก็ทรงมีไม่กี่ชุด ทรงใช้จนเปื้อยซีด แต่พวกเรามากคิดว่า การมีแบบเหลือกินเหลือใช้จึงจะดี เพราะคนสมัยนี้เริ่มไม่เอาเกษตรกรรม แต่เลือกที่จะทำอุตสาหกรรม (เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นเอง) สุดท้ายอนาคตก็จะอดกิน” ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ถามอีกว่า คนในห้องนี้มีรองเท้าคนละกี่คู่ก็มีนักธุรกิจสตรีตอบว่า ร้อยกว่าคู่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล จึงถามต่อว่า วันนี้ใส่มากี่คู่ถ้าจะใช้ให้คุ้มทำไมไม่เอามาแขวนคอด้วย (ทำเอาบรรยากาศในห้องเงียบสงัดเพราะโดนใจกันเต็ม ๆ) ก่อนจะบอกว่า พระองค์ทรงฉลองพระบาทคู่ละ 300 - 400 บาท ขณะที่ข้าราชการใส่รองเท้าคู่ละ 3 - 4 พัน แต่เวลาที่พระองค์ทรงออกเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ห่างไกลที่สุดแล้วข้าราชการก็เดินตามพระองค์ไม่ทันอยู่ดี เวลาเดินคนเราใส่รองเท้าได้คู่เดียว อีกทั้งฉลองพระบาทของพระองค์ยังถูกนำส่งไปซ่อมแล้วซ่อมอีก

ที่มา : <https://lifestyle.campus-star.com/scoop/37407.html>

= ดินสอทรงงาน

2. ดินสอทรงงาน

ดินสอธรรมดาของคนทั่วไปอาจหาซื้อได้ด้วยราคาเพียงไม่กี่บาทนี่ เป็นดินสอชนิดเดียวที่ปรากฏอยู่บนพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช) ในหลวงรัชกาลที่ 9) ขณะทรงงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ทรงดินสอไม้ธรรมดา ๆ โดยมีบันทึกว่า ในปีหนึ่ง ๆ ทรงเปิดดินสอใช้เพียง 12 แท่ง โดยทรงใช้ดินสอเดือนละ 1 แท่งเท่านั้น เมื่อดินสอสั้นจะทรงใช้ กระดาษมาฉีกต่อปลายดินสอให้ยาวเพื่อให้เขียนได้ถนัดมือ จนกระทั่งดินสอสั้นกุดใช้ไม่ได้แล้ว เนื่องจาก พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ทรงมีแนวพระราชดำริที่เป็นเหตุ เป็นผล ดินสอ 1 แท่ง ท่านไม่ได้ มองว่าเราต้องประหยัดเงินในกระเป๋า แต่ท่านมองว่าดินสอ 1 แท่ง ต้องใช้ทรัพยากรหรือพลังงานเท่าไร ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ คือ ไม้ แร่ธาตุที่ทำได้ดินสอ การนำเข้าวัตถุดิบที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ พลังงาน ในกระบวนการผลิตและขนส่ง ดังนั้น การผลิตดินสอทุกแท่งมีผลต่อการรายรับรายจ่ายของประเทศ เป็นส่วนหนึ่ง มูลค่าสินค้านำเข้าด้านวัตถุดิบและ เป็นการนำเข้าทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ความประหยัดไม่ใช่หมายถึง การไม่ใช้ แต่ยังรวมถึงการใช้สิ่งต่าง ๆ อย่างมีสติและมีเหตุผลอันเป็นสิ่ง สำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

“ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล” เขียนไว้ในหนังสือ “ใต้เบื้องพระยุคลบาท”

“ท่านผู้หญิงบุญตรี” บอกผมมาว่าปีหนึ่งท่านทรงเปิดดินสอ 12 แท่ง เดือนละแท่ง ใช้จนกระทั่งกุด ใครอย่าได้ไปทิ้งของพระองค์ท่านนะ จะทรงกริ้ว ทรงประหยัดทุกอย่าง ทรงเป็นต้นแบบทุกอย่าง ของทุกอย่าง มีค่าสำหรับพระองค์ท่านทั้งหมดทุกบาท ทุกสตางค์ จะทรงใช้อย่างระมัดระวัง ทรงสั่งให้เราปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ

3. หลอดยาสีพระทนต์

หลอดยาสีพระทนต์ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) มีลักษณะแบนราบเรียบ คล้ายแผ่นกระดาษ โดยเฉพาะบริเวณคอหลอดยิ่งปรากฏรอยบวมลีกลง ไปจนถึงเกลียวคอหลอด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะพระองค์ท่านทรงใช้ด้ามแปรงสีพระทนต์

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=หลอดยาสีพระทนต์>

ช่วยรีดและกดจนเป็นรอยบวม ศาสตราจารย์พิเศษ ทันตแพทย์หญิง ท่านผู้หญิงเพ็ชรา เตชะกัมพูช ทันตแพทย์ประจำพระองค์ อดีตคณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เขียนแล้วว่า

“ครั้งหนึ่งทันตแพทย์ประจำพระองค์ กราบถวายบังคมทูลเรื่องศิษย์ทันตแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บางคนมีค่านิยมในการใช้ของต่างประเทศและมีราคาแพง รายที่ไม่มีทรัพย์พอซื้อหา ก็ยังชวนขายเข้ามาใช้ เป็นการชั่วคราวชั่วคราว ซึ่งเท่าที่ทราบมา มีความแตกต่างจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงนิยมใช้กระเป่าที่ผลิตภายในประเทศเช่นสามัญชนทั่วไป ทรงใช้ดินสอสั้นจนต้องต่อด้าม แม้ยาสีพระทนต์ของพระองค์ท่านก็ทรงใช้ด้ามแปรงพระทนต์รีดหลอดยาจนแบน จนแน่ใจว่าไม่มียาสีพระทนต์หลงเหลืออยู่ในหลอดจริง ๆ” เมื่อกราบบังคมทูลเสร็จ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ทรงรับสั่งว่า “ของพระองค์ท่านก็เหมือนกัน” และยังทรงรับสั่งต่อไปอีกด้วยว่า “เมื่อไม่นานมานี้เองมหาดเล็กห้องสรง เห็นว่า ยาสีพระทนต์ของพระองค์คงใช้หมดแล้วจึงได้นำหลอดใหม่มาเปลี่ยนให้แทน เมื่อพระองค์ได้ทรงทราบ ก็ได้ขอให้เขานำยาสีพระทนต์หลอดเก่ามาคืนและพระองค์ท่านยังทรงสามารถใช้ต่อไปได้อีกถึง 5 วัน จะเห็นได้ว่าในส่วนของคุณพระองค์ท่านเองนั้นทรงประหยัดอย่างยิ่งซึ่งตรงกันข้ามกับพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ที่ทรงพระราชทานเพื่อราษฎรผู้ยากไร้อยู่เป็นนิจ” “พระจริยวัตรของพระองค์ได้แสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดถึงพระวิริยะ อุตสาหะ ตลอดจนความประหยัดในการใช้ของอย่างคุ้มค่า หลังจากนั้นทันตแพทย์ประจำพระองค์ได้กราบพระบาททูลขอพระราชทานหลอดยาสีพระทนต์หลอดนั้น เพื่อนำไปให้ศิษย์ได้เห็นและรับใส่เกล้าเป็นตัวอย่างเพื่อประพฤติปฏิบัติในโอกาสต่อ ๆ ไป” “ประมาณหนึ่งสัปดาห์หลังจากนั้น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ได้พระราชทานส่งหลอดยาสีพระทนต์เปล่าหลอดนั้นมาให้ถึงบ้านทันตแพทย์ประจำพระองค์ รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้ายิ่ง เมื่อได้พิจารณาถึงลักษณะของหลอดยาสีพระทนต์เปล่าหลอดนั้นแล้ว ทำให้เกิดความสงสัยว่าเหตุใดหลอดยาสีพระทนต์หลอดนี้จึงแบนราบเรียบโดยตลอด คล้ายแผ่นกระดาษ โดยเฉพาะบริเวณคอหลอดยังปรากฏรอยบวมลีกลงไปเกือบถึงเกลียวคอหลอด เมื่อได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ อีกครั้งในเวลาต่อมา จึงได้รับคำอธิบายจากพระองค์ว่าหลอดยาสีพระทนต์ที่เห็นแบนเรียบนั้นเป็นผลจากการใช้ด้ามแปรงสีพระทนต์ช่วยรีดและกดจนเป็นรอยบวมที่เห็นนั่นเอง และเพื่อที่จะขอนำไปแสดงให้เห็นศิษย์ทันตแพทย์ได้เห็นเป็นอุทาหรณ์ จึงได้ขอพระราชทานุญาต ซึ่งพระองค์ท่านก็ได้ทรงพระเมตตาด้วยความเต็มพระราชหฤทัย”

4. รถยนต์พระที่นั่ง

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=รถยนต์พระที่นั่ง>

นายอนันต์ รมรื่นวานิชกิจ ช่างดูแลรถยนต์พระที่นั่ง ได้ให้สัมภาษณ์รายการตีสิบ เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2552 โดยมีใจความว่า “ครั้งหนึ่งผมต้องซ่อมรถตู้เซฟโรเลต ซึ่งเป็นรถที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) พระราชทานแก่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมัยท่านเรียนจบที่จุฬาฯ และเป็นคันโปรดของท่านด้วย ก่อนซ่อมช่างประตูด้านที่ท่านประทับเวลาฝนตกจะมีน้ำหยด แต่หลังจากที่ซ่อมแล้ววันหนึ่งท่านก็รับสั่งกับสารทิวว่า วันนี้อรดูแปลกไป น้ำไม่หยดอย่างนี้ก็ไม่เย็นนะสิ แต่ก็ดีเหมือนกันไม่ต้องเอากระป๋องมารอง” นายอนันต์เปิดเผยว่า ภายในรถยนต์พระที่นั่งของแต่ละพระองค์นั้น เรียบง่ายมากไม่มีอะไรเลยที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก มีแต่ถังขยะเล็ก ๆ กับที่ทรงงานเท่านั้น ส่วนการได้มีโอกาสดูแลรถยนต์พระที่นั่งทำให้ได้เห็นถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ด้วยนั้น นายอนันต์กล่าวว่า ครั้งหนึ่งมีรถยนต์พระที่นั่งที่เพิ่งทรงใช้ในพระราชกรณียกิจมาทำความสะอาด เห็นว่าพรมใต้รถมีน้ำแฉะขังอยู่ และมีกลิ่นเหม็นด้วย แสดงว่าพระองค์ท่านทรงนำรถไปทรงพระราชกรณียกิจในที่ที่น้ำท่วม แอมน้ำยังซึมเข้าไปในรถพระที่นั่งด้วย แสดงว่าน้ำก็ต้องเปียกพระบาทมาตลอดทาง จึงถามสารทิวว่า ทำไมไม่รีบเอารถมาซ่อมก็ได้คำตอบว่าต้องรอให้เสร็จพระราชกรณียกิจก่อน เมื่อพิธีกรรมถามว่า จากการที่ได้มีโอกาสรับใช้เบื้องพระยุคลบาทได้เห็นถึงความพอเพียงของพระองค์อย่างไร นายอนันต์ ตอบว่า “ปกติถ้าทรงงานส่วนพระองค์ท่านก็ใช้รถคันเล็กเพื่อประหยัดน้ำมัน และเมื่อเราสังเกตสีรถพระที่นั่ง จะเห็นว่ามียอยสีลวดกรอบคันรถกว่าที่ท่านจะนำมาทำสีใหม่ก็รอบคันแล้วแต่คนใช้รถอย่างเราแค่รอยนิดเดียวก็รีบเอามาทำสีแล้ว และครั้งหนึ่งระหว่าง

ที่ผมกำลังประสานงานไปปรับรถพระที่นั่งของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็มีวิทย์ของข้าราชการบริพารบอกกันว่ารถติดมาก สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ขึ้นรถไฟฟ้าไปแล้ว”

5. ห้องทรงงาน

ห้องทรงงานพระตำหนักจิตรลดารโหฐานไม่ได้หรูหราประดับด้วยของแพงแต่อย่างใด เวลาทรงงาน จะประทับบนพื้นพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน มิได้ประทับพระเก้าอี้เวลาทรงงาน เพราะทรงวางสิ่งของต่าง ๆ ได้สะดวก ห้องทรงงานเป็นห้องเล็ก ๆ ขนาด 3 x 4 เมตร ภายในห้องทรงงานจะมีวิทยุ โทรทัศน์ โทรสาร โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์

ที่มา : <https://www.google.co.th/search?q=ห้องทรงงาน>

เทเล็กซ์เครื่องบันทึกเสียง เครื่องพยากรณ์อากาศ เพื่อจะได้ทรงสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทันท่วงที โดยผนังห้องทรงงานโดยรอบมีแผนที่ทางอากาศแสดงถึงพื้นที่ประเทศ ห้องทรงงานของพระองค์ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เตือนสติคนไทยได้อย่างมาก โต๊ะทรงงานหรือเก้าอี้โยกทรงหรูหราไม่เคยมีปรากฏในห้องนี้ ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีตอนหนึ่ง ที่ว่า “...สำนักงานของท่าน คือห้องกว้าง ๆ ไม่มีเก้าอี้ มีพื้นและท่านก็ก้มทรงงานอยู่กับพื้น...” นั่นเองนับเป็นแบบอย่างของความพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อโดยแท้

6. เครื่องประดับ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ฉลองพระองค์ธรรมดา ห้อยกลิ้งถ่ายภาพไว้ที่พระศอ มีทรงโปรดการสวมใส่เครื่องประดับอื่น เช่น แหวน สร้อยคอหรือของมีค่าต่าง ๆ เว้นแต่นาฬิกาบนข้อมพระกรเท่านั้น ซึ่งก็ไม่ได้มีราคาแพงแต่อย่างใด “...เครื่องประดับ พระองค์ก็มีทรงโปรดที่จะสวมใส่สักชิ้น นอกเสียจากว่าจะทรงแต่งองค์เพื่อเสด็จฯ ไปงานพระราชพิธีต่าง ๆ หรือต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองเท่านั้น...”

เรื่องที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่าง ผู้เรียนดูคลิปวิดีโอต่อไปนี้และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พร้อมสรุปสาระข้อคิดเห็น

กิจกรรมที่ 1 ความพอเพียง : คลิปวิดีโอเรื่อง สาวนักช้อป ความยาว 9.48 นาที

เรื่องย่อ : หญิงสาวผู้ใช้เวลาเดินห้างสรรพสินค้าและพยายามหาวิธีการเสียค่าจอดรถให้น้อยที่สุด
สุดท้ายความพยายามทั้งหมดกลับทำให้เธอพบกับความยุ่งยากมากขึ้น

คลิปวิดีโอเรื่อง สาวนักช้อป

แหล่งสื่อ https://www.youtube.com/watch?v=_5wOaLZrrow

ประเด็นอภิปราย

1. ผู้เรียนคิดอย่างไรที่หญิงในคลิปพยายามจะซื้อสินค้า เพิ่มเพื่อให้คุ้มกับระยะเวลา และราคาค่าจอดรถ

.....

.....

2. ถ้าผู้เรียนเป็นหญิงสาวในคลิปจะอย่างไร

.....

.....

3. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

.....

.....

กิจกรรมที่ 2 ความโปร่งใสใจสะอาดด้านทุจริต : คลิปวิดีโอเรื่อง ทุจริตเชิงนโยบาย ความยาว 3.00 นาที

เรื่องย่อ : เป็นกลไกทุจริตเชิงนโยบายที่ผู้มีอำนาจแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง โดยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เพื่อเอื้อประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ เป็นการสร้างประโยชน์ตนและพวกพ้องบนความสูญเสียของส่วนรวม

คลิปวิดีโอเรื่อง ทุจริตเชิงนโยบาย

แหล่งสื่อ https://www.youtube.com/watch?v=UBA7F5gA_Yk&t=11s

ประเด็นอภิปราย

1. ให้ผู้เรียนยกตัวอย่างเรื่องราวของกฎ ระเบียบที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ร่างกฎ ระเบียบนั้น

.....

.....

.....

2. ถ้าผู้เรียนเป็นบุคคลที่ยกตัวอย่างในข้อ 1 ผู้เรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร

.....

.....

.....

3. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

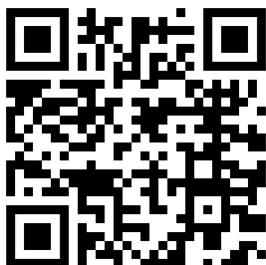
.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3 ความตื่นรู้ ด้านทุจริต : คลิปวิดีโอเรื่อง คุณหนู ตัวเล็ก ธนบัตรปลอม ความยาว 16.35 นาที

เรื่องย่อ : หญิงสาวผู้หนึ่งได้รับธนบัตรปลอม ราคา 500 บาท มา 1 ใบ เธอพยายามจะจัดการกับธนบัตรปลอมใบนั้น แต่สุดท้ายเธอตัดสินใจเก็บธนบัตรปลอมไว้กับตัวเอง

คลิปวิดีโอเรื่องคุณหนู ตัวเล็ก ธนบัตรปลอม

แหล่งสื่อ <https://www.youtube.com/watch?v=CzBUxDHHf08>

ประเด็นอภิปราย

1. ถ้าผู้เรียนได้รับธนบัตรปลอมมาโดยไม่รู้ตัว ผู้เรียนจะอย่างไร

.....

.....

.....

2. ผู้เรียนคิดว่าการตัดสินใจ และการกระทำของหญิง ชาย ในคลิปที่ตัดสินใจเก็บธนบัตรปลอมไว้กับตนเอง จะช่วยต่อต้านการทุจริตอย่างไร

.....

.....

.....

3. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 4 การมุ่งไปข้างหน้า : คลิปวิดีโอเรื่อง ระหว่างทาง ความยาว 10.33 นาที

เรื่องย่อ : บทสนทนาระหว่างการเดินทางของชาย 4 คน สะท้อนพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกันในรถ
บางคนหลับในขณะที่เพื่อนขับรถ บางคนทิ้งขยะออกนอกรถ เพื่อนก็จะพูดเตือนว่าทำให้
คนอื่นเดือดร้อน พุดคุยเรื่องจิตอาสา จิตสาธารณะ การไม่เอาเปรียบคนอื่น

คลิปวิดีโอเรื่อง ระหว่างทาง

แหล่งสื่อ <https://www.youtube.com/watch?v=A-4hAkG4U1w&t=12s>

ประเด็นอภิปราย

1. ผู้เรียนเคยกระทำหรือเคยพบเห็นพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบนี้หรือไม่ ถ้าเคยกระทำผู้เรียนอธิบายว่า
กระทำเพราะเหตุใด

.....

.....

2. เราจะสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ทิ้งขยะให้เป็นที่ให้เกิดขึ้นในตัวเราได้อย่างไร

.....

.....

3. การกระทำแบบใดเป็น “จิตอาสา” แบบใดเป็น “จิตสาธารณะ” “จิตสำนึก”

.....

.....

4. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

.....

.....

กิจกรรมที่ 5 ความเอื้ออาทร : คลิปวิดีโอเรื่อง 18 ปีบริบูรณ์ ความยาว 13.24 นาที

เรื่องย่อ

แม่เป็นข้าราชการตำรวจอยู่กับลูกชายวัยรุ่น สอนให้ลูกชายหัดขับรถยนต์ แต่สั่งว่าไม่ให้ลูกชายนำรถไปขับโดยลำพัง เพราะลูกชายไม่มีใบขับขี่ แต่ลูกชายแอบนำรถยนต์ไปขับในซอยใกล้ ๆ บ้าน เมื่อกลับมาบ้านจึงถูกแม่ดูและสั่งไม่ให้ทำอย่างนั้นอีก

วันหนึ่งลูกชายเห็นแม่นอนหมดสติอยู่บนพื้นบ้าน จึงได้ขับรถยนต์เพื่อนำแม่ไปส่งโรงพยาบาล ระหว่างทาง ถูกตำรวจเรียกตรวจใบขับขี่รถยนต์ จึงบอกตำรวจว่าไม่มีใบขับขี่แต่จำเป็นต้องขับรถพาแม่ไปโรงพยาบาล ตำรวจจึงอนุญาตให้ลูกชายขับรถพาแม่ไปโรงพยาบาลได้ ต่อมาเมื่อชายหนุ่มมีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ สามารถทำใบขับขี่รถยนต์และขับรถได้ตามกฎหมาย มีอยู่วันหนึ่งชายหนุ่มถูกตำรวจคนเดิมจับเพราะขับรถไม่ดี ทั้งนี้ชายหนุ่มจะอย่างไร

คลิปวิดีโอเรื่อง 18 ปีบริบูรณ์

แหล่งสื่อ https://www.youtube.com/watch?v=0_UBLgnJ6jl

ประเด็นอภิปราย

1. ในคลิปเด็กหนุ่มประพฤติตนได้เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในพฤติกรรมใด เพราะอะไร

.....

.....

2. พฤติกรรมในคลิปของบุคคลใดที่แสดงให้เห็นถึงความเอื้ออาทร และไม่ยึดมั่นในกฎกติกาจนลืมนึกถึงมนุษยธรรม

.....

.....

3. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

.....

.....

กิจกรรมที่ 6 การเรียนรู้เท่าทันป้องกันการทุจริต : คลิปวิดีโอเรื่อง ผู้ตัดสิน ความยาว 13.19 นาที

เรื่องย่อ : ครูสอนดนตรี ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการตัดสินการประกวดร้องเพลงของนักเรียน แต่ครูถูกเข้าใจผิดคิดว่าลำเอียงเข้าข้างนักเรียนที่พ่อของเธอนำกีตาร์มาให้ครู

คลิปวิดีโอเรื่อง ผู้ตัดสิน

แหล่งสื่อ <https://www.youtube.com/watch?v=4A7xpbbjm9Q&t=137s>

ประเด็นอภิปราย

1. ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนเคยเข้าใจอะไรผิดหรือรับแสดงความคิดเห็นผ่าน Social Media โดยที่ยังไม่รู้ความจริงหรือไม่

.....

.....

2. อะไรคือผลกระทบที่เกิดจากการเข้าใจผิด

.....

.....

3. ผู้เรียนคิดว่าการตัดสินของครูดนตรีถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

4. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

.....

.....

บทที่ 4

พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

สาระสำคัญ

พลเมือง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมไทยเช่นเดียวกับสังคมอื่น ๆ ทุกสังคมย่อมต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึง ความมีร่างกายจิตใจดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีประสิทธิภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงให้กับประเทศชาติ การเป็นพลเมืองที่ดีนั้น ย่อมต้องมีการปฏิบัติตามบรรทัดฐานและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม มีคุณธรรมเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง
2. อธิบายความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง
3. อธิบายองค์ประกอบของการศึกษาความเป็นพลเมือง
4. บอกแนวทางการปฏิบัติตนการเป็นพลเมืองดีได้
5. แนวทางการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมือง : กรณีศึกษาประเทศไทย
6. บอกผลการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในบริบทต่างประเทศ
7. สามารถคิด วิเคราะห์ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 ความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง
- เรื่องที่ 2 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง
- เรื่องที่ 3 องค์ประกอบของการศึกษาความเป็นพลเมือง
- เรื่องที่ 4 แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี
- เรื่องที่ 5 แนวทางการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมือง : กรณีศึกษาประเทศไทย
- เรื่องที่ 6 การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในบริบทต่างประเทศ
- เรื่องที่ 7 กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

เรื่องที่ 1 ความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง

พลเมืองคำว่า “พลเมือง” เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อเกิดการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศสเริ่มต้นเมื่อปี ค.ศ. 1789 ชาวฝรั่งเศสลุกฮือกันขึ้นมาล้มล้างระบอบการปกครองของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 ล้มล้างระบบชนชั้นต่าง ๆ ภายใต้นั้น ได้แก่ พระราชวงศ์ ขุนนางข้าราชการ สมณะ นักพรต นักบวช และไพร่ ประกาศความเสมอภาคของชาวฝรั่งเศส ทุกคนต่อมาคำว่า "Citoyen" จึงแปลเป็น "Citizen" ในภาษาอังกฤษ

สำหรับประเทศไทย คำว่า “พลเมือง” ถูกนำมาใช้สมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เนื่องจากผู้นำคณะราษฎรบางท่านเคยเรียนที่ประเทศฝรั่งเศส จึงได้นำเอาคำนี้มาใช้ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ต่อมากลายเป็นวิชาบังคับที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจะต้องเรียนควบคู่กับวิชาศีลธรรม กลายเป็นวิชา “หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม”

ในส่วนที่เป็นหน้าที่พลเมืองก็ลอกมาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2475 เรื่อยมาจนถึงรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 และเลิกใช้เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500 แต่วิชาหน้าที่พลเมืองก็ยังคงเรียนและสอนกันต่อมาอีกหลายปี จึงเลิกไปพร้อม ๆ กับคำว่า “พลเมือง” โดยต่อมาก็ใช้คำว่า “ปวงชน” แทนคำว่า “ราษฎร” คงเป็นการใช้แทนคำว่า “ประชาชน” หรือคำว่า People ในภาษาอังกฤษ อาจจะมาจากอิทธิพลของอเมริกาสืบเนื่องมาจากสุนทรพจน์ ณ เกตตีส์เบิร์ก ของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น ที่ให้คำจำกัดความของรัฐบาลประชาธิปไตยไว้ว่า เป็น “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” แต่แทนที่เราจะใช้คำว่า “ประชาชน” แทนคำว่า “ราษฎร” เรากลับใช้คำว่า “ปวงชน” แทนอย่างไรก็ตาม คำว่า ปวงชน ก็ใช้แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ เท่านั้น แต่ไม่ติดปากที่จะใช้กันทั่วไปในที่อื่น ๆ ไม่ว่าจะในหน้าหนังสือพิมพ์หรือในสื่ออื่น ๆ ยังนิยมใช้คำว่า “ประชาชน” มากกว่าคำว่า “ปวงชน”

สำหรับคำว่า “พลเมือง” มีนักวิชาการให้ความหมายสรุปได้พอสังเขป

พจนานุกรมนักเรียนฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมาย “พลเมือง” หมายถึง ชาวเมือง ชาวประเทศ ประชาชน “วิถี” หมายถึง สาย แนว ทาง ถนน และ “ประชาธิปไตย” หมายถึง แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ ดังนั้น คำว่า “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” จึงหมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรม และคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมและประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

วรารณ สามโกเศศ อธิบายว่า ความเป็นพลเมือง หมายถึง การเป็นคนที่ได้รับผิดชอบได้ด้วยตนเอง มีความสำนึกในสันติวิธี มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองของระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การที่สมาชิกมีอิสรภาพ ควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีอิสรเสรีภาพควบคู่กับ “หน้าที่ ”

จากความหมายของนักวิชาการต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า “พลเมือง” หมายถึง ประชาชนที่นอกจากเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองแล้ว ยังต้องมีบทบาทในทางการเมือง คือ อย่างน้อยมีสิทธิไปเลือกตั้ง แต่ยิ่งไปกว่านั้น คือ มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ต่อทางการหรือรัฐได้ ทั้งยังมีสิทธิเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับรัฐ และอาจเป็นฝ่ายรุกเพื่อเรียกร้องกฎหมาย นโยบายและกิจกรรมของรัฐตามที่เห็นพ้อง พลเมืองนั้นจะเป็นคนที่รู้สึกเป็นเจ้าของในสิ่งสาธารณะ มีความกระตือรือร้นอยากมีส่วนร่วม เอาใจใส่การทำงานของรัฐบาล และเป็นประชาชนที่สามารถแก้ไขปัญหาส่วนรวมได้ในระดับหนึ่ง โดยไม่ต้องรอให้รัฐมาแก้ไขให้เท่านั้น

ประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ นอกจากนี้ยังมีความหมายว่า ประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองตามอุดมการณ์สากล ที่ผู้นำประเทศได้รับอำนาจและความชอบธรรมในการบริหารประเทศจากประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยตรง บนพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการเคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ โดยมีการแบ่งอำนาจในการปกครองประเทศอย่างชัดเจน ผ่านการกระจายอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจระหว่าง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของผู้ปกครองประเทศ

การทุจริต (Corruption) หมายถึง ความประพฤติชั่ว ถ้าเป็นความประพฤติชั่วทางกาย เรียกว่า กายทุจริต ถ้าเป็นความประพฤติชั่วทางวาจา เรียกว่า วาจาทุจริต ถ้าเป็นความประพฤติชั่วทางใจ เรียกว่า มโนทุจริต และมีผู้ให้ความหมายอีกว่า หมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาหรือการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของผู้อื่น การทุจริตอาจเกิดได้หลายลักษณะ อาทิ การติดสินบนเจ้าพนักงานด้วยการชักชวน การเสนอ การให้ หรือการรับสินบน ทั้งที่เป็นเงินและสิ่งของ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน การฉ้อฉล การฟอกเงิน การยกยอก การปกปิดข้อเท็จจริง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม การค้าภายใต้แรงอิทธิพล ทั้งนี้ การทุจริตดังกล่าวมิได้หมายความว่าเพียงความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับหน่วยงานของรัฐเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงธุรกรรมระหว่างบุคคลหรือกิจการในระหว่างภาคเอกชนด้วยกันเองด้วย

สิทธิ สิทธิ (Rights) หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม เช่น บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ เขามีสิทธิในที่ดินแปลงนี้ และมีผู้ให้ความหมายว่า “สิทธิ” คือ ประโยชน์หรืออำนาจของบุคคลที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองมิให้มีการละเมิด รวมทั้งบังคับการให้เป็นไปตามสิทธิในกรณีที่มีการละเมิดด้วย เช่น สิทธิ

ในครอบครัว สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในการเลือกอาชีพ ถิ่นที่อยู่การเดินทาง สิทธิในทรัพย์สิน เป็นต้น

เสรีภาพ (Liberty) หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการนับถือศาสนา ความมีสิทธิที่จะทำอะไรก็ได้ โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

เสรีภาพ หมายถึง อำนาจตัดสินใจด้วยตนเองของมนุษย์ที่จะเลือกดำเนินพฤติกรรมของตนเอง โดยไม่มีบุคคลอื่นใดอ้างหรือใช้อำนาจสอดแทรกเข้ามาเกี่ยวข้องการตัดสินใจนั้น

เสรีภาพ ตามความหมายในทางกฎหมาย หมายถึงความถึง อำนาจของคนเราที่จะตัดสินใจด้วยตนเองที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ดังต่อไปนี้

มาตรา 25 ได้อธิบายว่า สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่นบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ トラบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

มาตรา 27 ถึงมาตรา 49 ได้กล่าวถึงเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ไว้ดังนี้

1. บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

2. บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

3. บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

4. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถานการเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการค้นเคหสถานหรือที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

5. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพ

ของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

6. บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้

7. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ

8. บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดกขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

9. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผังเมือง หรือเพื่อรักษาสถานภาพของครอบครัว หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

10. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

11. บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(1) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

(2) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว

(3) ฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิด เนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

12. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อการป้องกันหรือจัดการกีดกันหรือการผูกขาด

13. บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(1) อนุรักษ์ฟื้นฟูหรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

(2) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(3) เข้าชื้อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(4) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชนสิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า รวมถึง สิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

14. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

15. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ

16. สิทธิของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองบุคคลย่อมมีสิทธิรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภค เพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

17. บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐบุคคลผู้ยากไร้ ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

18. สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติ

19. บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้

หน้าที่ (Role) หมายถึง กิจที่จะต้องทำด้วยความรับผิดชอบ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554) นอกจากนี้ยังมีความหมายดังนี้ **หน้าที่ (Duty)** ตามความหมายใน Dictionary of Education หมายถึง สิ่ง que ทุกคนต้องทำ โดยปกติแล้วภาวะจำยอมจะเป็นไปตามหลักศีลธรรมแต่บางครั้งก็เป็นไปตามกฎหมาย หรือข้อตกลงนอกจากนี้ยังมีความหมายว่า หน้าที่ หมายถึงกิจที่ต้องกระทำ หรือสิ่งที่บุคคลจำเป็นต้องกระทำ ทั้งนี้อาจเป็นความจำเป็นตามหลักศีลธรรม กฎหมาย หรือด้วยความสำนึกที่ถูกต้องเหมาะสม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 4 ได้กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิผลประโยชน์ของชาติและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

3. ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

4. เข้ารับการศึกษอบรมในการศึกษาภาคบังคับ

5. รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ

6. เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

7. ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ เป็นสำคัญ

8. ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

9. เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ

10. ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

สังคม (Social) มีหลายความหมาย ดังนี้

1. คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน เช่น สังคมชนบท

2. วงการหรือสมาคมของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น สังคมชาวบ้าน

3. ที่เกี่ยวกับการพบปะสังสรรค์หรือชุมนุมชน เช่น วงสังคม งานสังคม

4. วิถีชีวิตของมนุษย์หรือลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์ ก็คือ การอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่น ๆ เช่น เมื่อแรกเกิดต้องอาศัยพ่อแม่พี่น้องคอยเลี้ยงดู และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็จะต้องมีสัมพันธ์กับเพื่อน ครูอาจารย์ และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่เรียกว่ากันโดยทั่วไปว่า “สังคม”

5. กลุ่มคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป อาศัยอยู่รวมกันเป็นระยะเวลายาวนานอย่างต่อเนื่องในบริเวณหรือพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่ง มีอาณาเขตที่ชัดเจน และมีการปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างมีระเบียบและแบบแผน ภายใต้วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมที่สอดคล้องกัน ตลอดจนสามารถเลี้ยงตนเองได้ตามสมควรแก่อัตภาพ

ชุมชน (Community) หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกันที่มีคนอาศัยอยู่มาก เช่น ชั้บรถเข้าเขตชุมชนต้องชะลอความเร็ว นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กาญจนา แก้วเทพ (2538) กล่าวถึง “ชุมชน” ว่า “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีฐานะและอาชีพที่คล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือญาติ จนถึงระดับหมู่บ้านและระดับเกินหมู่บ้านและผู้ที่อยู่ในชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นคนชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีการดำรงรักษาคุณค่าและมรดกทางวัฒนธรรมและศาสนาถ่ายทอดไปยังลูกหลานอีกด้วย

จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2540) กล่าวถึง “ชุมชน” โดยสรุปว่า “ชุมชน” ประกอบไปด้วยระบบความสัมพันธ์ของคน ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพ ระบบการเมือง ระบบการปกครอง โครงสร้างอำนาจ รวมถึงระบบนิเวศน์วิทยา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ซึ่งระบบเหล่านี้มีความสัมพันธ์ระหว่างกันหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มีความเชื่อมโยงกันชนิดที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

ประเวศ วะสี (2540) ได้ให้ความหมายของ “ชุมชน” โดยเน้น “ความเป็นชุมชน” หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน

รัฐบาล (Government) หมายถึง องค์กรปกครองประเทศคณะบุคคลที่ใช้อำนาจบริหารในการปกครองประเทศ

กฎหมาย (Laws) หมายถึง กฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจตราขึ้นเพื่อใช้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตามเป็นการทั่วไป ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามย่อมได้รับผลร้าย กฎหมายอาจตราขึ้นเพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างบุคคลกับรัฐ หรือเพื่อใช้ในการบริหารประเทศ กฎหมายอาจเกิดจากจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือกันก็ได้

กิจกรรม

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนหาความหมายของคำต่อไปนี้มาพอสังเขป

1. พลเมือง หมายถึง

.....
.....
.....

2. ประชาธิปไตย หมายถึง

.....
.....
.....

3. การทุจริต หมายถึง

.....
.....
.....

4. สิทธิ หมายถึง

.....
.....
.....

5. หน้าที่ หมายถึง

.....
.....
.....

6. เสรีภาพ หมายถึง

.....
.....
.....

7. สังคม หมายถึง

.....
.....
.....

8. ชุมชน หมายถึง

.....

.....

.....

9. รัฐบาล หมายถึง

.....

.....

.....

10. กฎหมาย หมายถึง

.....

.....

.....

เรื่องที่ 2 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

การให้ความสำคัญของการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นสำหรับคนไทยมีมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ซึ่งสะท้อนได้จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศ มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ที่พระราชทานในโอกาสสำคัญหลายครั้ง อาทิ

“การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่งของมนุษย์ คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอนจากบิดามารดา อันเป็นความรู้เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของครูและอาจารย์สั่งสอนให้ได้รับวิชาความรู้สูงและอบรมจิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบต่อไป” พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศ มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและผู้เรียนวิทยาลัยวิชาการศึกษา วันพฤหัสบดี 13 ธันวาคม 2505)

“สังคมและบ้านเมืองใด ให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้น ก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาทุก ๆ คนจึงต้องถือว่า ตัวของท่านมีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองอยู่อย่างเต็มที่ในอันที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เที่ยงตรง ถูกต้อง สมบูรณ์โดยเต็มกำลังจะประมาทหรือละเลยมิได้” พระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศ มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ ณ ศาลาดุสิดาลัย วันจันทร์ 27 กรกฎาคม 2524

“...การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำให้ได้โดยสะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว...” พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศ มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) พระราชทานแก่ครูผู้ใหญ่และนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต วันที่ 22 กรกฎาคม 2520

จากพระบรมราโชวาทข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ที่ทรงตระหนักและทรงมีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ซึ่งเนื้อความยังคงเป็นสาระที่มีความทันสมัย และเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากผลของการขัดเกลาและพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ต้องใช้เวลานาน หากไม่เร่งลงมือพัฒนา

แก้ไขอย่างจริงจัง อนาคตของประเทศอาจตกอยู่ในสภาวะการณ์ที่น่าเป็นห่วงในการที่จะยืนหยัดอยู่รอดปลอดภัยได้อย่างมั่นคง

ในการสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นกับประชาชนเป็นเรื่องที่ทุกประเทศในโลกพยายามให้เกิดขึ้นและให้ความสำคัญมาโดยตลอด เพราะต้องตระหนักถึงความจำเป็นและคุณค่าของความเป็นพลเมืองที่จะเป็นเครื่องมือนำพาประเทศให้อยู่รอดและก้าวพ้นวิกฤตต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเมื่อประชาชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลต่อการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณภาพ และนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดรากฐานของสังคมที่เข้มแข็ง นับว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง หลายประเทศที่พัฒนาแล้วมีความตระหนักดีในเรื่องดังกล่าว จึงให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาคนตั้งแต่ระดับเยาวชนและขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education)

ความหมายของพลเมืองศึกษา

พลเมืองศึกษา (Civic Education) หมายถึง การจัดการศึกษาและประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้พลเมืองดีของประเทศ มีความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองตนเอง มีสิทธิมีเสียง สนใจต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับรัฐบาล รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระบบการเมืองการปกครองสิทธิและความรับผิดชอบของพลเมือง ระบบการบริหารจัดการสาธารณะและระบบตุลาการ

ดังนั้น การจะทำให้พลเมืองตระหนักรู้ในสิทธิและหน้าที่จำเป็นต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพกับพลเมือง เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่ดีโดยเฉพาะในสังคมระบอบประชาธิปไตยที่ประเทศต่าง ๆ ยึดถือเป็นแนวทางปกครองประเทศ โดยประชาชนต้องมีความรู้ ทักษะ และข้อมูล ความรู้ และทักษะ ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง

คุณลักษณะของพลเมือง

การเป็นพลเมืองดีจะมีลักษณะอย่างไร สังคมจะเป็นผู้กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อได้พลเมืองที่ดี ดังนั้น พลเมืองของระบอบประชาธิปไตยจึงไม่เหมือนกับพลเมืองของการปกครองระบอบอื่น ประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย จะมีการกำหนดคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการ ดังนี้

1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ หมายความว่า ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในประเทศ ประชาชนจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เป็นเจ้าของชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง ระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิเสรีภาพ และทำให้ประชาชนมีอิสรภาพ คือ เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นไท คือ เป็นอิสระชนที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้และไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจหรือ “ระบอบอุปถัมภ์” ของผู้ใด

2. เห็นคนเท่าเทียมกัน หมายความว่า ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดในประเทศเป็นของประชาชน ดังนั้น ไม่ว่าประชาชนจะแตกต่างกันอย่างไร ทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ “พลเมือง” จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาคและจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือ เห็นคนเป็นแนวระนาบ (Horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่น ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศอย่างเสมอกัน ถึงแม้จะมีการพึงพาอาศัยแต่จะเป็นไปอย่างเท่าเทียม

3. ยอมรับความแตกต่าง หมายความว่า ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงมีเสรีภาพ ระบอบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพและยอมรับความหลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้น เพื่อมิให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเอง

4. เคารพสิทธิผู้อื่น หมายความว่า ในระบอบประชาธิปไตยทุกคนเป็นเจ้าของประเทศทุกคน จึงมีสิทธิ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเองหรือเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิผู้อื่นหรือไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใด ย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิที่กระทบซึ่งกันและกัน สิทธิในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขต คือ มีสิทธิและใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพสิทธิผู้อื่นและจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

5. รับผิดชอบต่อสังคม หมายความว่า ประชาธิปไตยมิใช่ระบอบการปกครองตามอำเภอใจหรือใครอยากจะทำอะไรก็ทำโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม ดังนั้น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยยังจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ด้วยเหตุที่สังคมหรือประเทศชาติมิได้ดีขึ้นหรือแย่ลง โดยตัวเอง หากสังคมจะดีขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำของคนในสังคม

6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม หมายความว่า ประชาธิปไตย คือ การปกครองโดยประชาชนใช้กติกาหรือกฎหมายที่มาจากประชาชนหรือผู้แทนประชาชนระบอบประชาธิปไตย จะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมี “พลเมือง” ที่เข้าใจหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามสมควร ทั้งในเรื่องหลักประชาธิปไตยหรือการปกครองโดยประชาชนและหลักนิติรัฐหรือการปกครองโดยกฎหมาย ถ้ามีความขัดแย้งก็เคารพกติกาและใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

คุณสมบัติของพลเมืองทั้ง 6 ประการ จึงมีความมุ่งหมายที่จะสร้างความสามารถให้แก่พลเมืองไทยในอนาคต ที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการสร้างสังคมที่สงบและสันติสุข

กิจกรรม

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. พระบรมราชาบาท ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศ มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) ทรงให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองดีของชาติอย่างไร

.....

.....

.....

2. พลเมืองศึกษา มีความหมายว่าอย่างไร

.....

.....

.....

3. คุณลักษณะของพลเมืองดี ประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

4. ให้ผู้เรียนยกตัวอย่างบุคคลที่เป็นพลเมืองดีอย่างละ 2 คน โดยจัดทำเป็นรูปแบบรายงานพร้อมรูปภาพ

- 4.1 ระดับชุมชน ท้องถิ่น

.....

.....

- 4.2 ระดับจังหวัด

.....

.....

- 4.3 ระดับประเทศ

.....

.....

เรื่องที่ 3 องค์ประกอบของการศึกษาความเป็นพลเมือง

หากมีการดำเนินการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองอย่างจริงจัง ในเวลาไม่นานประเทศจะมีพลเมืองมากพอจนถึงจุดที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ประชาธิปไตยของประเทศจะเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยที่เป็นการปกครองโดยประชาชนอย่างแท้จริง สังคมจะกลายเป็นสังคมพลเมือง (Civic Society) เมื่อถึงจุดนั้นสังคมจะเข้มแข็ง ปัญหาการเมือง ปัญหาสังคม ปัญหาศีลธรรม ปัญหาเยาวชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม แม้กระทั่งปัญหาเศรษฐกิจก็จะแก้ไขได้ทั้งสิ้น การสร้าง “พลเมือง” หรือเปลี่ยนแปลงประชาชนให้เป็น “พลเมือง” จึงเป็นหนทางในการพัฒนาประชาธิปไตยที่รากฐาน ที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ประเทศมีประชาธิปไตยที่มั่นคง และเป็นประชาธิปไตยที่เป็นการปกครองโดยประชาชน ของประชาชน และเพื่อประชาชน อย่างแท้จริง

การสร้างพลเมือง มีหลักการพื้นฐานของการจัดการศึกษาเพื่อสร้าง “ความเป็นพลเมือง” ให้เกิดความตระหนัก เรียนรู้ และพัฒนาคุณสมบัติต่าง ๆ ของความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย เราสามารถสรุปหลักการพื้นฐานของการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ได้ดังต่อไปนี้

1) ผู้สอนจะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมือง ไม่ใช่ผู้สอน แต่คือ ตัวผู้เรียนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็น “วิทยากรกระบวนการ” ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดได้ และ “พัฒนาตนเอง” ให้มีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองได้ด้วยตนเอง

2) การเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย จึงเป็น “แนวระนาบ” มิใช่ “แนวตั้ง” ที่มีอาจารย์มี “อำนาจ” เป็นผู้ผูกขาด “ความรู้” โดยผู้เรียนมี “หน้าที่” ต้องจดจำและทำตามที่อาจารย์บอกและวัดผลว่าถ้าใคร “จำ” และตอบตามที่อาจารย์ “สอน” ได้มากเท่าไรจึงได้คะแนนดีมากเท่านั้น หากเป็นการเรียนการสอน “แนวระนาบ” ที่ผู้สอนจะเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนและเรียนรู้จากผู้เรียนได้ด้วย

3) การพัฒนาตนเองให้มีความเป็นพลเมืองในข้อต่าง ๆ ไม่ได้เกิดจากการฟังบรรยาย หากต้องใช้กิจกรรมและการลงมือปฏิบัติ

4) การเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็น “พลเมือง” จะต้องติดตามประเมินผลการพัฒนาตนเอง โดยให้มีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสรุปทบทวนการเรียนรู้ (Reflection) โดยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ

การเรียนรู้วิธีนี้จะเป็นการเปิดพื้นที่ให้สติปัญญาและเหตุผล ผู้ที่ยังคิดไม่ได้จะได้คิดจากผู้เรียนที่คิดได้แล้ว คนที่ยังทำไม่ได้จะเรียนรู้และควบคุมตนเองจากผู้ที่ได้ทำได้แล้ว และเมื่อคนส่วนใหญ่เป็น “พลเมือง” แล้วคนที่ยังไม่เป็นพลเมืองจะกลายเป็นส่วนน้อยที่ต้องปฏิบัติตามคนส่วนใหญ่ และต้องเรียนรู้ที่จะเป็น “พลเมือง” ในท้ายที่สุด

ประเทศที่มีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย อาจมีการให้น้ำหนักคุณสมบัติของ “ความเป็นพลเมือง” แตกต่างกัน ซึ่งโดยสรุปแล้วประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการ คือ

- 1) รับผิดชอบตนเองและพึ่งพาตนเองได้
- 2) เคารพสิทธิผู้อื่น
- 3) เคารพความแตกต่าง
- 4) เคารพหลักความเสมอภาค
- 5) เคารพกติกา
- 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม

การศึกษาความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 4 อย่าง คือ

- 1) ประชาสังคมและระบบ
- 2) องค์กรประกอบข้อปฏิบัติพลเมือง
- 3) การมีส่วนร่วมพลเมือง
- 4) อัตลักษณ์พลเมือง

รูปแบบกิจกรรมเพื่อสร้าง “ความเป็นพลเมือง” เราสามารถใช้กิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ให้มีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองในข้อต่าง ๆ ทั้ง 6 ข้อ

กิจกรรม

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนเลือกทำรายงาน 2 หัวข้อจากทั้งหมด 4 หัวข้อ พร้อมนำเสนอผลการทำรายงาน

ต่อผู้เรียนกลุ่มใหญ่ คนละ 5 นาที และจัดส่งรายงานที่ทำให้ครู กศน. ต่อไป

1. ประชาสังคมและระบบ
2. องค์ประกอบข้อปฏิบัติพลเมือง
3. การมีส่วนร่วมพลเมือง
4. อัตลักษณ์พลเมือง

เรื่องที่ 4 แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

การปกครองในระบบประชาธิปไตย นอกจากมีกติกาที่ใช้ในการปกครองแล้ว คน หรือ ประชาชน ผู้เป็นเจ้าของประเทศ ต้องมีความสามารถที่จะปกครองตนเอง มีสิทธิ เสรีภาพ อย่างเสมอภาคกัน จึงจะประสบความสำเร็จได้ ความเป็นพลเมืองของระบอบประชาธิปไตย จึงมีอิสรภาพในการเลือกวิถีชีวิต มีสิทธิเสรีภาพอย่างเสมอภาคกัน แต่อิสรภาพของพลเมืองไม่ใช่อิสรภาพตามอำเภอใจ หากเป็นอิสรภาพที่ควบคู่กับความรับผิดชอบ คือ รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

“ความเป็นพลเมือง (Citizenship) ของระบอบประชาธิปไตย จึงหมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคม ที่มีอิสรภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ สามารถยอมรับความแตกต่างและเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาในสังคมของตนเอง”

พลเมืองที่ดี หมายถึง พลเมืองผู้สามารถปฏิบัติ “กิจที่ต้องทำ” และ “กิจที่ควรทำ” ได้อย่างสมบูรณ์ โดยประพฤติตนตามหลักกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรม และจริยธรรมอันดีงาม เพื่อเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

พลเมืองดีมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. เคารพกฎหมายของประเทศ
2. เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น
3. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก
4. มีเหตุผล ใจกว้าง และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่นได้เสมอ
5. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน
6. มีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก หรือองค์กรที่ตนเองสังกัดอยู่
7. มีความกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองการปกครอง เช่น การเลือกตั้ง เป็นต้น

แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์แก่ประเทศ ดังนี้

1. ด้านการเมืองการปกครอง เพราะพลเมืองดีจะใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ตามที่กฎหมายและรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ประเทศคงไว้ซึ่งระบบการปกครองนั้น ๆ และทำให้ประเทศขับเคลื่อนไปข้างหน้า

2. ด้านสังคม เพราะพลเมืองดีจะไม่ก่อความวุ่นวายหรือสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสงบสุขแก่สังคม นอกจากนี้พลเมืองดีจะตักเตือนและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลบางส่วนที่ยังหลงผิดประพฤติไม่ดีอยู่

3. ด้านเศรษฐกิจ เพราะพลเมืองดีจะประกอบอาชีพสุจริตและใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะทำให้ตนเองมีฐานะมั่นคงและทำให้ครอบครัวเข้มแข็ง พลเมืองบางคนอาจนำทรัพย์สินบางส่วนไปบริจาคช่วยเหลือผู้ยากไร้หรือตั้งมูลนิธิ เพื่อพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

กิจกรรม

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มและอภิปรายในหัวข้อความเป็นพลเมืองดีของข้าพเจ้า พร้อมยกตัวอย่างของ

กิจกรรมและผลที่เกิดขึ้นตามตัวอย่างต่อไปนี้

1. คุณลักษณะพลเมืองดีของข้าพเจ้า
2. ความเป็นพลเมืองดีของข้าพเจ้า
 - 2.1 ด้านการเมืองการปกครอง
 - 2.2 ด้านสังคม
 - 2.3 ด้านเศรษฐกิจ

เรื่องที่ 5 แนวทางการเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมือง : กรณีศึกษาประเทศไทย

พลเมือง มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมและประเทศชาติ หากบ้านเมืองใดประชาชนขาดความรู้ และขาดความสนใจความเป็นไปของบ้านเมือง ย่อมมีแต่ปัญหาไม่สิ้นสุดและไม่สามารถพัฒนาได้ การสร้างเสริม และยกระดับ “ประชาชน” สู่ “พลเมือง” ให้มาก ๆ จึงเป็นทางออกที่ทุกฝ่ายให้ความสำคัญ

สำนึกพลเมือง คือ ความตระหนักของผู้คนของประชาชนที่มีหน้าที่ต่อประเทศชาติและสังคม ในฐานะผู้ที่จะเป็นพลกำลังของประเทศ เพราะพลเมือง มาจากคำว่า “พล + เมือง” ในการช่วยกันเป็นหู เป็นตาและไม่นิ่งดูตายต่อความเป็นไปของสังคมและประเทศชาติ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการทำตาม กติกาของสังคม และร่วมแก้ไขปรับปรุงพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติให้ดีขึ้นด้วยตนเอง

การสร้างสำนึกพลเมือง สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในกิจการของชุมชน สังคม และภาครัฐ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ก็ทำได้ หลายรูปแบบ เช่น การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีให้เห็นมากขึ้น กระบวนการสร้าง สำนึกพลเมือง เป็นการให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ และการมีส่วนร่วมของภาค พลเมืองในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง กระบวนการสร้างสำนึกพลเมือง เป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ที่จะเปิดมุมมองและเปลี่ยนทัศนคติ ให้เล็งเห็นศักยภาพของคนในการพึ่งพาตนเอง ของคนในสังคม และชุมชน

กระบวนการสร้างสำนึกพลเมือง มีทั้งสิ้น 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา
- ขั้นที่ 2 เลือกปัญหา
- ขั้นที่ 3 ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 4 การจัดทำข้อเสนอนโยบายสาธารณะ
- ขั้นที่ 5 การนำเสนอผลงานหรือนโยบายสาธารณะ
- ขั้นที่ 6 การสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้

นโยบายสาธารณะ คือ แนวทางที่ภาครัฐใช้อำนาจตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด และกำหนดขึ้นโดยตรง โดยอาจเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษร มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การจัดทำโครงการ บ่งชี้ทิศทางและเงื่อนไขของการกระทำด้านการบริหารจัดการ ที่จะช่วยให้บรรลุผลตามต้องการ

กรณีตัวอย่างของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมือง

กรณีภาคเหนือ : จังหวัดลำปาง

1. กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง

ภาพรวมของการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนและภาพรวมของการสนับสนุนส่งเสริมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนไม่ได้ตั้งวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนโดยตรง เหมือนเช่นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้าที่ได้ดำเนินการในโรงเรียนบางแห่งของจังหวัดลำปาง แต่อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการในจังหวัดลำปางนั้น ท้ายที่สุดแล้วก็จะส่งผลหนุนเสริมเติมเต็มสำนึกความเป็นพลเมืองของเด็กและเยาวชนได้เช่นกันในขณะเดียวกันภาคส่วนต่าง ๆ ที่ดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชน หรือกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มผู้ปฏิบัติการ กลุ่มผู้สนับสนุนงบประมาณ กลุ่มผู้สนับสนุนวิชาการ องค์ความรู้ กลุ่มผู้สนับสนุนบุคลากรวิทยากร กลุ่มผู้สนับสนุนอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีความร่วมมือระหว่างกันตามภาระหน้าที่พันธกิจและตามความสัมพันธ์ของภาคส่วนต่าง ๆ เหล่านี้

2. ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสู่ความสำเร็จในการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน

การดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง มีปัญหาอุปสรรคและความสำเร็จเกิดขึ้นมาก จากการศึกษาข้อมูลผ่านเวทีสะท้อนในการประชุมกลุ่มย่อย สามารถสรุปปัจจัยสำคัญที่เป็นปัจจัย ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงาน สร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนเกิดจาก 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ปัจจัยการสนับสนุนของหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเด็กและเยาวชน และปัจจัยโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมของเด็กและเยาวชน ส่วนปัจจัยสำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้นเกิดจาก 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยพลังเด็กและเยาวชน ปัจจัยครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ปัจจัยบุคคลหน่วยงานองค์กรชุมชน และปัจจัยเครือข่ายการทำงาน

3. แนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน

การพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ต้องอาศัยเวลาและต้องมีรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทการทำงานของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมอยู่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมทันต่อสภาวการณ์ของเด็กและเยาวชนและสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อ

เด็กและเยาวชนอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสำนึก
ความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง ควรพัฒนารูปแบบกิจกรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของเด็กและ
เยาวชนการบูรณาการกิจกรรมในพื้นที่ระดับตำบลการพัฒนาเครือข่ายการทำงานด้านเด็กและเยาวชน
และการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจในพื้นที่อย่างทั่วถึง

กรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดสกลนคร

1. กิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในจังหวัดสกลนคร

ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาเป็นการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน
ที่ทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่พบว่าเป็นกิจกรรมที่มักจะพัฒนาแนวคิดการดำเนินงาน
ที่เป็นลักษณะนโยบายส่วนกลาง เพื่อรองรับงบประมาณ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
แต่ถ้าเป็นกิจกรรมเด่น ๆ ที่เกิดจากมุมมองในปัญหาของเด็กและเยาวชนและผู้ที่ทำงานกับเด็กและเยาวชน
จริง ๆ จะเห็นว่ายังไม่ได้เกิดในหน่วยงานภาครัฐ กิจกรรมที่สามารถสร้างสำนึกพลเมืองเด็กและเยาวชนที่เห็น
ผลของการพัฒนาการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนที่มีเสียงจากกลุ่มเด็กและเยาวชน
คือ กิจกรรมค่ายที่ให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้คิดสร้างสรรค์กิจกรรมดี ๆ และหลากหลาย โดยอยู่ภายใต้
การดูแลให้คำแนะนำและได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากผู้ใหญ่ใจดี เช่น กิจกรรมของชมรมคนรักศิลป์
กิจกรรมของกลุ่มเด็กฮักถิ่น สรุปภาพรวมผลการสนทนากลุ่มย่อยในการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็ก
และเยาวชนในจังหวัดสกลนคร มีสาระสำคัญ คือ การให้นิยามความหมายของเด็กเยาวชนและผู้ใหญ่ไม่ได้
แตกต่างกัน ส่วนสำนึกพลเมืองเด็กและเยาวชนในปัจจุบันควรมีต้นแบบสำนึกพลเมืองจากผู้ใหญ่ส่วนสำนึก
พลเมืองของเด็กและเยาวชนนั้น ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมค่ายที่มุ่งเน้นการพัฒนาจิตอาสา

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน ในจังหวัดสกลนคร

ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างสำนึกพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัด
สกลนคร สรุปได้ดังนี้

- 2.1 การขาดโอกาสในการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองของเด็กและเยาวชน
- 2.2 พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ในสังคม ไม่เป็นต้นแบบที่ดีแก่ลูกหลานขาดต้นแบบผู้ใหญ่ที่ดี
- 2.3 สถาบันการศึกษาขาดความเข้าใจในการสร้างสำนึกพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน

ผ่านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน

2.4 หน่วยงานที่ดูแลด้านเด็กและเยาวชนขาดการประสานงาน ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการสร้างสำนึกพลเมือง และทำงานซ้ำซ้อน

3. แนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนจังหวัดสกลนครมี 2 มุมมอง คือ มุมมองของผู้ใหญ่ และมุมมองของเด็กและเยาวชน

มุมมองของผู้ใหญ่ การสร้างต้นแบบให้กับเด็กและเยาวชนผ่านสื่อต่าง ๆ การส่งเสริมต้นแบบคนดี โดยมีเวทีแสดงความดีเชิงประจักษ์ เชิดชูความดี คนดีเพื่อเป็นกำลังใจแก่คนทำดี โดยเริ่มจากระดับครอบครัว และการพัฒนาแบบผสมผสานหลักธรรมคำสอนกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการบรรจุหลักสูตรการเสริมสร้างสำนึกพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในทุกระดับการศึกษาที่ครอบคลุมเนื้อหาทุกวิชาทุกมิติ

มุมมองของเด็กและเยาวชน รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกพลเมืองที่อยากเห็นและต้องการ คือ การให้โอกาสได้เข้าร่วมกำหนดกรอบแนวทางเพื่อสร้างสำนึกพลเมืองกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสอดแทรกกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาสาธารณะให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กรณีภาคใต้ : จังหวัดยะลา

บริบทปัญหาส่วนใหญ่ที่คุกคามหรือส่งเสริมการสร้างสำนึกพลเมืองจังหวัดยะลา คือ เยาวชนว่างงาน เยาวชนเล่นการพนัน เยาวชนติดยาเสพติด เยาวชนขับรถซิ่ง เยาวชนขาดการศึกษา ขาดทุนทรัพย์ในการศึกษา แต่ที่สำคัญจากผลการวิจัยพบว่าปัญหาสำคัญในจังหวัดยะลา คือ เยาวชนติดยาเสพติด และเยาวชนได้รับการศึกษาน้อย

สำหรับที่ผ่านมาการดำเนินงานด้านการพัฒนาเยาวชนในจังหวัดยะลา จากข้อมูลประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดยะลาสรุปได้ว่า โครงการพัฒนาเยาวชนเพื่อสร้างงาน โครงการจ้างงานนักเรียนผู้เรียนในช่วงปิดภาคฤดูร้อน โครงการฝึกอาชีพแก่เยาวชนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ โครงการมหกรรมเปิดโลกการศึกษาและอาชีพเพื่อการมีงานทำ โครงการศูนย์ยะลาสันติสุขคืนคนดีสู่สังคม โครงการมวลงานสัมพันธ์สานฝันสู่อามานตามัน และโครงการครอบครัวป้องกันภัยแก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนมีโครงการพัฒนาเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร โครงการทูปีนับเบอร์วัน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าการสร้างเยาวชนให้มีสำนึกพลเมืองเริ่มต้นจากการอบรม ดูแล เอาใจใส่ ศึกษาให้ความรู้ของครอบครัว พ่อแม่ และญาติพี่น้อง การได้รับการศึกษาจากสถาบันที่เยาวชนศึกษา และหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับเยาวชน คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดยะลา และสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดยะลา

1. กิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่จังหวัดยะลา

1.1 จัดโครงการสอนภาษาไทยให้ผู้ไม่รู้หนังสือหรือผู้อ่านภาษาไทยไม่ได้ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยมีความเป็นเจ้าของประเทศมากขึ้น

1.2 โครงการสอนภาษามลายูให้แก่ทหารพราน เพื่อให้สามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจกับประชาชน

1.3 โครงการสำนักรักษ์ท้องถิ่นเสริมสร้างความสมานฉันท์ เพื่อให้เยาวชนทำกิจกรรมร่วมกันและเป็นโครงการที่ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนรักบ้านเกิดรู้สึกความเป็นเจ้าของ

1.4 โครงการนำเยาวชนสู่สันติ เพื่อเรียนรู้วิธีการสร้างสันติภาพการจัดการความขัดแย้ง

1.5 โครงการค่ายเอตส์และยาเสพติด

1.6 จัดตั้งศูนย์บริการที่เป็นมิตรแก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนมีความพอใจมีความประทับใจรู้สึกว่าคุณเองมีความสำคัญทำให้มีความรักต่อประเทศชาติ

1.7 จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในชุมชนทำให้เยาวชนภูมิใจและมีความรักต่อชุมชน

1.8 โครงการส่งเสริมอาชีพแก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนเห็นช่องทางอาชีพในอนาคตใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มีความคิดสร้างสรรค์มีความรับผิดชอบมากขึ้น

1.9 กิจกรรมนันทนาการเช่นกิจกรรมฟุตบอลภาคฤดูร้อนและกิจกรรมออเครสตร้า เพื่อสะท้อนการอยู่ร่วมกัน

1.10 โครงการสานพลังเยาวชนนำสังคมเข้มแข็ง

1.11 โครงการส่งเสริมอาชีพให้เด็กและเยาวชนเช่นปลูกผักเลี้ยงไก่ซ่อมรถจักรยานยนต์

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดยะลา

ปัญหาส่วนใหญ่ที่คุกคามหรือส่งเสริมการสร้างสำนึกพลเมือง จังหวัดยะลา คือ เยาวชนขาดความรับผิดชอบในการร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพ และในการทำโครงการปัญหาความไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม เยาวชนขาดจิตอาสา จิตสาธารณะ ปัญหาด้านยาเสพติด งบประมาณในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในการทำโครงการไม่ต่อเนื่อง การใช้งบประมาณไม่โปร่งใส ขาดความเป็นอิสระ

3. แนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่จังหวัดยะลา

3.1 กิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน ควรดำเนินการทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เน้นกิจกรรมการมีส่วนร่วม และสรุปบทเรียนร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และย้ำสำนึกพลเมืองบ่อย ๆ เพื่อให้กลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชนต่อไป

3.2 กิจกรรมนอกหลักสูตรที่ทำนอกเหนือกิจกรรมในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังรวมทั้งการให้หน่วยงานราชการภาคีที่มีหน้าที่เกี่ยวกับโครงการที่เยาวชนดำเนินการหรือบุคคลที่มีบทบาทในชุมชนมาร่วมรับรู้เป็นสักขีพยานการทำงานของโครงการ โดยเน้นวางระบบการทำงานแบบเป็นทางการ และลายลักษณ์อักษร มีกำหนดการทำงานที่ชัดเจน และมีคณะบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องมาร่วมติดตาม

กิจกรรม

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม โดยเลือกกรณีตัวอย่างของแต่ละภาคของกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองในพื้นที่จากกรณีศึกษาที่เรียนรู้มาแล้ว โดยใช้กระบวนการสร้างสำนึกพลเมือง 6 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา
- ขั้นที่ 2 เลือกรูปแบบปัญหา
- ขั้นที่ 3 ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 4 การจัดทำข้อเสนอนโยบายสาธารณะ
- ขั้นที่ 5 การนำเสนอผลงานหรือนโยบายสาธารณะ
- ขั้นที่ 6 การสะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้

เรื่องที่ 6 การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในบริบทต่างประเทศ

ในหลายประเทศมีการส่งเสริมเรื่องการศึกษาเรื่องความเป็นพลเมือง ซึ่งแต่ละประเทศมีแนวคิดและประเด็นในการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยเอกสารนี้จะนำเสนอแนวคิด พร้อมทั้งประเด็นการปฏิบัติที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมด้านความเป็นพลเมือง ซึ่งมีประเทศที่น่าสนใจ ดังนี้

ประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่อยู่ในทวีปเอเชียมีรูปแบบของรัฐเป็นรัฐเดี่ยวและปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภาเมืองค้พระจักรพรรดิ หรือกษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำในการบริหารประเทศ เช่นเดียวกับประเทศไทย ในปี ค.ศ. 2013 ได้รับการจัดอันดับด้านความเป็นประชาธิปไตย (Democracy Ranking) เป็นอันดับ 20 ของโลก นับเป็นประเทศประชาธิปไตยในฝั่งเอเชียเพียงไม่กี่ประเทศที่ได้รับการประเมินอยู่ในอันดับต้น ๆ ของโลก

การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในประเทศญี่ปุ่น คือ การพัฒนาพลเมืองผู้ซึ่งจะสร้างสังคมประชาธิปไตยในอนาคต ซึ่งประชาธิปไตยมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ความเป็นพลเมืองมีทั้งรูปแบบเสรีนิยมและรัฐนิยม จึงมีความหลากหลายและความยากที่จะนิยามคำนี้ให้มีความหมายที่ครอบคลุมได้ในระดับนโยบายเรื่องการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนั้นอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงหลัก 2 กระทรวง คือ กระทรวงสาธารณสุขแรงงานและสวัสดิการ และกระทรวงศึกษาธิการวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์กีฬาและเทคโนโลยี

โดยที่รัฐบาลมีการกำหนดแผนนโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนขึ้น ในปี ค.ศ. 2003 โดยได้กล่าวถึงหลักการสำคัญ 4 ข้อ สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของญี่ปุ่น ประกอบด้วย

- 1) สนับสนุนความเป็นอิสระทางสังคม
- 2) สนับสนุนให้ได้รับประสบการณ์ตามความต้องการของแต่ละบุคคล
- 3) ปรับเปลี่ยนมุมมองของเยาวชนในฐานะสมาชิกที่กระตือรือร้นของสังคม
- 4) กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศที่เป็นอิสระและมีการอภิปรายได้อย่างเปิดกว้างในสังคม

ในปี ค.ศ. 2006 มีการปฏิรูปพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐานของญี่ปุ่น ซึ่งนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1947 ที่ยังไม่เคยมีการปฏิรูป แต่หลักการที่สำคัญประการหนึ่งที่ยังคงไว้อยู่ในพระราชบัญญัติโดยที่มิได้มีการเปลี่ยนแปลง มีใจความสำคัญในวรรคแรกว่า เป้าหมายของการศึกษาที่สำคัญ คือ การศึกษาจะก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพโดยสมบูรณ์ พยายามอย่างหนักในการสั่งสอนขจัดเกลานุบุคคล มีจิตใจที่สดใสร่างกายที่สมบูรณ์เป็นผู้ซึ่งรักในความถูกต้องและความยุติธรรม เคารพในคุณค่าของตนเอง เคารพผู้ใช้แรงงาน มีความตระหนักต่อความสำนึก

รับผิดชอบอย่างลึกซึ้ง ซึมซับจิตวิญญาณที่เป็นอิสระในฐานะเป็นผู้สร้างสันติภาพแห่งรัฐและสังคม ซึ่งเป้าหมายที่กำหนดขึ้นนั้นเป็นประเด็นสำคัญที่จะสนับสนุนให้ประชาชนเป็นพลเมืองอย่างแท้จริง

มีการส่งเสริมเรื่องจิตสาธารณะซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างอิสระในการสร้างสังคม พร้อมทั้งการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อความต้องการรับผิดชอบต่อการเติบโตของสังคม ซึ่งปัจจุบันทำให้ประชาชนในประเทศมีจิตสาธารณะสามารถเห็นได้ในหลาย ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น

การศึกษาความเป็นพลเมืองถูกบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา เนื้อหาวิชาพลเมืองเป็นศูนย์กลางของการสร้างความเป็นพลเมือง โดยอาศัยฐานของการตระหนักในประชาธิปไตยและความรู้ ความเข้าใจในสิทธิมนุษยชน และความหมายและแนวคิดในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ “สร้างความเชื่อมโยงกับครอบครัว และชุมชน สร้างให้นักเรียนมีความตระหนักว่ามนุษย์เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของสังคม สร้างให้นักเรียนมีความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องส่วนตัวและสังคมควมมีศักดิ์ศรีของตนเองในระบบครอบครัวแบบร่วมสมัย ความเท่าเทียมทางเพศ และสร้างให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของแบบแผนประเพณีของชีวิตในสังคม การรักษานขนธรรมเนียมและความสำนึกรับผิดชอบของแต่ละบุคคล”

ประเด็นศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองในประเทศญี่ปุ่น

สำหรับประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง แต่ทุกครั้งมีความรุนแรงและสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก แต่จากความยากลำบากจากสิ่งที่เกิดขึ้นก็ได้เกิดสิ่งที่น่าสนใจจากพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมือง ทั้งในส่วนของความรับผิดชอบต่อสังคม จิตสาธารณะ ความมีวินัยและอื่น ๆ

กรณีที่ 1 ที่สวนสนุกแห่งหนึ่ง เกิดเหตุการณ์ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากไม่สามารถออกไปข้างนอกได้ และทางร้านขายของก็ได้เอาขนมมาแจกนักท่องเที่ยว มีนักเรียนชั้นมัธยมปลายหญิงกลุ่มหนึ่งไปเอามาเป็นจำนวนมาก ซึ่งมากเกินกว่าที่จะบริโภคหมด คนเขียนรู้สึกทันทิวว่า “ทำไมเอาไปเยอะ” แต่วินาทีต่อมากลายเป็นความรู้สึกตื่นตันใจเพราะ “เด็กกลุ่มนั้นเอาขนมไปให้เด็ก ๆ ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถไปเอาเองได้ เนื่องจากต้องอยู่ดูแลลูก

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเอื้อเฟื้อ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

กรณีที่ 2 ในซูเปอร์มาร์เก็ตแห่งหนึ่ง มีของตกกระเกระกะเต็มพื้นเพราะแรงแผ่นดินไหว แต่คนที่เข้าไปซื้อของได้ช่วยกันเก็บของขึ้นไว้บนชั้น แล้วก็หยิบส่วนที่ตนอยากซื้อไปต่อคิวจ่ายเงิน

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

กรณีที่ 3 ในจังหวัดจิบะเกิดแผ่นดินไหวบ้านเรือนพังเสียหาย คุณลุงคนหนึ่งที่หลบภัยอยู่ก็ได้เปรยออกมาว่า ต่อจากนี้ไปจะเป็นอย่างไร เด็กหนุ่ม ม.ปลายก็ตอบกลับไปว่า “ไม่เป็นไรครับ ไม่ต้องห่วง ต่อจากนี้ไปเมื่อเป็นผู้ใหญ่ พวกผมจะทำให้มันกลับมาเหมือนเดิมแน่นอน

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อชุมชนบ้านเกิด มีความคิดที่จะสร้างชุมชนบ้านเกิดกลับมาให้เหมือนเดิมไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

กรณีที่ 4 หลังจากเกิดเหตุการณ์สึนามิครั้งใหญ่ อาคารบ้านเรือนพังเสียหาย ประชาชนไม่มีที่อยู่อาศัย และอาหารไม่เพียงพอต่อการบริโภค มีการแจกจ่ายอาหาร ประชาชนไม่มีการแย่งอาหารกันประชาชนต่อแถวเพื่อรับอาหารอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เห็นแก่ตัว และความมีสิทธิและความเท่าเทียมกัน

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้

สาธารณรัฐเกาหลีใต้ ตั้งอยู่ทางใต้ของคาบสมุทรเกาหลีมีระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีประมุขของประเทศ คือ ประธานาธิบดี ซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนให้เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร และมีนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง โดยประธานาธิบดีผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา เกาหลีใต้เป็นประเทศในเอเชียเพียงไม่กี่ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับด้านความเป็นประชาธิปไตย (Democracy Ranking) ติด 1 ใน 30 ของโลก โดยได้เป็นอันดับ 26 จากการประเมินปี ค.ศ. 2013 อาจกล่าวได้ว่า ประเทศเกาหลีใต้มีพัฒนาการของความเป็นประชาธิปไตยดีขึ้นมาเป็นลำดับ ทั้งความก้าวหน้าในด้านระบบการเลือกตั้งและความเจริญทางวัฒนธรรม ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยขยับเพิ่มขึ้นทุกปี มีคะแนนสูงในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสิทธิทางการเมืองและด้านเสรีภาพของพลเมืองจ นได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์เต็มใบ ในด้านการพัฒนาเยาวชนด้านการศึกษา เพื่อความเป็นพลเมืองนั้น มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องมีการกำหนดค่านิยม/สิ่งที่ตั้งมาตรฐานที่เป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิต 4 ด้านด้านละ 5 ลักษณะย่อย ได้แก่

1) การใช้ชีวิตส่วนตัว : การเคารพตนเอง ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ความเป็นอิสระและการยับยั้งชั่งใจ

2) การใช้ชีวิตร่วมกันในครอบครัว เพื่อนบ้าน และโรงเรียน : การปฏิบัติตนตามศาสนา การปฏิบัติหน้าที่ของลูกต่อพ่อแม่ จรรยา มารยาทการอยู่ร่วมกัน และความรักต่อโรงเรียนและบ้านเกิด

3) การใช้ชีวิตในสังคม : การปฏิบัติตนตามกฎหมาย การสนใจต่อผู้อื่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความยุติธรรม และการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ

4) การใช้ชีวิตในระดับชาติและชาติพันธุ์ : ความรักในรัฐความรักในชาติ การมีจิตใจที่มั่นคงมีสติสัมปชัญญะ การสร้างความสันติภายหลังการแบ่งแยก และความรักในมนุษยชาติ

ลักษณะสำคัญ 4 ประการนี้ ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษาและยังส่งเสริมการปลูกฝังทักษะการคิด และการตัดสินใจเชิงจริยธรรม (moral thinking and judgment) หรือทักษะที่จำเป็นต่อการแก้ไขเชิงจริยธรรมในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องและมีเหตุผล

โดยสรุป แนวคิดสำหรับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของเกาหลีใต้ หมายถึง การฝึกฝนความสามารถในการคิดตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นพลเมืองผู้ถืออำนาจอธิปไตย (Sovereign Citizen) และสำหรับการให้การศึกษาแก่เยาวชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะให้ความสำคัญกับการฝึกฝนทักษะและสอนให้รู้บทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่มีความสำนึกรับผิดชอบ (Responsible Citizen)

วัฒนธรรมของคนเกาหลีใต้สอนให้คนมีระเบียบวินัย หากได้เคยสัมผัสหรือสังเกตคนเกาหลีใต้จะรับรู้ได้ไม่ช้าจะเป็นทั้งทางด้านการศึกษา กีฬา หรือการใช้ชีวิต และหากดูวิวัฒนาการของเกาหลีใต้นั้นประสบความสำเร็จในหลากหลายด้านในเวลาอันรวดเร็ว เพราะเกาหลีใต้สอนให้มีการตื่นตัวกับสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอมีการปลูกฝังความรักชาติ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

ประเด็นศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

กรณีที่ 1 กรณีการอัปปางของเรือเฟอร์รี่ของเกาหลีใต้ที่ชื่อเซวอล ซึ่งจมลงระหว่างการเดินทางจากกรุงโซลไปยังเกาะเซจู ทั้งสาเหตุของการล่มของเรือ ความรับผิดชอบของกัปตันเรือ นายลี จุนเซ็ย (Lee Joon-seok) และผู้ช่วยกัปตันเรือ การปฏิบัติการ และการกระจายคำสั่งของลูกเรือหลังเกิดอุบัติเหตุ รวมทั้งการกู้ภัยที่ยังคงดำเนินอยู่ ซึ่งพบศพผู้โดยสาร 54 คน สูญหาย 248 คน รอดชีวิต 174 คน จากจำนวนผู้โดยสารและลูกเรือทั้งหมด 476 คน ผู้เสียชีวิตและสูญหายส่วนใหญ่เป็นนักเรียนมัธยมจากโรงเรียน Danwon High School ในเมืองอันซัน ชานกรุงโซล ที่ไปทัศนศึกษาถึง 350 คน

ร้อยเอก นายแพทย์ยงยุทธ มัยลาภ ได้เขียนเรื่องที่น่าสนใจประเด็นหนึ่งไว้ คือ การปฏิบัติของนักเรียนที่อยู่บนเรือ หลังจากมีคำสั่งจากลูกเรือไปยังผู้โดยสารเมื่อเกิดเหตุแล้วก็คือ “ให้นั่งอยู่กับที่ ห้ามเคลื่อนไหวไปไหนขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังดำเนินการแก้ไขปัญหาทันอยู่ ซึ่งผู้โดยสารจำนวนมากก็ปฏิบัติตามคำสั่งนี้” จนกระทั่งเรือเอียงและจมลง แม้ว่าจะมีเวลาถึงกว่า 2 ชั่วโมงก่อนที่เรือจะจม ซึ่งผู้โดยสารน่าจะใช้เวลาเพียงพอที่จะสามารถช่วยเหลือตัวเองออกมาจากเรือได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวินัยของเด็ก ๆ นักเรียนที่ฟังคำสั่งของ “ผู้ใหญ่” และสะท้อนถึงความมีระเบียบวินัยของคนเกาหลีที่เชื่อฟังคำสั่งแม้ตนทราบดีว่า

อันตรายใกล้ตัวเข้ามามากแล้ว แต่ครั้งนี้ “ผู้ใหญ่” คงประเมินสถานการณ์ผิดพลาดอย่างร้ายแรง มีรายงานว่า ลูกเรือได้พยายามกระจายคำสั่งสละเรือในช่วงครึ่งชั่วโมงต่อมาหลังจากเกิดอุบัติเหตุ แต่เข้าใจว่าคำสั่งนี้ กระจายไปไม่ถึง และเชื่อว่าผู้โดยสารจำนวนมากโดยเฉพาะเด็ก ๆ ก็ยังคงนั่งอยู่กับที่

กรณีที่ 2 ประเด็นเรื่องของการรับผิดชอบ เห็นได้จากการลาออกและฆ่าตัวตายของข้าราชการ นักการเมืองในประเทศหลายคนทั้ง ๆ ที่อาจจะไม่เกี่ยวกับความผิดที่เกิดขึ้นโดยตรง แต่อยู่ในภาระหน้าที่ ที่ดูแลเช่น

การลาออกของนายกรัฐมนตรีนาย ชอง ฮง วอน เพื่อรับผิดชอบต่อการล่มของเรือเซลวอน และไม่สามารถ ช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว ทั้ง ๆ ที่นายกรัฐมนตรีนาย ชอง ฮง วอน ไม่ใช่คนขับเรือ และไม่ใช่คนที่เข้าไปช่วยเหลือ

เดือนธันวาคม 2548 นายซูห์ จุนยง ผู้บัญชาการตำรวจเกาหลีใต้ ได้ยื่นหนังสือลาออกจากตำแหน่ง เพื่อรับผิดชอบกรณีการตำรวจปราบปรามกลุ่มผู้ประท้วงจนถึงแก่ความตาย กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจทุบตีกลุ่มเกษตรกร ที่มารวมตัวประท้วงเรื่องการเปิดเสรีข้าวในกรุงโซล จนเป็นเหตุให้มีชาวนาเสียชีวิต 2 คน พร้อมกับขอโทษ ต่อกรณีดังกล่าว

เดือนมีนาคม 2549 นายกรัฐมนตรีนาย ลี เฮซอน แห่งเกาหลีใต้ ประกาศลาออกจากตำแหน่งภายหลังจากที่เขาแอบไปร่วมตีกอล์ฟกับกลุ่มนักธุรกิจ ที่เมืองปูซาน เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549 แม้จะเป็นวันหยุด ของเกาหลีใต้แต่ก็ฟังไม่ขึ้น ในขณะที่ทั้งประเทศกำลังประสบปัญหาเนื่องจากการประท้วงของพนักงานรถไฟ

กิจกรรม

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนสรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในบริบทต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น
และประเทศเกาหลีใต้ เป็น Mind Map

เรื่องที่ 7 กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองดีหรือพลเมืองของประเทศ ของพลโลก ผ่านการสร้างเด็ก เยาวชน และประชาชน โดยใช้การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และระดับโลก ให้มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ตระหนักในการคิด ตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง ปรากฏการณ์ทางการเมือง ระดับชาติและท้องถิ่นในฐานะที่เป็นพลเมือง

ตัวอย่างการจัดทำกิจกรรมที่ทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

1. การเคารพสิทธิหน้าที่ตนเองและผู้อื่น

กรณีศึกษา เรื่องที่ 1 เด็ก ป.3 เก็บกระเป๋าสตางค์

เด็กชายภาวัต ตุลา นักเรียนชั้น ป.3 โรงเรียนบ้านสันตน์ตุ้ เก็บกระเป๋าสตางค์ได้ ในกระเป๋าสตางค์มีธนบัตรและมีเอกสารต่าง ๆ รวมเป็นเงิน 100,000 กว่าบาท แล้วนำคืนเจ้าของครบทุกบาททุกสตางค์ เจ้าของให้เงินค่าตอบแทนเป็นค่าขนม แต่เด็กชายภาวัตก็ไม่รับ จึงต้องนำใส่งานให้ทางโรงเรียนขอชื่นชม เป็นตัวอย่างให้คนอื่นและนักเรียนในโรงเรียนว่า เป็นเด็กที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย

จากกรณีศึกษา เรื่องที่ 7.1 ให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ กรณีข้างต้นเกี่ยวกับการเคารพสิทธิ หน้าที่ของตนเองผู้อื่นและนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

.....

.....

.....

.....

.....

2. ระเบียบ กฎ กติกา กฎหมาย

การมีวินัย มีความสามัคคี และรู้จักหน้าที่ ถือกันว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญประจำตัวของทุกคน แต่ในการสร้างเสริมคุณสมบัติ 3 ข้อนี้ จะต้องไม่ลืมว่า วินัย สามัคคี และหน้าที่นั้น เป็นได้ทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งย่อมให้คุณหรือให้โทษได้มากเท่า ๆ กัน ทั้ง 2 ทาง เพราะฉะนั้น เมื่อจะอบรมจำเป็นต้องพิจารณาให้ถ่องแท้แน่ชัดก่อนว่า เป็นวินัย สามัคคี และหน้าที่ที่ดี คือ ปราศจากโทษ เป็นประโยชน์ เป็นธรรม

กติกา คือ สิ่งที่บุคคลหรือคณะบุคคลสร้างขึ้น เพื่อให้เป็นแบบแผนปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เมื่อกฎีกานั้นได้รับการยอมรับในสังคมมากขึ้น กติกานั้นก็จะกลายเป็น กติกาสากล กติกาการแข่งขัน กีฬา เป็นต้น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชกาลที่ 9) พระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ในวันอังคารที่ 12 กรกฎาคม 2526

ระเบียบ หมายถึง แบบแผนที่วางไว้เป็นแนวปฏิบัติหรือดำเนินการ เช่น ระเบียบวินัย ระเบียบข้อบังคับ ต้องปฏิบัติตามระเบียบ วินัย ถูกลำดับ ถูกที่ เป็นแถวเป็นแนว มีลักษณะเรียบร้อย เช่น เขาทำงานอย่างมีระเบียบ

กฎ ตามพระราชบัญญัติ หมายถึง วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 5(2) หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่น ที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการจำเพาะ

กฎ หมายถึง ทุกอย่างที่กำลังกล่าวมาแต่ต้น ออกโดยหน่วยงานทางปกครอง โดยมีผลบังคับเช่นเดียวกับกฎหมาย อาจมีระยะเวลาหรือไม่ก็ได้ ที่เรียกว่า กฎ ก็เพราะว่า กฎ ไม่ได้ออกโดยรัฐสภาหรือฝ่ายนิติบัญญัติ มีศักดิ์ทางกฎหมายตามลำดับชั้นอยู่ในชั้น กฎ ถึงแม้ระเบียบข้อบังคับท้องถิ่นจะออกโดยสภานิติบัญญัติท้องถิ่น ก็มีศักดิ์เป็นเพียง กฎ

กฎหมาย หรือพระราชบัญญัติ ถูกตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาในประเทศที่ใช้ระบบสองสภา ส่วนในประเทศที่ใช้สภาเดียว ก็ทำหน้าที่เป็นรัฐสภา

การเสนอกฎหมาย ถึงแม้โดยหลักการจะออกโดยรัฐสภา แต่กฎหมายส่วนใหญ่ถูกเสนอขึ้นโดยฝ่ายบริหาร หรือรัฐบาล (ในรูปแบบรัฐสภา) ในรูปแบบอื่นจะต่างไปจากนี้ กฎหมาย สมาชิกสภาผู้แทนฯ สามารถเสนอเข้าสู่สภาได้ โดยมีผู้เข้าชื่อรับรองในการเสนอร่างกฎหมายนั้น 20 คน แต่กฎหมายใดเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการเงิน คือ เกี่ยวข้องกับงบประมาณแผ่นดิน เช่น แยกกระทรวง แยกจังหวัด เป็นต้น ร่างกฎหมายฉบับนั้นต้องให้นายกรัฐมนตรีเซ็นรับรองก่อนเสนอเข้าสู่สภา

ดังนั้น กฎหมายจึงมีศักดิ์สูงกว่ากฎ โดยลำดับชั้นทางกฎหมาย รัฐธรรมนูญมีศักดิ์สูงสุด การแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือยกเลิกจะต้องตราเป็นรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ หรือรัฐประหารที่เป็นวิธีนอกชั้นตอน กฎหมายถ้าหากว่าจะยกเลิกก็ต้องตรากฎหมายใหม่ขึ้นมายกเลิกเช่นกัน

กรณีศึกษา เรื่องที่ 2 ไม้กลายเป็นทองคำ

นายมานะ เป็นพ่อค้าที่มีอิทธิพลในวงการธุรกิจและวงการทางการเมือง รวมไปถึงวงการราชการไทย ครั้งหนึ่งเขาได้พานักการเมืองและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ จำนวน 10 คน ไปเที่ยวประเทศแถบอเมริกาใต้ โดยออกค่าเดินทางและค่าใช้จ่ายทั้งหมด เมื่อถึงวันเดินทางกลับ เขาได้นำทองคำก้อนเข้ามาโดยบอกว่าเป็นไม้แกะสลักของผู้เดินทางทั้งหมด เพื่อหลบเลี่ยงการตรวจประเมินราคาจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจ ซึ่งเขาได้รับยกเว้นการตรวจ เนื่องจากนายมานะมีความสนิทสนมคุ้นเคยและให้สิ่งของแก่เจ้าหน้าที่เป็นประจำ ในครั้งนี้เจ้าหน้าที่คำนวณเก็บภาษีโดยไม่ได้เปิดลังตรวจตามขั้นตอนปกติ เป็นเงิน 2,000 บาท หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยพบพิรุณจึงไม่นำสินค้าออกนอกสนามบิน ขณะที่พักเมืองดีก็โทรศัพท์แจ้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปป.ช.) ว่าเขาแจ้งนำสินค้าไม่ตรงกับรายการที่ได้รับแจ้ง ดังนั้น ป.ป.ช. จึงประสานระงับการนำสินค้าออกไปเพื่อรอการตรวจพิสูจน์ เมื่อทำการตรวจพิสูจน์แล้ว พบว่า จากที่นายมานะแจ้งว่าเป็นไม้แกะสลักกลับกลายเป็นทองคำมูลค่าหลายสิบล้านบาท เมื่อหลักฐานการสืบค้นชัดเจนจึงได้ดำเนินการส่งฟ้องจำเลย คือ เจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษีฐานะละเลยการปฏิบัติหน้าที่ และนายมานะฐานะสนับสนุนการทำความผิดของเจ้าหน้าที่ ในคดีนี้ศาลได้พิพากษาว่า จำเลย คือ เจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษีละเลยการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนนายมานะ ศาลลงโทษจำคุกและปรับเป็นเงิน 4 เท่าของราคาประเมินบวกอากร รวมเป็นเงินหลายสิบล้านบาท

จากกรณีศึกษาเรื่องที่ 2 ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มคิด วิเคราะห์ กรณีข้างต้นเกี่ยวข้องกับ

1. ระเบียบ
2. กฎ
3. กติกา
4. กฎหมาย

3. ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น/สังคม/โลก

กรณีศึกษา เรื่องที่ 3 ชาวบ้านจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จิตอาสาช่วยเก็บขยะตลอดแนวชายหาดหัวหิน

นายกิตติกรณม์ เทพอยู่อำนวย หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พร้อมด้วย นายอุทัย ชันทอง หัวหน้ากลุ่มงานยุทธศาสตร์และการจัดการป้องกันภัย จังหวัด นายจิรวุฒิ พรหมณี ปลัดเทศบาลเมืองหัวหิน เจ้าหน้าที่ทหารร้อย รส. อ.หัวหิน ร่วมกันจัดการเก็บซากขยะกว่า 10 ตัน ที่ถูกพัดขึ้นมายังบริเวณชายหาดหัวหิน ตั้งแต่หน้าโรงแรมนาวิกรมย์ท่าเทียบเรือสะพานปลาหัวหิน โรงแรมฮิลตัน หัวหินโรงแรมเซนทารา หัวหินชายหาดเขาตะเกียบ และชายหาดหัวดอน ตลอดแนวระยะทางกว่า 10 กิโลเมตร ต่อเนื่องเป็นวันที่สอง โดยคาดว่าจะใช้เวลาเก็บประมาณ 3 วัน เพื่อให้ชายหาดตลอดแนวคืนสู่สภาพปกติ และไม่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

พร้อมกันนี้ทางสำนักงานป้องกันภัยจังหวัด ได้ประสานขอกำลังสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทหารจาก ศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อ.ปราณบุรี เพื่อช่วยเก็บซากขยะบริเวณดังกล่าว เนื่องจากขยะมีปริมาณมาก สำหรับขยะดังกล่าวเกิดจากลมมรสุมพัดเข้ามาเกยหาดเป็นประจำทุกปี โดยเทศบาลเมืองหัวหินได้ออกดูแลให้ชายหาดสะอาด สวยงาม และปลอดภัย เพื่อให้ หัวหิน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศ และประทับใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศตลอดไป

ที่มา : <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1397193>

จากกรณีศึกษา เรื่องที่ 3 ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มแล้วสะท้อนความคิดเห็นจากกรณีศึกษา ในด้าน

1. ความรับผิดชอบของตนเอง
2. ความรับผิดชอบของผู้อื่น
3. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
4. ความรับผิดชอบต่อโลก

4. ความเป็นพลเมืองของประเทศ/โลก

กรณีศึกษา เรื่องที่ 4 ตำนานพ่อเฒ่าปลูกต้นไม้ 37 ปี กลายเป็นป่าทึบ

ลุงสงัด อินมะตุม ตำนานคนปลูกป่าบ้านท่าไชย กว่า 37 ปีแล้ว ที่พื้นที่ป่าบ้านท่าไชย เต็มโต เป็นป่าชุมชน บนเนื้อที่ 36 ไร่ มีต้นไม้หลากหลาย 17 ชนิด รวบรวม 5,000 ต้น จากน้ำพักน้ำแรงของลุงสงัด โดยไม่เคยต้องการค่าตอบแทน ด้วยตระหนักว่าการปลูกต้นไม้ คือ การทำบุญ

ป่าชุมชนวัดท่าไชย ต.มะตุม อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก ถือเป็นความสำเร็จในเรื่องการปลูกป่าและสร้างแรงบันดาลใจแก่คนรักป่า ที่ต้องการปลูกป่า รวมทั้งยังให้ความร่มรื่น ชุ่มชื้น แก่พื้นที่บ้านท่าไชยซึ่งป่าแห่งนี้เกิดจากน้ำพักน้ำแรงของลุงสงัด อินมะตุม ชายชราวัย 98 ปี อยู่บ้านเลขที่ 25 หมู่ 2 ต.มะตุม อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก แต่ช่วงเวลานี้ไม่ได้ไปบ่อย ๆ เนื่องจากสภาพร่างกายไม่แข็งแรงทำให้ลุงสงัดไม่ได้ออกไปปลูกป่าเหมือนแต่ก่อน

โดยลุงสงัด เล่าว่า ที่เริ่มมาปลูกป่า ช่วงนั้นอายุราว ๆ 60 ปี เมื่อปี 2524 ครอบครัวมีฐานะมั่นคง พออยู่พอกินและลูก ๆ ช่วยตัวเองได้แล้ว จึงเข้าวัดอีกครั้งเพื่อศึกษาธรรมะที่เคยบวชเรียนและช่วยงานวัด ดูแลพื้นที่ของวัดท่าไชยที่อยู่ใกล้บ้าน ซึ่งขณะนั้น พระอาจารย์สาม เป็นเจ้าอาวาสวัดท่าไชย มีความรู้ความสนใจ และรักต้นไม้ จึงซึมซับความรู้สึก จนกระทั่งเอาจริงจังกกับการปลูกต้นไม้ การเพาะต้นไม้และดูแลรักษาต้นไม้ในพื้นที่ของวัด โดยเฉพาะส่วนที่เป็นธรณีสงฆ์ที่บรรพบุรุษลุงสงัดถวายให้แก่วัดท่าไชยบนเนื้อที่กว่า 36 ไร่ ต่อมาพระอาจารย์สาม ขอให้ลุงสงัดดูแลพื้นที่วัดท่าไชยให้มีป่ามีต้นไม้ต่อไปตราบเท่าจะทำได้ ด้วยสัจจะ สัญญาระหว่างพระอาจารย์สามกับลุงสงัด ตามสัญญาที่ให้ไว้ ที่จะดูแลป่าวัดท่าไชย

อีกทั้งที่ความคิดที่ว่า "ที่เป็นของวัด ป่าเป็นของพระราชา" จึงทำด้วยความสุข ไม่มีสิ่งตอบแทนจึงดูแลป่าวัดท่าไชยเรื่อยมาและขยายพันธุ์ไม้ในกระบองนม สุ่วัดใกล้เคียงและผู้สนใจทั่วไปปีละเป็นหมื่นต้น ซึ่งปลูกป่ามาได้จนอายุ 92 ปี ด้วยวัยที่ชราไม่สามารถปลูกป่าต่อไปได้แต่ก็ยังหวังให้ทุกคนคอยดูแลและรักษาป่าต่อไป

ที่ผ่านมาลุงสงัด เคยได้รับรางวัล เมื่อปี 2536 รางวัลบุคคลดีเด่นในการร่วมปลูกต้นไม้โครงการคืนธรรมชาติสู่แผ่นดิน อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลกและปี 2548 โล่เกียรตินุสรณ์สาขาการส่งเสริมและพัฒนาป่าชุมชน กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่มา : <https://www.sanook.com/news/6634362/>

6. พลโลกที่มีความรับผิดชอบต่อการป้องกันการทุจริต

พลโลก หมายถึง ทุกคน ทุกบ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอ และทุกประเทศ ทุกคน ทุกเผ่า ทุกชั้นวรรณะ ไม่มีแบ่งแยก เราทุกคนอยู่ในบ้านหลังเดียวกันเป็นบ้านหลังใหญ่

คุณลักษณะพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและสังคมโลก

1. เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสังคม เมื่อพลเมืองทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม และบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น หรือไม่กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดก็จะทำให้รัฐไม่ต้องเสียงบประมาณในการป้องกันปราบปราม และจับกุมผู้ที่กระทำความผิดมาลงโทษ นอกจากนี้ยังทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบสงบสุขทุกคน อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ไม่หวาดระแวงคิดร้ายต่อกัน

2. เป็นผู้ที่มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทุกคนย่อมมีอิสรภาพ เสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งการรู้จักการใช้เหตุผลในการดำเนินงาน จะทำให้ช่วยประสานความสัมพันธ์ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีงามต่อกัน

3. ยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ เมื่อมีความขัดแย้งกันในการดำเนินกิจกรรมอันเกิดจากความเห็นที่แตกต่างกัน และจำเป็นต้องตัดสินใจด้วยการใช้เสียงข้างมากเข้าช่วย และมติส่วนใหญ่ตกลงว่าอย่างไร ถึงแม้ว่าจะไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ต้องปฏิบัติตามเพราะเป็นมติของเสียงส่วนใหญ่

4. เป็นผู้นำมีน้ำใจประชาธิปไตย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้น จะต้องมีความเสียสละในเรื่องที่จำเป็นเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม และรักษาไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย เป็นการส่งผลต่อความมั่นคงและความก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งสุดท้ายแล้วผลประโยชน์ดังกล่าวก็ย้อนกลับมาสู่สมาชิกของสังคม เช่น การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ถึงแม้ว่าเราจะมีอาชีพบางอย่างที่มีรายได้ตลอดเวลา เช่น ค้าขาย แต่ก็ยอมเสียเวลาค้าขายเพื่อไปลงสิทธิ์เลือกตั้ง บางครั้งเราต้องมีน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมส่วนรวม เช่น การสมัครเป็นกรรมการเลือกตั้งหรือสมาคมบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น

5. เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ควรรู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นการพูด แต่ต้องไม่เป็นการพูดแสดงความคิดเห็นที่ใส่ร้ายผู้อื่นให้เสียหาย

6. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศชาติ ในการอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมต้องมีการทำงานเป็นหมู่คณะจึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานนั้น ๆ ให้สมาชิกแต่ละคนนำไปปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายไว้อย่างเต็มที่

7. มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง ในสังคมประชาธิปไตยนั้น สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง เช่น การเลือกตั้ง เป็นต้น

7. การยกย่องเชิดชูกับคนที่ทำความดี

กรณีศึกษา เรื่องที่ 7 บุคคลตัวอย่างพลเมืองดีในแต่ละประเทศ

ประวัติพลเมืองดีของประเทศต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นพลเมืองดี ดังนี้

1. ศาสตราจารย์พิเศษ เกษัชรหญิง ดร.กฤษณา ไกรสินธุ์ “อาจารย์ นักวิจัย เจ้าของฉายา เกษัชร ยิปซี” (ค.ศ. 1952 - ปัจจุบัน) เป็นผู้ค้นพบและวิจัยยาต้านเชื้อไวรัสเอดส์ ทำให้สามารถผลิตยาต้านเชื้อไวรัสเอดส์ได้สำเร็จเป็นครั้งแรกของโลก

ในปี ค.ศ. 2002 ดร.กฤษณา ไกรสินธุ์ ลาออกจากตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาองค์การเภสัชกรรม เพื่อเดินทางไปช่วยเหลือผู้ป่วยที่ทวีปแอฟริกาด้วยเงินของตัวเอง โดยเข้าไปถ่ายทอดความรู้ในการผลิตตัวยาต้านไวรัสเอดส์ และยารักษาโรคมาลาเรียแก่ประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศรวันดา บรูไน ไลบีเรีย ฯลฯ ในประเทศไทย ดร.กฤษณา ไกรสินธุ์ ได้ก่อตั้ง “มูลนิธิกฤษณา ไกรสินธุ์” เพื่อช่วยเด็กกำพร้าที่พ่อแม่เสียชีวิตจากโรคเอดส์รวมถึงเด็กที่ติดเชื้อเอดส์ด้วย ผลงานของท่านแสดงถึงความมีจิตอาสาและจิตสาธารณะที่ทุ่มเท เพื่อประโยชน์ของคนในชาติและผู้คนทั่วโลก ในปี ค.ศ. 2009 ดร.กฤษณา ไกรสินธุ์ได้รับรางวัลแมกไซไซ สาขาบริการสาธารณะ

2. เกลาศ สัตยาร์ธี (Kailash Satyarthi) ประเทศอินเดีย “นักเคลื่อนไหวด้านสังคมและเยาวชน” (ค.ศ. 1954 - ปัจจุบัน) เป็นเวลากว่า 35 ปี ที่ เกลาศ สัตยาร์ธี มุ่งมั่นให้ผู้คนทั่วโลกตื่นตัวเรื่องปัญหาแรงงานเด็ก เขาพยายามเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนในสังคมโลก โดยรณรงค์คัดค้านสินค้าต่าง ๆ ที่ผลิตจากการเอารัดเอาเปรียบแรงงานเด็ก แน่นนอนว่าชีวิตเขาเสี่ยงต่อการถูกลอบทำร้ายจากผู้มีอิทธิพลตลอดเวลา

ปี ค.ศ. 1994 ได้ก่อตั้งกลุ่ม “กู๊ดวีฟอินเตอร์เนชันแนล (GoodWeave Internation)” เพื่อจัดทำระบบรับรองและติดตามลูกบนพรมที่ปลอดแรงงานเด็ก กระทั่งสามารถมอบอิสรภาพให้แก่เด็ก ๆ จากการถูกใช้แรงงานได้เป็นจำนวนมาก และทำให้เกิดอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วย การห้ามใช้แรงงานเด็กขึ้น ในปี ค.ศ. 2014 เกลาศ สัตยาร์ธี เป็นชาวอินเดียคนที่ 8 ที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ

3. มาลาลา ยูซาฟไซ (Malala Yousafzai) ประเทศปากีสถาน “นักเคลื่อนไหวด้านสังคมและการศึกษา” (ค.ศ. 1997 - ปัจจุบัน) สาวน้อยวัย 17 ปี ผู้มีหัวใจอันกล้าหาญ มาลาลา ยูซาฟไซ ลูกชั้นต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาของผู้หญิง จากการคุกคามด้วยความรุนแรงของกลุ่มตอลิบาน มาลาลา ยูซาฟไซ กล้าที่จะต่อต้านต่อคำสั่งของกลุ่มตอลิบานที่ไม่อนุญาตให้ผู้หญิงเรียนหนังสือ โดยในปี ค.ศ. 2009 ได้เขียนเรื่องราวบอกเล่าชีวิตผู้หญิงภายใต้ระบอบของตอลิบานลงในเว็บไซต์ของบีบีซี กระทั่งเรื่องการลิดรอนสิทธิการเรียนรู้หนังสือของผู้หญิงในปากีสถานเป็นที่รู้จักในวงกว้าง ทำให้กลุ่มตอลิบานไม่พอใจมาก

แม้ถูกขู่ฆ่าหลายครั้ง แต่เธอยังไม่ล้มเลิกที่จะเรียกร้องสิทธิในการศึกษา กระทั่งปี ค.ศ. 2012 มาลาลาถูกกลุ่มติดอาวุธตอลิบานลอบยิงที่ศีรษะจนอาการเป็นตายเท่ากัน แต่เธอก็รอดชีวิตมาได้ ปัจจุบัน มาลาลา อาศัยอยู่ในเมืองเบอร์มิงแฮม ประเทศอังกฤษ เพื่อลี้ภัยจากการถูกคุกคาม ในปี ค.ศ. 2014 มาลาลา ยูซาฟไซ คือ บุคคลอายุน้อยที่สุดที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ

ที่มา : ทสมลชนาดีสัย. อัจฉริยะ 100 หน้า หน้าทีพลเมือง. 2558. กรุงเทพฯ . อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

จากกรณีศึกษา เรื่องที่ 7 ให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์หาบุคคลตัวอย่างที่ได้รับรางวัลด้วยลักษณะ
ความเป็นพลเมืองดี อย่างไรบ้าง และกิจกรรมที่ทำประโยชน์ต่อคนระดับใด (ตนเอง/ครอบครัว/ชุมชน/สังคม/
ประเทศ/โลก)

1. ระบุลักษณะความเป็นพลเมืองดีอย่างไร
2. กิจกรรมที่ทำเป็นประโยชน์ต่อคนระดับใดบ้าง
 - 2.1 ระดับตนเอง
 - 2.2 ระดับครอบครัว
 - 2.3 ระดับชุมชน
 - 2.4 ระดับสังคม
 - 2.5 ระดับประเทศ
 - 2.6 ระดับโลก

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ข้อใดสำคัญที่สุดในการจัดกระบวนการคิดเป็น
 - ก. ผู้เรียน
 - ข. ผู้สอน
 - ค. กระบวนการ
 - ง. สภาพปัญหา

2. บริษัทให้ของขวัญเป็นทองคำแก่เจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ก็เร่งรัดคืนภาษีให้ก่อนโดยวิธีลัดคิว เพื่อต้องการได้ของขวัญอีกครั้ง เป็นการทุจริตในรูปแบบใด
 - ก. การรู้ข้อมูลภายใน
 - ข. การรับผลประโยชน์
 - ค. คู่สัญญากับเอกชน
 - ง. การสร้างถนนในชุมชน

3. เมื่อนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติแล้วยังไม่พอใจ ควรทำอย่างไร
 - ก. ทิ้งไว้ระยะหนึ่งเพื่อให้สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลง
 - ข. ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม แล้วกลับไปดำเนินการตามกระบวนการใหม่
 - ค. ยกเลิกผลการตัดสินใจนั้นเพราะเห็นว่าไม่ถูกต้อง
 - ง. ให้กลับไปทบทวนกระบวนการใหม่ เพื่อหาข้อบกพร่อง

4. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการทุจริต
 - ก. กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนดมีช่องว่าง
 - ข. เจ้าหน้าที่มีอำนาจสิทธิขาดในการใช้ดุลพินิจ
 - ค. ไม่มีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการควบคุม
 - ง. การเปลี่ยนตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงาน

5. การปฏิบัติตนในข้อใดแสดงถึงควมมีวินัยในตนเอง
 - ก. การเข้าคิวซื้ออาหาร
 - ข. การแบ่งขนมให้เพื่อน
 - ค. การทำความสะอาดบ้าน
 - ง. การมอบของขวัญให้ผู้ใหญ่

6. กรณีใดเข้าข่ายการทุจริต
 - ก. การลักทรัพย์
 - ข. การซื้อขายหวยใต้ดิน
 - ค. หัวหน้างานข่มขู่พนักงาน
 - ง. ลาป่วยโดยใช้ใบรับรองแพทย์ปลอม

7. ความไม่ทนต่อการทุจริตตรงกับควมหมายข้อใด
 - ก. ให้เพื่อนลอกการบ้าน
 - ข. มีคนแข่งคิวก่อนหน้าจึงเข้าไปเตือน
 - ค. ใช้รถยนต์ของราชการไปเที่ยวในวันหยุด
 - ง. เห็นคนหยิบสินค้า แล้วไม่จ่ายเงินก็ทำเฉย ๆ

8. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุของการทุจริต
 - ก. โครงสร้างสังคมไทยระบบอุปถัมภ์
 - ข. กระบวนการยุติธรรมไม่เข้มแข็ง
 - ค. กระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม
 - ง. ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

9. ข้อใดไม่ใช่ควมหมายของ “พลเมืองศึกษา”
 - ก. ให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองดี
 - ข. การจัดการศึกษาและประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เป็นพลเมืองดี
 - ค. ตนเองเป็นเพียงผู้น้อยต้องคอยรับการอุปถัมภ์จากผู้อื่น
 - ง. สนใจเรียนรู้เกี่ยวกับรัฐบาล กฎหมาย ระบบการเมืองการปกครอง

10. ข้อใดเป็นแนวทางในการสร้างสำนึกความเป็นพลเมือง
- ก. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - ข. เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของชุมชน
 - ค. เคารพกฎหมายของทุกประเทศ
 - ง. ถูกทุกข้อ
11. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับทิศทางการป้องกันและการทุจริตในประเทศไทย
- ก. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)
 - ข. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560
 - ค. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)
 - ง. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
12. ข้อใดคือหลักสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ก. หลักธรรม
 - ข. คติธรรม
 - ค. จริยธรรม
 - ง. มโนธรรม
13. สิ่งที่ทำให้เกิดการทุจริต
- ก. โอกาส ความกดดันจิตใจ ความเครียด
 - ข. แรงจูงใจ เหตุผล ความยากจน
 - ค. โอกาส แรงจูงใจ ความยากจน
 - ง. โอกาส แรงจูงใจ เหตุผล
14. การทุจริตข้อใดก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม
- ก. ค้ายาเสพติด
 - ข. ลูกพุดโกหกพ่อแม่
 - ค. เพื่อนขอลอกข้อสอบ
 - ง. จ้างเพื่อนทำชิ้นงานส่งครู

15. ถ้าท่านรู้ว่าสิ่งที่กระทำนั้นไม่ดี ไม่ถูกต้อง ตรงกับความหมายข้อใด

- ก. ความไม่ทน
- ข. ความละเอียด
- ค. ความไม่กลัว
- ง. ความเกรงใจ

16. ข้อใดตรงกับความหมายคำว่าทุจริต

- ก. ลูกขอเงินไปเที่ยว
- ข. ผู้เรียน กศน. มาพบกลุ่ม
- ค. พนักงานบริษัทให้เพื่อนลงชื่อทำงานแทน
- ง. ผู้ปกครองซื้ออุปกรณ์การสอนให้โรงเรียน

17. การทุจริตในด้านศีลธรรม ตรงตามข้อใด

- ก. การลักทรัพย์
- ข. การโกหก
- ค. การเห็นแก่ตัว
- ง. การหลงผิด

18. ความเป็นพลเมืองได้แก่ข้อใด

- ก. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ข. เคารพหลักความเสมอภาค
- ค. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม
- ง. การรับรู้ เข้าใจกับการนับถือความรู้ความสามารถ

19. ข้อใดเป็นความหมายของคำว่า “พลเมือง”

- ก. ปฏิบัติตนตามหน้าที่เท่านั้น
- ข. ยอมรับกฎหมาย นโยบาย กิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ
- ค. บทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสมาชิกสังคมที่มีต่อรัฐ
- ง. อำนาจอันชอบธรรมที่ต้องทำระหว่างบุคคล

20. ข้อใดเป็นลักษณะของการเป็นพลเมืองดี

- ก. รับฟังความคิดเห็นต่างได้เสมอ
- ข. กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมแก้ปัญหา
- ค. เคารพกฎ ระเบียบของชุมชน
- ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน**แบบทดสอบก่อนเรียน**

1. ง	11. ข
2. ง	12. ข
3. ค	13. ก
4. ข	14. ง
5. ก	15. ค
6. ข	16. ค
7. ง	17. ค
8. ค	18. ข
9. ค	19. ง
10. ก	22. ข

แบบทดสอบหลังเรียน

1. ก	11. ง
2. ข	12. ค
3. ข	13. ค
4. ง	14. ก
5. ก	15. ข
6. ง	16. ค
7. ข	17. ค
8. ง	18. ข
9. ค	19. ค
10. ข	20. ง

แนวคำตอบกิจกรรม

เฉลยกิจกรรมบทที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต

กิจกรรมเรื่องที่ 1 การทุจริต

คำชี้แจง ให้ครู กคน. และผู้เรียน ร่วมกันสนทนา อภิปราย และยกตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบาย รายละเอียดต่าง ๆ ของการทุจริตได้

แนวคำตอบ

ตำแหน่งหน้าที่ของระบบราชการที่มีอำนาจในการอนุมัติการจัดซื้อ จัดจ้าง ผู้ประกอบการ มักจะติดสินบน ให้แก่เจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดซื้อจัดจ้าง ถ้าเจ้าหน้าที่ตกลงรับสินบน เพื่อเปิดทางอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการ ถือว่าเป็นการทุจริต คอร์รัปชัน

กิจกรรมเรื่องที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต

กิจกรรมที่ 1

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความละเอียดใจ แล้วช่วยกัน วิเคราะห์ถึงผลเสีย ผลกระทบที่ได้รับและแนวทางแก้ไข

แนวคำตอบ

เหตุการณ์/สถานการณ์	ผลเสีย/ผลกระทบที่ได้รับ	แนวทางแก้ไข
1. สมชายลอกการบ้านเพื่อน	เป็นการแสดงออกของความทุจริตในการเรียนของสมชาย	ใช้วิธีว่ากล่าวตักเตือนสมชายให้รู้สึกถึงการถูกลงโทษจากสิ่งที่ทำ
2. นิตยาขอร้องให้สมจิตรทำการบ้านให้	ถ้าถูกจับได้จะได้รับการลงโทษและความเดือดร้อนจากสิ่งที่ทำลงไป	ชี้แจงให้เพื่อนเข้าใจและช่วยสอนการบ้านแทนการทำการบ้านให้
3. พ่อแม่ช่วยกันทำชิ้นงานที่ครูมอบหมายให้ผู้เรียนทำ	ผู้เรียนจะไม่ได้รับความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานที่ครูมอบหมายให้ทำ	พ่อแม่ควรชี้แนะวิธีการทำชิ้นงานแก่ผู้เรียนตามขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถได้รับความรู้ความเข้าใจในการทำชิ้นงาน
4. ครูสั่งให้สมชายตอนกิ่งมะม่วงแล้วนำไปส่งครู แต่สมชายกลับไปซื้อกิ่งมะม่วงที่พ่อค้าทำไว้ขายไปส่งครู	สมชายมีความทุจริตในการเรียนและขาดความรู้ความเข้าใจในการตอนกิ่งมะม่วงตามที่ครูสอน	พ่อแม่ควรชี้แนะวิธีการตอนกิ่งมะม่วงให้สมชายมีความเข้าใจและทดลองตอนกิ่งมะม่วงตามขั้นตอนที่ได้เรียนมาจากครูผู้สอน

กิจกรรมที่ 2 ประเด็นการแสดงบทบาทสมมติ

1. นักแสดง (ผู้เรียนส่วนใหญ่) พูดคุย ทักทายกันว่าการสอบครั้งนี้เราไม่ได้เตรียมตัว
2. นักแสดงจึงออกความคิดว่าเราต้องวางแผนลอกข้อสอบกัน
3. เพื่อนบางคนไม่เห็นด้วยต่อความคิดของเพื่อนส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นคัดค้านต่อการทุจริต

ของเพื่อน ๆ

แนวคำตอบ

ชวนคิด ชวนคุย

1. ทำไมผู้เรียนจึงคิดที่จะทุจริตการสอบ
2. เพื่อนที่ไม่ทนต่อการทุจริต มีความรู้สึกอย่างไร
3. ถ้าทำการทุจริตแล้วผลที่เกิดขึ้นจะมีอะไรบ้าง
4. แนวทางแก้ไขการไม่ทุจริต

สรุปข้อคิดที่ได้ ต้องเตรียมตัวให้พร้อมทุกครั้งเมื่อมีการสอบโดย

1. ศึกษาหาความรู้ในเนื้อหาที่จะสอบ
2. เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการสอบ
3. เพื่อนที่คิดจะทุจริตในการสอบมีความละเอียดต่อการทุจริต
4. เพื่อนที่ไม่ทนต่อการทุจริตภูมิใจในการคัดค้านการทุจริตการสอบของเพื่อน ๆ ได้

กิจกรรมที่ 3

คำชี้แจง 1. ครู กศน. ชักถามผู้เรียนว่าสถานศึกษามีกิจกรรมอะไรบ้าง ที่ผู้เรียนต้องทำ เช่น กิจกรรมเข้าค่าย กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมจิตอาสา ฯลฯ

2.ครู กศน. อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผู้เรียนตอบจากข้อ 1 ว่าแต่ละกิจกรรมล้วนมีความสำคัญ เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ ดังนั้น ผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง

3. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ กรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ผู้เรียนจะได้รับผลกระทบ หรือผลเสียอย่างไรบ้าง และผู้เรียนมีวิธีการแก้ไขปัญหาการไม่ทำกิจกรรมอย่างไร

แนวคำตอบ

ผลกระทบหรือผลเสียที่เกิดขึ้น	แนวทางการแก้ไข
การทำกิจกรรมในห้องเรียนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องทำ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เน้นถึงการมีจิตอาสาและความสำนึกดีในชั้นเรียน	หากผู้เรียนคนใดละเลยไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียน เพื่อร่วมชั้นเรียนต้องอธิบายถึงประโยชน์ของการทำกิจกรรม หากไม่ทำถือว่าเป็นการเบียดบัง เอาเปรียบผู้อื่น

กิจกรรมที่ 4

แนวคำตอบ

ก. การแต่งกาย

1. การแต่งกาย หมายถึง การตกแต่งร่างกายด้วยเสื้อผ้า และเครื่องประดับทุกอย่าง ตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า การแต่งกายของคนไทยนั้น มีวิวัฒนาการตั้งแต่อดีต มาจนถึงปัจจุบัน

2. ความสำคัญของการแต่งกาย การแต่งกายที่ดีจะช่วยสร้างความประทับใจให้เกิดแก่ผู้พบเห็น เพราะการแต่งกายที่ดีนั้นเป็นสิ่งแรกที่จะสร้างความพอใจ ความสนใจ ความเชื่อถือ ความศรัทธาและความไว้วางใจได้

3. หลักสำคัญของการแต่งกาย มีดังนี้

1. ถูกต้องตามกาลเทศะ
2. มีความสะอาด
3. มีความสุภาพเรียบร้อย
4. มีความเหมาะสมกับวัย
5. มีความเหมาะสมกับรูปร่าง
6. มีความเหมาะสมกับฐานะและความเป็นอยู่
7. มีความประหยัด

4. วิวัฒนาการของเครื่องแต่งกายโบราณจนถึงปัจจุบันของไทย มีทั้งการรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติ ชาวตะวันตกมาประยุกต์ เพื่อเป็นสากลมากขึ้น และยังสวมได้เหมาะสมกับสภาพอากาศและการทำงาน แต่ยังคงไว้ซึ่งความสวยงาม และความสง่าของหญิงไทยได้ทุกยุค

ข. การเข้าคิว

ชมคลิปวิดีโอ “การไม่เข้าแถวซื้ออาหาร โดยการแซงคนอื่น ถือเป็นกรกระทำที่ไม่ถูกต้อง และคนอื่น ๆ ได้แสดงอาการไม่พอใจต่อการกระทำนั้น”

แหล่งสื่อ https://www.youtube.com/watch?v=AyoRPq4t_LM โตไปไม่โกง ตอน โฉนัท

ค. ขวนคิด ขวนคุย

ครู กศน. ขวนคิด ขวนคุย ตามประเด็นเรื่องจากวิดีโอ ว่าถ้าผู้เรียนพบเห็นบุคคลที่ไม่เข้าคิวหรือแซงคิว ผู้เรียนจะมีวิธีการบอกกล่าวบุคคลนั้นอย่างไร และหากบุคคลนั้นปฏิเสธ ผู้เรียนจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร เพื่อให้คนที่แซงคิวเกิดความละอาย

กิจกรรมที่ 5

แนวคำตอบ

1. ครู กศน. และผู้เรียน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าเราควรจะต้องยึดกฎ ระเบียบของการเลือกตั้งให้ถูกต้อง ไม่สร้างความเดือดร้อนกับสังคม และประเทศชาติเพราะเหตุใด

ตอบ การเลือกตั้งแต่ละครั้ง ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของการเลือกตั้งอย่างเคร่งครัดและไม่ขายเสียงให้กับผู้เสนอเข้ารับการเลือกตั้ง เพราะเป็นการทุจริต

2. ครู กศน. แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 – 5 คน ไปศึกษาค้นคว้าหัวข้อการเลือกตั้งกับการทุจริตจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ฯลฯ

ตอบ ให้ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองในเรื่องการเลือกตั้งกับการทุจริตจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

3. แต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าลงในกระดาษ Flip Chart พร้อมนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

ตอบ จัดทำ Flip Chart ตามข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามานำเสนอในชั้นเรียน

4. ครู กศน. และผู้เรียน ร่วมกันสรุปข้อดีของการไม่รับสินบนจากการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

ตอบ ถ้าเราไม่รับสินบน หรือขายเสียงในการเลือกตั้ง อาจจะได้ตัวแทนที่ไม่ดีเข้าไปโกงกิน
ทุจริตคอร์รัปชัน

เฉลยกิจกรรมบทที่ 3 STRONG : จิตพอเพียงด้านการทุจริต

กิจกรรมเรื่องที่ 3 กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมที่ 1 ความพอเพียง : คลิปวิดีโอเรื่อง สาวนักช้อป

ประเด็นอภิปราย

1. ผู้เรียนคิดอย่างไรที่หญิงในคลิปพยายามจะซื้อสินค้าเพิ่ม เพื่อให้คุ้มกับระยะเวลาและราคา

ค่าจอตรด

แนวคำตอบ หญิงในคลิป ไม่มีความพอเพียง เดินซื้อสินค้าที่ตัวเองไม่มีความจำเป็น ต้องซื้อต้องมี แต่เดินซื้อเพื่อฆ่าเวลาให้คุ้มกับการเสียค่าจอตรดเข้าทำนองที่ว่า เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย

2. ถ้าผู้เรียนเป็นหญิงสาวในคลิปจะอย่างไร

แนวคำตอบ ยอมจ่ายค่าที่จอตรดตามที่เป็นจริง (แก้ไขเวลาจอตรด)

3. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

แนวคำตอบ การทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เราต้องใช้เวลาไปกับเรื่องที่ไม่เหมาะสมจำนวนมากและหลายครั้ง พร้อมทั้งสร้างความเสียหายมากกว่าเดิม

กิจกรรมที่ 2 ความโปร่งใสใจสะอาดด้านทุจริต

ประเด็นอภิปราย

1. ให้ผู้เรียนยกตัวอย่างเรื่องราวของกฎ ระเบียบที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้ร่างกฎระเบียบนั้น

แนวคำตอบ แก้กกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง

2. ถ้าผู้เรียนเป็นบุคคลที่ยกตัวอย่างในข้อ 1 ผู้เรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร

แนวคำตอบ 1. คัดค้าน/ต่อต้าน กฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการทุจริต

2. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับประชาชน/บุคคลอื่น

3. ไม่ยอมปฏิบัติในสิ่งที่สนับสนุนและเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้ทุจริต

3. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

แนวคำตอบ 1. ทุกคนต้องมีจิตพอเพียงที่ร่วมกันต่อต้านการทุจริต

2. มีส่วนร่วมช่วยกันทำ/ปฏิบัติเป็นผู้ไม่กระทำการทุจริต

กิจกรรมที่ 3 ความตื่นรู้ ด้านทุจริต

ประเด็นอภิปราย

1. ถ้าผู้เรียนได้รับธนบัตรปลอมมาโดยไม่รู้ตัว ผู้เรียนจะอย่างไร

แนวคำตอบ 1. เก็บไว้กับตัว/ฉีกทิ้ง

2. แจ้งความกับตำรวจ

2. ผู้เรียนคิดว่าการตัดสินใจและการกระทำของหญิง ชาย ในคลิปที่ตัดสินใจเก็บธนบัตรปลอมไว้กับตนเองจะช่วยต่อต้านการทุจริตอย่างไร

แนวคำตอบ ดีมาก เพราะเป็นผู้ที่มีความละเอียด และไม่กล้าทำผิด

3. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

แนวคำตอบ ไม่ควรส่งต่อสิ่งที่ไม่ถูกต้องไปให้คนอื่น ๆ

กิจกรรมที่ 4 การมุ่งไปข้างหน้า

ประเด็นอภิปราย

1. ผู้เรียนเคยทำหรือเคยพบเห็นพฤติกรรมกรทึงขยะแบบนี้หรือไม่ ถ้าทำผู้เรียนทำเพราะอะไร

แนวคำตอบ เคยทำ เพราะ

ไม่เคยทำ เพราะ.....

2. เราจะสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ทึงขยะให้เป็นที่ให้เกิดขึ้นในตัวเราได้อย่างไร

แนวคำตอบ เริ่มจากการฝึกตัวเอง และคิดว่าอย่างน้อยมีเราหนึ่งคนที่ดูแลสังคมนี้อยู่ ถ้าทุกคนคิดแบบนี้ ก็เท่ากับทุกคนช่วยกันดูแลสังคม

3. การกระทำแบบใดเป็น “จิตอาสา” แบบใดเป็น “จิตสาธารณะ” “จิตสำนึก”

แนวคำตอบ จิตอาสา เช่น การหยิบน้ำ 1 ขวดของชาวญี่ปุ่นเมื่อเกิดสึนามิ เพราะคิดถึงคนอื่นว่าจะไม่ได้

จิตสาธารณะ เช่น ช่วยเหลือคนตาบอดข้ามถนน ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน โดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นต้น

จิตสำนึก เช่น เมื่อซื้อของแล้วคนขายทอนเงินเกินก็เอาไปคืนเขา ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์

4. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

แนวคำตอบ ห้องพักอยู่ได้ 2 คน แต่อยู่ 4 คน พฤติกรรมเช่นนี้ สื่อเจตนาที่ไม่สุจริต เพราะไม่ต้องการเสียค่าเช่าห้องพักเพิ่ม เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม มีเจตนาไม่ซื่อสัตย์

กิจกรรมที่ 5 ความเอื้ออาทร

ประเด็นอภิปราย

1. ในคลิปเด็กหนุ่มประพาศิตตนได้เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในพฤติกรรมใด เพราะอะไร

แนวคำตอบ เหมาะสม : ในช่วงแรกที่ต้องพาแม่ไปหาหมอ เพราะเป็นเหตุสุดวิสัยแม่ป่วย

ไม่เหมาะสม 1. ไม่มีใบขับขี่

2. ผิดกฎหมาย/ผิดระเบียบ

3. อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและชีวิตของบุคคลอื่น

2. พฤติกรรมในคลิปของบุคคลใดที่แสดงให้เห็นถึงความเอื้ออาทรและไม่ยึดมั่นในกฎกติกา

จนลืมนึกถึงมนุษยธรรม

แนวคำตอบ ตำรวจ

3. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

แนวคำตอบ 1. ทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น ทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎจราจร ระเบียบวินัย

2. ตำรวจ/ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดี : จะต้องไม่ละเว้นต่อการรักษากฎกติกา

3. การปลูกฝังที่ดี เริ่มจากครอบครัว

กิจกรรมที่ 6 การเรียนรู้เท่าทันป้องกันการทุจริต

ประเด็นอภิปราย

1. ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนเคยเข้าใจอะไรผิดหรือรีบแสดงความคิดเห็นผ่าน Social Media โดยที่ยังไม่รู้จักความจริงหรือไม่

แนวคำตอบ เคย/และทำ เพราะ

ไม่เคย/ไม่ทำ เพราะ

2. อะไรคือผลกระทบที่เกิดจากการเข้าใจผิด

แนวคำตอบ 1. วางแผนผิดพลาด

2. ทำให้ไม่สามารถไปถึงเป้าหมายชัยชนะได้

3. ไม่ได้รางวัล

3. ผู้เรียนคิดว่าการตัดสินของครูคุณตรีถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ถูก เพราะ.....

ไม่ถูก เพราะ.....

4. ผู้เรียนได้ข้อคิดอะไรจากการชมคลิปนี้

แนวคำตอบ 1. ไม่ควรตัดสินว่าถูกหรือผิดเพียงแค่ภาพที่เห็น

2. ให้มีข้อผิดพลาดน้อยที่สุดในการแข่งขัน

บรรณานุกรม

- ALT TELECOM PUBLIC COMPANY LIMITE. การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน . [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.alt.co.th/csr/the-quality-of-the-csr-report> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.
- ทสมล ชนาติศัย และอรณัญช์ สุขเกษม. **อัจฉริยะ 100 หน้า หน้าที่พลเมือง**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. 2558, 104 หน้า.
- ทิพย์พาพร ตันติสุนทร สถาบันนโยบายการศึกษา. **การศึกษาสร้างสำนึกพลเมืองป้องกันคอร์รัปชัน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1367173359.news> สืบค้นเมื่อ วันที่ 9 มิถุนายน 2562.
- ไทยพับลิก้า. **ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันปี 2561**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://thaipublica.org/2019/01/thailand-corruption-perception-index-no-progress-weakening-democracy/> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.
- นวนน้อย ตรีรัตน์ และคณะ. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในการกระจายอำนาจและปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, 2545.
- [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://nakhonphanom.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/21/2017/07/การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้-Way-of-Life.pdf> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2562.
- บ้านจอมยุทธ. **แนวคิดและความหมายของชุมชนและการพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.baanjomyut.com/library_3/theories_and_principles_of_community_development/04_5.html สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง = Civic Education**. กรุงเทพฯ : 2555, 112 หน้า.

พจนานุกรมแปลไทย – อังกฤษ LEXITRON [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :<https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-en-lexitron> สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2562.

พิชัย ผกากรอง 2547 : 10. **สังคม**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.im2market.com/2015/11/13/2017> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.

มณีวรรณ คารง. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site/Prachyasersthkicphxpheiying12/-site-Prachyasersthkicphxpheiying12> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :<http://www.royin.go.th/dictionary>. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. **ทจริต**. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2562.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร : 2560[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikisource.org/wiki/> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอน 52 ก วันที่ 21 กรกฎาคม 2561. **พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ป้องกันและปราบปรามการทจริตแห่งชาติ พุทธศักราช 2561**.

เรียนรู้วิชาสังคมศึกษากับครูพันธุ์กร (ครูเบน). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :<https://sites.google.com/a/thoengwit.ac.th/Reiyn-ru-kab-khru-ben/maryath-thiy-reuxng-kar-snthna> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.

ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์. **การสร้างสำนึกพลเมือง**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า. 2558,252 หน้า.

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทจริต กระทรวงสาธารณสุข.**จิตพอเพียงต้านทจริต**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.google.co.th/search?q> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.

สถาบันพระปกเกล้า. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.

สิทธิ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.im2market.com/2017/09/11/4551>. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต”**.นนทบุรี : เอกสารอัดสำเนา. 2561, 127 หน้า.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ชุดหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti- Corruption Education)**. กรุงเทพมหานคร, 2561.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **สภาปฏิรูปแห่งชาติ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/parcy/017.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2562.

สำนักด้านทุจริตศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2561. **แผนการจัดการเรียนรู้ “รายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต “ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5**. กรุงเทพมหานคร.

สำนักด้านทุจริตศึกษา **คู่มือแนวทางปฏิบัติสำหรับการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาในพื้นที่สำหรับบุคลากรสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค2562**. กรุงเทพมหานคร.

คำสั่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. คำสั่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ 116/2562
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต
หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education)
2. คำสั่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ 166/2562
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหากรรมการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต
หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education)

คำสั่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ที่ ๑๑๖ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต
หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)

.....

โดยที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้จัดทำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ให้มีความสอดคล้องกับแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ของสำนักงาน ป.ป.ช. เสร็จเรียบร้อยแล้วและเผยแพร่ให้สถานศึกษาในสังกัดนำไปใช้จัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชาเลือกเสรี

เพื่อให้การดำเนินการจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) โดยพิจารณาจากเนื้อหาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาให้มีความครอบคลุมตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. คณะที่ปรึกษา

(๑) นายศรีชัย	พรประชากรธรรม	เลขาธิการ กศน.
(๒) นางสาววิเลขา	ลีสุวรรณ์	รองเลขาธิการ กศน.
(๓) นางรุ่งอรุณ	ไสยโสภณ	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

มีหน้าที่ มอบนโยบาย ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้มีตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดหรือนำความรู้ไปประกอบการเรียนการสอนให้เข้าใจ มีความหมายตรงกัน

๒. คณะทำงาน

(๑) นางรุ่งอรุณ	ไสยโสภณ	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ประธาน
(๒) นายศุภโชค	ศรีรัตนศิลป์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ	รองประธาน
(๓) นางสาวจินตนา	พลอยภัทรภิญโญ	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	คณะทำงาน

(๔) นางสาวสุปรียา...

- ๒ -

- (๔) นางสาวสุปรียา บุญสินท เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตเชี่ยวชาญ คณะทำงาน
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๕) นางสาวพรทิพย์ จองทองกลาง เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ คณะทำงาน
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๖) นางสาวชิตชนก สีนอง เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตปฏิบัติการ คณะทำงาน
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๗) นายศุภวัฒน์ สอนลา เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตปฏิบัติการ คณะทำงาน
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๘) นายภัทรพล หงส์จันทกานต์ เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตปฏิบัติการ คณะทำงาน
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๙) นางดุขฎี ศรีวัฒนาโรทัย ข้าราชการบำนาญ คณะทำงาน
- (๑๐) นางสาวพิมพ์พาพร อินทจักร์ ข้าราชการบำนาญ คณะทำงาน
- (๑๑) นางนพรัตน์ เวโรจน์เสรีวงศ์ ข้าราชการบำนาญ คณะทำงาน
- (๑๒) นางสาววิไล แยมสาขา ข้าราชการบำนาญ คณะทำงาน
- (๑๓) นายอนันต์ คงชุม รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.
จังหวัดสุโขทัย คณะทำงาน
- (๑๔) นางสาวจิราภรณ์ ตันติถาวร ผู้อำนวยการ กศน.เขตบางกอกใหญ่
กรุงเทพมหานคร คณะทำงาน
- (๑๕) นางอำพรศิลป์ ลิมาภีรักษ์ ผู้อำนวยการ กศน.เขตประเวศ
กรุงเทพมหานคร คณะทำงาน
- (๑๖) นางวันเพ็ญ แจ่มอนงค์ ผู้อำนวยการ กศน.เขตคลองสามวา
กรุงเทพมหานคร คณะทำงาน
- (๑๗) นางสาววิมลรัตน์ ภูริคุปต์ ผู้อำนวยการ กศน.เขตบางเขน
กรุงเทพมหานคร คณะทำงาน
- (๑๘) นางสาวพัชยา ทับทิม ผู้อำนวยการ กศน.เขตพระโขนง
กรุงเทพมหานคร คณะทำงาน
- (๑๙) นายมงคล พลายชมพูนุท ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอไทรงาม
จังหวัดกำแพงเพชร คณะทำงาน
- (๒๐) นางสาวอรุณี พันธุ์พาณิชย์ ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอสูงเม่น
จังหวัดแพร่ คณะทำงาน

(๒๑) นางมณฑนา...

- ๓ -

(๒๑)นางมัทธนา	ภาคสนุก	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน	คณะทำงาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(๒๒)นางสาวอำภรณ์	ช่างเวียน	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอแจ้ห่ม	คณะทำงาน จังหวัดลำปาง
(๒๓)นายจิรพงศ์	ผลนาค	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอสวรรคโลก	คณะทำงาน จังหวัดสุโขทัย
(๒๔)นางสาวอนงค์	ชูชัยมงคล	ครูเชี่ยวชาญ	คณะทำงาน ศูนย์วงเดือนอาคมสุรทัศน์ จังหวัดอุทัยธานี
(๒๕)นายมงคลชัย	ศรีสะอาด	นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ	คณะทำงาน ศูนย์วงเดือนอาคมสุรทัศน์ จังหวัดอุทัยธานี
(๒๖)นางสาวพัชรา	จงไกรย	ศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน.	คณะทำงาน จังหวัดลพบุรี
(๒๗)นางสาวนิตยา	มุขลาย	ศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน.	คณะทำงาน จังหวัดลพบุรี
(๒๘)นางสาวพจนีย์	สวัสดิ์รัตน์	ครูชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน กศน.อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
(๒๙)นายโยธิน	สมโนนนท์	ครูชำนาญการ	คณะทำงาน กศน.อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
(๓๐)นางสาวอนงค์	เขื่อนนท์	ครูชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน กศน.เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
(๓๑)นางสาววาสนา	โกสีย์วัฒนา	ครูเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษาออกระบบ	คณะทำงาน และการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
(๓๒)นางสาววรรณพร	ปัทมานนท์	นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ	คณะทำงาน
(๓๓)นางนุสรา	สกลนุรกิจ	นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ	คณะทำงาน
(๓๔)นางสาวเบ็ญจวรรณ	อำไพศรี	นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ	คณะทำงาน
(๓๕)นางเยาวรัตน์	ปิ่นมณีวงศ์	นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ	คณะทำงาน
(๓๖)นางสาวฐิติมา	วงศ์บัณฑิต	นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ	คณะทำงาน
(๓๗)นางสุกัญญา	กุลเลิศพิทยา	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	คณะทำงาน

(๓๘) นางสาวนภาพร...

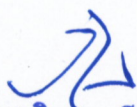
- ๔ -

(๓๘)นางสาวนภาพร อมรเดชาวัฒน์	นักวิชาการศึกษา	คณะทำงาน
(๓๙)นางสาวชาลิณี ธรรมธิษา	นักวิชาการศึกษา	คณะทำงาน
(๔๐)นางสาวขวัญฤดี ลิวรรโณ	นักวิชาการศึกษา	คณะทำงาน
(๔๑)นางสาวชญญากาญจน์ โคตรพัฒน์	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ	คณะทำงาน และเลขานุการ
(๔๒)นางสาวทิพวรรณ วงศ์เรือน	นักวิชาการศึกษานำนาญการ	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
(๔๓)นางสาวชมพูนท สังข์พิชัย	นักวิชาการศึกษา	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ให้คณะทำงานมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

๑. กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในแต่ละระดับการศึกษา
 ๒. ยกร่าง และจัดทำเนื้อหาสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับการศึกษา
 ๓. พิจารณาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต เพื่อให้มีสื่อการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาครอบคลุม
 ๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(น.ส.วิเลชา ลีสุวรรณ)

รองเลขาธิการ กศน. รักษาาราชการแทน
เลขาธิการ กศน.

คำสั่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ที่ ๑๖๖ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต
หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)

.....

ตามที่ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้จัดทำ (ร่าง) สื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) เสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ได้สื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti - Corruption Education) ที่สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน อาศัยอำนาจตามความ ในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. คณะที่ปรึกษา

๑) นายศรีชัย	พรประชากรธรรม	เลขาธิการ กศน.
๒) นางสาววิเลขา	ลีสุวรรณ์	รองเลขาธิการ กศน.
๓) นายภมมณฑล	สิบทิพย์เปี่ยม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
พัฒนาสื่อการเรียนการสอน
๔) นางรุ่งอรุณ	ไสยโสภณ	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

มีหน้าที่ มอบนโยบาย ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้มีตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดหรือนำความรู้ไปประกอบการเรียนการสอนให้เข้าใจ มีความหมายตรงกัน

๒. คณะทำงาน

๑) นางรุ่งอรุณ	ไสยโสภณ	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ประธาน
๒) นายศุภโชค	ศรีรัตนศิลป์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ	รองประธาน
๓) นางสาวจินตนา	พลอยภัทรภิญโญ	ผู้อำนวยการสำนักด้านทุจริตศึกษา
สำนักงานป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ	คณะกรรมการ

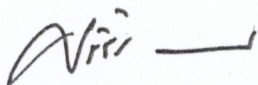
๔) นางสุปรียา...

- ๒๑) นางสาววรรณพร ปัทมานนท์ นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ คณะทำงาน
- ๒๒) นางนุสรรา สกลนุรกิจ นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ คณะทำงาน
- ๒๓) นางสาวเบญจวรรณ อำไพศรี นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ คณะทำงาน
- ๒๔) นางเยาวรัตน์ ปิ่นมณีวงศ์ นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ คณะทำงาน
- ๒๕) นายจตุรงค์ ทองดารา นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ คณะทำงาน
- ๒๖) นางสุกัญญา กุลเลิศพิทยา เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน คณะทำงาน
- ๒๗) นางสาวชัญญากาญจน์ โคตรพัฒน์ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ คณะทำงาน
และเลขานุการ
- ๒๘) นางสาวทิพวรรณ วงศ์เรื่อน นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
- ๒๙) นางสาวชมพูนท สังข์พิชัย นักวิชาการศึกษา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ให้คณะทำงานมีหน้าที่บรรณาธิการสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับ การศึกษา ให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ พิจารณาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการป้องกันการ ทุจริต เพื่อให้มีสื่อการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาครอบคลุม และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายศรีชัย พรประชาธรรม)
เลขาธิการ กศน.

การประชุมจัดทำหนังสือเรียน รายวิชาการป้องกันการทุจริต

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต
หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education)
ระหว่างวันที่ 10 – 14 มิถุนายน 2562 ณ โรงแรมรอยัลซิติ้ กรุงเทพมหานคร
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการบรรณาธิการสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต
หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)
ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม 2562 ณ โรงแรมเบลล่า บี จังหวัดนนทบุรี

การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต

หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education)

ระหว่างวันที่ 10 – 14 มิถุนายน 2562

ณ โรงแรมรอยัลซิติ้ กรุงเทพมหานคร

คณะทำงานต้นฉบับ บทที่ 1 การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน

กับผลประโยชน์ส่วนรวม

1.	นางสาวพรทิพย์	จงทองกลาง	เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการสำนักต้านทุจริตศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2.	นางดุขฎิ	ศรีวัฒนาโรทัย	ข้าราชการบำนาญ
3.	นายอนันต์	คงชุม	รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย
4.	นางสาวจิราภรณ์	ตันติถาวร	ผู้อำนวยการ กศน.เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
5.	นางอำพรศิลป์	ลิมาภิรักษ์	ผู้อำนวยการ กศน.เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
6.	นางวันเพ็ญ	แจ่มอนงค์	ผู้อำนวยการ กศน.เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร
7.	นายมงคล	พลายชมพูนุท	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร
8.	นายศุภโชค	ศรีรัตนศิลป์	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9.	นางเยาวรัตน์	ปิ่นมณีวงศ์	หัวหน้ากลุ่มงานเทียบระดับการศึกษา
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
10.	นางสาวนภาพร	อมรเดชาวัฒน์	นักวิชาการศึกษา
กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คณะทำงานทำต้นฉบับ บทที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต

1. นางสาวชิตชนก สีนอง
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการสำนักด้านทุจริตศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2. นางนพรัตน์ เวโรจน์เสริวงศ์
ข้าราชการบำนาญ
3. นางสาวอรุณี พันธุ์พาณิชย์
ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
4. นางสาวอำภรณ์ ช่างเกวียน
ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
5. นางสาวพัชรา จงไกรย
ศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. จังหวัดลพบุรี
6. นางสาวนิตยา มุขลา
ศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. จังหวัดลพบุรี
7. นางนุสรุรา สกลนุกรกิจ
หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาการเรียนการสอน
กลุ่มพัฒนาการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
8. นางสาวชัยฎฎากาญจน์ โคตรพัฒน์
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
กลุ่มพัฒนาการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. นางสาวชาลินี ธรรมธิดา
นักวิชาการศึกษา
กลุ่มพัฒนาการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คณะทำงานต้นฉบับ บทที่ 3 STRONG: จิตพอเพียงด้านการทุจริต

1. นายศุภวัฒน์ สอนลา
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตปฏิบัติการสำนักด้านทุจริตศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2. นางสาววิไล แยมสาขา
ข้าราชการบำนาญ
3. นางสาววิมลรัตน์ ภูริคุปต์
ผู้อำนวยการ กศน.เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
4. นางสาวพัชยา ทับทิม
ผู้อำนวยการ กศน.เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
5. นางสาววาสนา โกลิย์วัฒนา
ครูเชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ
6. นายมงคลชัย ศรีสะอาด
นักวิชาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ศูนย์วงเดือนอาคมสุรทัณฑ์ จังหวัดอุทัยธานี
7. นางสาวเบ็ญจวรรณ อำไพศรี
หัวหน้ากลุ่มงานประกันคุณภาพศึกษา
กลุ่มพัฒนาการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
8. นางสาวฐิติมา วงศ์บัณฑิตวรรณ
นักวิชาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กลุ่มพัฒนาการศึกษาของระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

9. นางสุกัญญา กุลเลิศพิทยา เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
10. นางสาวชมพูนท สียงษ์พิชัย นักวิชาการศึกษา
กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คณะทำงานต้นฉบับ บทที่ 4 พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

1. นายภัทรพล หงส์จันทกานต์ เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตปฏิบัติการสำนักด้านทุจริตศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2. นางสาวพิมพ์ภาพร อินทจักร์ ข้าราชการบำนาญ
3. นายจิรพงศ์ ผลนาค ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย
4. นางมณฑนา กาศสนุก ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน
5. นางสาวอนงค์ ชูชัยมงคล ครูเชี่ยวชาญ ศูนย์วงเดือนอาคมสุรทัศน์ จังหวัดอุทัยธานี
6. นางสาวอนงค์ เชื้อนนท์ ครูชำนาญการพิเศษ กศน.เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
7. นางสาวพจนีย์ สวัสดิ์รัตน์ ครูชำนาญการพิเศษ กศน.อำเภอเมืองกำแพงเพชร
จังหวัดกำแพงเพชร
8. นางสาววรรณพร ปัทมานนท์ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตร
กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. นางสาวทิพวรรณ วงศ์เรื่อน นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
10. นางสาวขวัญฤดี ลีวรรณ นักวิชาการศึกษา
กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

**การประชุมเชิงปฏิบัติการบรรณาธิการสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต
หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)
ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม - 2 สิงหาคม 2562
ณ โรงแรมเบลล่า บี จังหวัดนนทบุรี**

คณะบรรณาธิการ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. นางรุ่งอรุณ	ไสยโสภณ	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษาออกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย
2. นางนพรัตน์	เวโรจน์เสรีวงศ์	ข้าราชการบำนาญ
3. นายวิวัฒน์ไชย	จันทน์สุคนธ์	ข้าราชการบำนาญ
4. นายเจริญศักดิ์	ดีแสน	ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาจังหวัดลำปาง
5. นายมงคล	พลายชมพูท	ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร
6. นางสาววรรณพร	ปัทมานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
7. นางนุสรุา	สกลนุกรกิจ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
8. นายศุภโชค	ศรীরัตนศิลป์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. นางสาวชญญากาญจน์	โคตรพัฒน์	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คณะทำงาน

ที่ปรึกษา

1. นายศรีชัย พระประชาธรรม เลขานุการ กศน.
2. นางสาววิเลขา ลีสุวรรณ รองเลขานุการ กศน.
3. นางรุ่งอรุณ ไสยโสภณ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คณะทำงาน

1. นางรุ่งอรุณ ไสยโสภณ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. นายศุภโชค ศรีรัตนศิลป์ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้
กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. นางสาวชญัญญากาญจน์ โคตรพัฒน์ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. นางสาวทิพวรรณ วงค์เรื่อน นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
5. นางสาวชมพูนท สังข์พิชัย นักวิชาการศึกษา
กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ออกแบบปก

- นายศุภโชค ศรีรัตนศิลป์ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้
กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ศุภโชค ศรีรัตนศิลป์ : ออกแบบปก